

fókuszban: egyház, gyülekezet

Kacsaringós utakon

Az elég jó gyülekezet

Mitől apostoli egy egyház?

élő víz

Az igehirdetők ébresztője

A csapóajtó előtt állok, ha zörgetnek

Múlt és jelen

híd

evangélikus missziói magazin

2021. III. szám

<http://misszio.lutheran.hu>

Tartalom

fókuszban: egyház, gyülekezet

- 3 Az egyház kincse az evangélium | Szeverényi János
4 Mozaik | Szeverényi Jánosné
5 Tozer provokál
5 Az utolsó vacsora Öcsön | Harmati Béla László
6 Megkérdeztük
7 Kelenföld a családom | Jásdi Beáta
8 Kacskaringós utakon | Gyarmati Gábor
9 Isten családja a gyülekezet | Bakondi Gábor
10 Hiszek – a magam módján... | Szák Kocsis Pál
11 Az elég jó gyülekezet | Ittész Szilvia
12 Napi kapcsolat Krisztussal, avagy felismered-e őt az életedben? | Dr. Koch Béla
13 Tartalom és forma a gyülekezetekben | Göllner Pál
16 Él-e az egyház az épületeken kívül is? | Ribár János
17 Hát már ezek is? | Lacki János
18 Jézus elárulása | Garádi Péter
21 Mitől apostoli egy egyház? | Szabados Ádám
21 Ők így látták
22 A megújulás felé | Szeverényi János – Németh Ede
25 „Egy, szent, egyetemes és apostoli...” | Weltler Gábor
26 Torz gyülekezetideálok | Dr. Szalai András
28 Élet konfliktusokkal teli korban
31 Öt dolog, amiért a Biblia szerint jó gyülekezetbe járni | Dr. Marossy Attila
33 Rejtvény | Szeverényi Jánosné
33 Imádkozzunk! | Szeverényi Jánosné
33 Könyvajánló

élő víz

- 34 KÖVESSÉTEK HITÜKET – Egy emberöltő a külmiszióban | Bálintné Kís Beáta
35 KÖVESSÉTEK HITÜKET – Az igehirdetők ébresztője | Adámi László
36 IRÁNYTÚ – És nem vettek észre semmit... | Ittész István
39 BESZÉLGETÉS – Nagyobb kincset nem hagyhatott rám a Mama Sz. J.
41 Olvasóink írták
41 VERS | Lackfi János
42 TANÚSÁGTÉTEL – Isten szól az emberiség szívéhez | Max Lucado
43 ÉLŐ IGE – Üdvözítő hit – gondviselés | Sréter Ferenc
44 TÁJOLÓ – Gondolatok a családról a Szent Család ünnepén | Korzenszky Richárd
46 INTERJÚ – Az ige: életformáló erő | Erdészné Kárpáti Judit
48 A csapóajtó előtt állok, ha zörgetnek | Zsugyel János
50 INTERJÚ – Maradatok énbennem, és én tibennetek | Szeverényi János
53 ÓRÁLLÓ – Múlt és jelen | Lupták György
54 KITEKINTÉS | Ribár János
56 ÉNEKEM AZ ÚR – Világítótorony | Rend Collective
56 DERŰ
57 BESZÉLŐ KÉPEK | Szeverényi János
58 Nemzeti himnuszunk | Pátkai Róbert
59 VILLÁMINTERJÚ | Végh Szabolcs
60 Országos evangelizáció

Cica a Hídon címmel
kaptuk ezt a fotót
Sztrókey Edit olvasónktól.

Címlap: Köz-Ép-Pont Erdélyi Lutheránus Ifjúsági Találkozó | Fotó: SzJ

HÍD MAGAZIN ELŐFIZETÉS

A Híd magazin negyedévente megjelenő, önálló sajtótermék,

nem az *Evangélikus Élet* magazin része.

Év közben a decemberig megjelenő lapszámokra lehet előfizetni.

A következő teljes évi előfizetés december folyamán történhet.

Emellett egyes lapszámok külön is megrendelhetők a kiadónál.

Telefon: 06 1 400 3057 * E-mail: evmis@lutheran.hu

Egy lapszám ára: 600 Ft, előfizetési díj egy évre: 2400 Ft

Támogatói előfizetési díj egy évre: 5000 Ft

Az Evangélikus Missziói Központ számlaszáma: 11716008-20157087

Az előfizetés nem fedezi az előállítási költségeket.

Kérjük, támogassa a Híd magazin szolgálatát!

Impresszum

híd

Evangélikus missziói magazin
2021. III. szám
Megjelenik negyedévente.

HU ISSN 1787-5749

Kiadó és szerkesztőszög:

Evangélikus Missziói Központ –
Magyar Evangélikus Rádiómisszió
1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40.
tel./fax: 06 1 400 3057
e-mail: evmis@lutheran.hu
<http://misszio.lutheran.hu>
számlaszám: 11716008-20157087

Felelős szerkesztő:

Szeverényi János
tel.: 06 20 824 5463
e-mail: janos.szeverenyi@lutheran.hu
www.szeverenyanos.hu

Munkatársak:

Bakay Péter, Balog Eszter,
Erdészné Kárpáti Judit,
Farkas Charlotte, Kís Ferenc Balázs,
Stífer-Köháti Dorottya,
Szeverényi Jánosné,
Ifj. Zászkaliczky Pál

Layout, grafikai tervezés, tördelés:

PERL Creative
Perl Andrea, Perl János
www.perlcreative.com

Nyomdai kivitelezés:

Pauker Nyomdaipari Kft.
www.pauker.hu

Egy szám ára: 600 Ft
Előfizetési díj egy évre: 2400 Ft
Megrendelhető a kiadónál.
Az *Evangélikus Élet* hetilapban elhelyezett
példányok ingyenesek.

Adományokat kérünk és elfogadunk.

Az egyház kincse az evangélium

Foto: SzJ

Ajól megtervezett, „beimádkozott” templomokba jó belépni. Egyik kedvencem a képen látható nyolcszáz éves épület. Kereszteltem itt felnőtteket és volt, hogy egyszerre három párt eskettem. Ifjúsági körünkből többen az éjszakát is itt töltötték a nyári táborozás alatt. Becsüljük meg ezeket a házakat, éljünk velük az evangélium szellemében!

Tavaly mégis bezárult több ezer templom és gyülekezeti ház ajtaja a járvány miatt. Az evangélikusok az úrvacsora évében nem élhettek ezzel a szentséggel. Kiderült, hogy az egyház – nem könnyen – de él templom nélkül is.

Az első keresztyének házaknál és a természetben találkoztak. Nem volt épületük. Tudjuk, hogy a Szentlélek kiáradása és a jeruzsálemi templom lerombolása óta igazán egyetlen „templomról” beszélhetünk. Ez pedig a szívünk, a testünk. Lehetünk autóban, kórházban, nárszi ágyban, temetőben, munkahelyen, bárhol, ő bennünk él. Ámen.

Több egyházban komoly gondolkodás és tervezés indult el a járvány utáni helyzettel kapcsolatban. Mindenről kell és lehet beszélni. Az elmúlt másfél év szembesít minket olyan alapvető kérdésekkel, hogy mi az egyház, mi a küldetése, a lényege, a titka.

Luthert érdemes idézni: „Az egyház kincse valószínűleg Isten dicsőségének és kegyelmének szent evangéliuma”. Ott van egyház, ahol Jézus jelen van, hirdetik az élő igét, és szeretik egymást.

A többi gyümölcs, ráadás.

SZEVERÉNYI JÁNOS

Mozaik

A koptok egyházukat Szent Márk 42-ben tett hittérítő útjára vezetik vissza. Az első emberek, akiket megtérített, egyiptomi születésűek voltak; maga a kopt szó is azt jelenti, hogy egyiptomi.

A negyedik egyetemes, vagyis a kalcedoni zsinaton, 451-ben rögzítették a Krisztus kettős természetéről szóló tanítást („valóságos Isten és valóságos ember”). A koptok hite szerint azonban Krisztus isteni és emberi volta egy természetben ötvöződik: ezen a ponton tér el azóta is teológiájuk mind a keleti, mind a nyugati keresztény felfogástól. A zsinat után a bizánci keresztények üldözték őket.

Azóta a kopt ortodox egyház önálló. Liturgiájuk nyelve a kopt, saját pápájuk van, sőt saját időszámításuk, a „vértanúk időszámítása”, amely *Diocletianus* császár uralkodását tette meg kezdőévé.

A koptok másik ágát, a 18. században kiszakadt kopt katolikus egyházat pátriárka (püspök) vezeti. A kopt katolikusoknak külön liturgiájuk van, ők ma is kopt nyelven miséznek.

A magyarországi kopt ortodox egyház célja a nálunk élő kopt keresztények segítése, támogatása. A közösség összetartására jellemző, hogy ha egy kopt család külföldre kerül, még a világi gondolkodású koptoknak is első dolguk az egyházuk felkeresése. A magyarországi kopt ortodoxok tagjai sorában nemigen találunk magyar születésű híveket.

Az anglikán egyház a 16. században jött létre, amikor *VIII. Henrik* angol király kivonta magát és országát a pápa fősége alól, mivel *III. Pál* pápa nem adta áldását *Aragóniai Katalintól* való válására. Henrik erre kijelentette, hogy önmagát teszi meg az egyház fejévé, vagyis az egyház kegyura nem a pápa, hanem a mindenkori angol uralkodó. Az anglikán egyházak párhuzamosan léteznek, nincsenek egységes tanításaik, de elismerik egymás szertartásait.

A Skóciai Szent Margit Anglikán Episzkopális Egyház az anglikán közösség magyarországi egyháza. A közösség nevét az egyik leghíresebb Angliában élt magyar szentről, *Skóciai Szent Margitról* kapta. Margit apja Szent István lányát (egyesek szerint húgát), Ágotát vette feleségül, leányuk pedig 1047-ben született a mai Mecseknádasd területén. 1261-ben avatták szentté.

Kínában a pápához hű katolikus egyház, amelynek püspökeit a Szentatya nevezi ki, földalatti egyházként működik, míg a kínai kommunista kormányhoz hű, 1957-ben alapított Kínai Katolikus Hazafias Szövetség püspökeit az állam választja, őket azonban az Apostoli Szentszék nem ismeri el.

A Vatikán és Kína 2018. szeptember 22-én történelmi jelentőségű ideiglenes megállapodást kötött a kínai katolikus püspökök kinevezéséről. A kínai kormány „illegális” felszentelése után tizenhat évvel, 2020. július 9-én hivatalosan elismerte a földalatti katolikus egyház egyik püspökét, *Ma Cun-kuo Paolót*. Lassan növekszik azoknak a kínai püspököknek a száma, akik a földalatti egyházból nyilvánosan is átveszik egyházmegyéjük irányítását, miután a kormány elismeri működésüket. A közelmúltban két másik püspököt is elfogadtak a hivatalos szervek.

Korábban sokat szenvedtek, gonosztevőkkel együtt voltak bebörtönözve, a nép ellenségeinek bélyegezték őket. De nem panaszkodnak a múlt miatt. Ezeken a tapasztalatokon keresztül hitük még letisztultabbá vált. „Megvan az evangélium, megvan az apostoli jogfolytonosság, a pápával való egység. Semmi nem hiányzik ahhoz, hogy megéljük a hitet és tanúskodjunk Jézusról a katolikus egyházban” – mondta Ma Cun-kuo Paolo.

Amerikában az 1850-es évektől a települések lelkészei mellett olyan vándorprédikátorok vittek színt a vadnyugati emberek hitéletébe, akik az egyházak utazó tagjaiként kosztért és kvártélyért cserébe zsoldárénekléssel vagy bibliai témájú prédikációk tartásával fizettek.

Wesley van Orsdelről – e prédikátorok jeles képviselőjéről – mesélik, hogy mindig cowboyruhában járta a kisvárosokat, míg egyszer útközben lótolvajlással meg nem gyanúsították. Már a kötél is a nyaka körül volt, mikor egy zsoldár éneklésével be tudta bizonyítani az őt fenyegető gazdáknak, hogy tévedésben vannak. Miután elengedték, megfogadta, hogy soha többé nem válik meg fekete reverendájától.

Eritrea, e kelet-afrikai totalitárius állam teljes irányítás alatt akarja tartani a polgárok vallási életét is. A kormány csak négy felekezetet ismer el hivatalosan: a kopt ortodox egyházat, a szunnita iszlám közösséget, valamint az eritreai római katolikus és evangélikus egyházakat.

Minden menekült vagy bevándorló köteles valamelyik egyházhoz regisztrálni, ha pedig nem ezek egyikéhez tartozik, akkor a kormánynál kell bejelentkeznie és részletesen dokumentálnia tevékenységét. Az eritreai biztonsi erők rutinszerűen tartóztatnak le bárkit – akár vallási ceremóniák vagy imádkozás közben is –, aki nem a hatóságok által elismert felekezetek közé tartozik.

Már meghallgatható a *We Give Our Yes!* (Igent mondunk) című dal, amellyel a Fülöp-szigeteki egyház megemlékezik arról, hogy ötszáz évvel ezelőtt érkezett hozzájuk a keresztény hit. A dalt a püspöki kar rendelte meg, amely most, a pandémia sújtotta időkben még inkább szeretné a hit erejét és reményét felkínálni az embereknek.

Jamie Rivera énekesnő február 6-án élőben is bemutatta *Charlemagne Marcelo* szerzeményét a manilai Seplötelen Fogantatás-székesegyházban, a jubileumi év ünnepélyes megnyitáskor. A sajtótájékoztatón az énekesnő elmondta, küldetésnek érezte a feladatot; úgy élte meg, hogy egy énekelt imádságot ajándékozzon az embereknek.

A jubileumi évben kiemelt szerephez jut a kereszt, melynek viselésére a híveket is buzdítják. A manilai érsekség szerint a misziós kereszt a nyugati katolicizmus és a filippínó kultúra pozitív találkozásának szimbóluma. Ebből a találkozásból nőtt ki a Fülöp-szigetek sokszínű és életvidám hite, amellyel ma az ország megajándékozza az egyetemes egyházat.

Összeállította: Szeverényi Jánosné

Tozer provokál

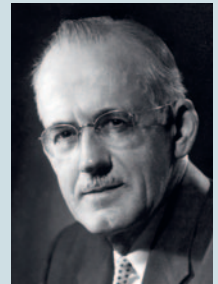
A 2Kir 6,1–7 ígereszt dolgozta fel egy írásában A. W. Tozer, 20. századi amerikai protestáns lelkész, prédikátor, író. Ebben hangsúlyt kapott, hogy Elizeushoz sok istenfélő fiatal jött a prófétaiskolába. Ha megkérdezte volna a korabeli „sajtó”, mi vonzotta oda őket, bizonyára többen Elizeust említették volna. Neki volt vonzása, attraktivitása.

A történet alapján a lelkész a helyenként tapasztalható gyülekezetnövekedési jelenséget vizsgálta. Mi vonzza az embereket, hogy belépjenek egy olyan gyülekezetbe, amely erőteljesebben növekszik, mint a többi? A megfelelő zene, a show, a színház, esetleg a sör és a virsli? Kiváló szórakozási lehetőségek és jó atmoszféra? Nagyszerű hangzás, friss levegő, kényelem? Előfordul, hogy a jelentős befektetések el-

lenére mégis üresek maradnak az épületek, elmarad a siker, vagy csak rövid ideig tart.

Itt következik Tozer mondata, amely szarkasztikus és provokatív: „Mutassatok nekem olyan gyülekezetet, amelynek egyetlen attraktivitása Jézus Krisztus!” És mondott még mást is: „Ha összegyülekeznek valóban hívő emberek a jelen lévő Krisztus körül, szinte lehetetlen, hogy szegényes rendezvényt éljenek át.”

A lelkész első mondatát lehet elemezni, lazítani, átértelmezni. Mégis egyetértünk abban, hogy irányítsuk Krisztusra a magunk és mások figyelmét!

Az utolsó vacsora Öcsön

A homlokzat előtti tornyos, nyeregvetős épület egy oldalsó ablaksorral és síkszerű homlokzattal készült, belseje három kosárféle boltozatmezővel fedett. A szentélytér egy lépcsővel megemelt, itt állt jobbra az orgona, és középen az aprócska, emelvényes szószékoltár. Az oltárretablót oldalt egy egy jón fejezetű faoszlop övezi, tetején golyvázott párkánytagozat egyenes koronázótággal, középen keskenyebb háromszöges oromzattal. Az oltármenza és a szószék alja kőből van falazva.

Az egyszerű, naiv oltárkép közvetlenül a hátdoldal deszkáira van festve olajjal. Témája: az utolsó vacsora. A piros szegélyű fehér terítővel letakart asztalon sült bárány, kehely, a tanítványok előtt kenyér és evőeszközök láthatók. A tanítványok ívesen meghajló, volutaszerűen végződő, háttámla nélküli székeken ülnek. Az egységes, mélység nélküli kék háttér előtt kétoldalt és a kép felső részén aranszegélyes fehér függöny lóg alá. Középen fémláncon hatkaros gyertyatartó lóg hat égő gyertyával. A tanítványokon többszínű ruha és köpeny, Júdás pénzeszacskóján harmincas szám, Krisztus feje körül dicsfény látható.

A kép alsó részén, fehér alapon bibliai idézet olvasható: „Az áldásnak pohara, mellyet meg áldunk, nem a Kristus vére-vel való közlés-e? a kenyér mellyet meg szegünk, nem a Kristus Testével való közlés-e. 1. Kor. 10. re. 16.”

**HARMATI BÉLA
LÁSZLÓ PhD**

A ki járt már nyáron a kapolcsi fesztiválon, tudja, hogy a szomszéd dombok között szerényen meghűző kis falucska Öcs. Az itt élő evangélikusok 1800–1807 között a domboldalba építették fel szerény kis templomukat.

Megkérdeztük

**Miért fontos az egyházhoz tartozni?
Mit szeret a gyülekezeti életben és mi az,
amin esetleg változtatna?**

Ha valakinek a kapcsolata „rendben van” az Istennel (őt tartja a világ terem-tőjének, teljes szívével hisz őbenne), kelhet-e, lehet-e ennél többre vágni? Igen, mert cselekedni is kell a lelki felebarátaink, az egyház (Krisztus teste) felé! Mert az Istenben való hit önma-gában halott a cselekedetek nélkül (Jak 2,26). A második fő parancsolat is erről szól: „Szeresd felebarátodat, mint magadat!” (Mt 12,31). Mikor szeretjük felebarátunkat? Akkor, ha cselekedni is képesek vagyunk érte, az ő (örök) életéért, ahogyan erre maga Jézus Krisztus tanított minket.

A gyülekezeti életben a másokért való önzetlen áldozatvál-lalást szeretem. Az Isten szeretete a mi cselekedeteink által is megnyilvánulhat, eszközei lehetünk akarátának megvalósítá-sában.

A jelenlegi helyzetben engedni és használni kell az online formákat is, és szeretettel kell fogadnunk a bekapcsolódókat. Nem szabad degradálni ezt a formát. Itt is le kell tenni a „sta-tus quo”-t.

Sámel László

a Rákoskeresztúri Evangélikus Egyházközség felügyelője

Az egyházhoz tartozni állásfoglalást és identitást jelent. A környezetemnek egyfajta jelzés, hogy milyen értékrend szerint élek, magam számára pedig gondolkodásformáló vezérfonal.

A gyülekezet számomra olyan közösség, amelyben a Krisztushoz tartozó, belőle gyökerező és hozzá igazodó gondolkodás nem leszólni-vagy megmosolyognivaló szélsőség,

hanem az életet jelentő normalitás.

Reménységem, hogy a keresztyén közösségek fokozatosan képesek lesznek arra, hogy az uniformizált elvárásokat lecse-réljék a gyülekezeti tagok sokszínűségében rejlő erő felfede-zésére. Szeretném, ha napi imatémánk lenne, hogy a miénktől eltérő személyiség és lelkiesség ne elválasszon másoktól, hanem építse a gyülekezetet. Tanítson, inspiráljon, és ahogy a termé-szet sokszínűsége, úgy az emberek változatos gondolkodása és lelki alkata is idővel Istenünk dicséretére sarkalljon.

Erdész Zoltán

a Mátyás-templom gondnokságának vezetője, a kispesti evangélikus gyülekezet tagja

Jézus és az apostolok a maguk ide-jében a szeretet hálózatosságának létrehozói és fenntartói voltak. Kései tanítványaikra is azt a reményteli fel-adatot hagyták, hogy elősegítsék az evangéliumi szeretetközösség saját élményű megélését. Mindehhez meg-lepő leleménnyel szigorú határokat is átléptek, amihez nem kevés me-részségre, kreativitásra és ember-

ismeretre volt szükségük.

Különös, hogy az elmúlt hónapokban hiányként tudatosul-tak az élet egyszerű ajándékai is: a korlátozások miatt nélkü-löződő érintések, illatok, hangok, emberi természetünkhöz tartozó közvetlen tapasztalatok. A legalább négydimenziós létünk és öt érzékszervünk által szerzett élményeink, ame-lyekkel a teremtett világon keresztül tapasztaljuk meg Isten szeretetét, felértékelődtek. Ugyanakkor szükségessé, de egyre népszerűbbé is váltak az online közvetítések, amelyek sok esetben az otthonosság és a kendőzetlenség őszinte érzését csempészték a nézők szívébe. Sokan örültünk annak a termé-szetességnek, amellyel kollégáim otthonukból hirdették az igét. Nem előírt keretek között, hanem a szükség szülte szeretet lelkületével és természetességével. Az így megszólaltatott üzenet is sokkal közvetlenebb, érthetőbb formában érkezhett meg a hallgatókhoz.

Jó lenne ebből sok mindent megtartani. A szentségek körüli összegyülekezés visszanyert szabadsága pedig a szentségek ajándékozójára mutat, aki ezek által életet megújító Lelkét adja.

Orosz Gábor Viktor

rendszeres teológus, az Evangélikus Hittudományi Egyetem docense

Hittestvéreink közösségében tudjuk leginkább megmutatni Isten gazdag-ságát és szolgáló szeretetét egymás-nak és a világnak.

Az elmúlt próbás időszakban ta-nulgattuk, milyen lehetőségei vannak még a közösség megtartásának. Az in-ternetes gyülekezet csak hiánypótlás lehet. Az élő kapcsolat elemi szükség-lete az embernek.

Egész télen át üres templomba jártam orgonálni, hogy a lel-készházaspár gyülekezeti éneklését kísérve és utójátékokkal tegyem ünnepibbé az interneten keresztül közvetített isten-tiszteleteket. Május másodikán meghatódottan léptem be a szájmaszkot viselő, de mosolygó szemű gyülekezeti tagok közé. Bár még mindig csak tisztos távolságból köszönthettük egymást, de amikor felcsendült az orgonakiséretes ének, a lelkünk újra összeért. Adja Urunk, hogy tovább erősödhessen közösségeinkben az összetartás, egymás segítése úgy, amint erre Jézus tanít minket!

Görögné Szántó Hajnalka

kántor, Budapest-kőbányai Evangélikus Egyházközség

Kelenföld a családom

Jásdi Beáta édesapjának konfirmációi emléklapja

Majdnem kilencven éve nagymamám, Hautzinger Sándorné, Etelka, vasárnaponként kézen fogta, ünneplőbe öltöztette szőke fiát, ifjabb Sanyit, s mentek a templomba.

Sanyi apja – nagyapám, Hautzinger Sándor – 1935-ben építtette a házat Kelenföldön, a Sas-hegy alatt frissen fölparcellázott, családi házas környéken. Néhány hónap alatt föl-húzták a klinkertéglás, kétemeletes épületet. Az alsó szintjére ők költöztek, fölé asszony lánya evangélikus lelkész férjével. Akkor már hét éve fogadta a híveket a Lenke úti (ma Bocskai út) neoromán stílusú kis templom, Schulek János műépítész (Schulek Frigyes fia, akinek sok egyéb mellett a Halászbástyát köszönhetjük) alkotása.

A templom a kelenföldi hívek régi vágyaként, a fővárostól kapott ingyen telken, közadakozásból készülhetett el, és háromszézer pengőbe került. Az épülettel egybeépültek a lelkész-, a hittantanári, egyházfinak szánt lakások, a lelkészi hivatal, valamint a tágas gyülekezeti nagyterem. Ez utóbbit

azért tervezték, hogy ha szűknek bizonyulna a háromszáz ülőhelyes templom, a hívek ott vehessenek részt az istentiszteleten.

Hatvan éve már, hogy Jásdi Sándor és felesége, Gajárszky Magdolna vasárnaponként kézen fogták ünneplőbe öltöztetett gyerekeiket, Istvánt, Miklóst és Beátát (engem), és elvitték őket a Bocskai útra, istentiszteletre. A templom fából ácsolt, boltíves mennyezete alatt, a rusztikus, faragott tölgyfa padokban mindig otthonosan éreztem magam. Gyönyörű szép Jézust láttam Raksányi Dezső oltárképén, amely hitetlen Tamás történetét eleveníti meg, amikor Jézus megmutatja sebeit a kételkedőnek.

Ebben a templomban tartottak keresztvíz alá, itt konfirmáltam Bence Imre szelíd és gondoskodó irányításával – ez utóbbira nagy szükségem is volt, mivel ekkor, tizenhárom éves koromban váltak el a szüleim, s én a családi villából beteg édesanyámmal egy Rákóczi úti bérházba kerültem.

Huszoney éves voltam, amikor ez előtt az oltár előtt állva fogadtam meg, hogy hűségese házasúrsa leszek Kotsis Lászlónak. Az élet úgy hozta, hogy visszakerültem, kerültünk a szülői házba. Így aztán majdnem negyven éve mi is kézen fogtuk a gyerekeinket, Nórárt és Andrást, és elvittük őket a kelenföldi templomba. Itt tartották a keresztvíz alá őket, ezekben a padokban ültünk vasár- és ünnepnapokon, itt köszöntöttük a tanácsteremben édesanyámat nyolcvanadik születésnapján. S bár ő a lakásához közeli, Deák téri gyülekezetbe járt, végül mégis Kelenföldön talált végső nyughelyére. Éppen tíz éve, hogy itt búcsúztattuk, s kísértük utolsó útjára, a nyolcvanas években kialakított kolumbáriumba.

Már jó néhány esztendeje messze költöztünk Kelenföldről, nyári reggeleken mégis szerettem korán kelni, Hűvösvölgyből átautózni az üres városon, hogy részt vehessek a nyolc órai istentiszteleten. Ahol néha annyira kevesen ültünk a padokban, hogy bizony nem volt szükség a gyülekezeti teremre... Szívesen hallgattam az igét a budavári evangélikusoknál is, az a templom, az ottani lelkészek is a szívemhez nőttek, de a családom a Bocskai úthoz kötött.

Az elmúlt bő egy évben a vírus távoltartott bennünket Isten házából. Megszólalt azonban Isten beszéde okostelevízió nappalinkban, imádkozhattam, énekelhettem az orgonistával vagy az élőben szolgáló hívekkel. Örömmel követtem, ahogy a lelkészek, muzsikusok, technikusok egyre jobban beletanultak az online közvetítés csínjába-bínjába. Tetszett, hogy fiatal lelkészek és lelkésznök mertek újdonságokkal, kis dramaturgiával, ügyes szemléltetéssel, itt-ott humorral több életet vinni az online istentiszteletbe. Ha az úrvacsora és a közösség, az élő muzsika hiányzott is, a lelkem mégis valódi, korántsem „virtuális” erőt kapott minden alkalommal.

Hála ezért Istennek és minden testvérünknek, aki értünk szolgált.

JÁSDI BEÁTA

Kacsringós utakon

Sokáig útkeresőnek tartotta magát. „Aki akarja, megtalálja Istent” – mondogatta. Bár az életvitele nem nagyon utalt rá, hogy ő csakugyan „kacérkodik” a keresztyénséggel, hiszen a korát meghazudtoló vehemenciával vette ki részét a bulikból, csavargásokból, a mindennapok habzsolásból és az élet könnyebbik oldalának lefőzéséből. Nem volt baj, ha egy hosszabb izogátás kapcsán összeért két-három nap, igaz, a rá bízott feladatokat így is, mindig becsületesen elvégezte. S szerette – talán mindennél jobban – a csavargást. Hátizsákkal járni a hegyeket, karsztvidékeket kutatni, szabad ég alatt aludni, vagy éppen apró települések pajtaiban meghúzódni néhány hétig. Ez volt az élete. És soha nem állt ellen egy jó beszélgetésnek, mindig akadt a falusi kocsmáasztalánál hely a mellé ülőnek, az őt megszólítóknak. Ilyenkor gyakran terelődött a szó – ahogy azt a fröccs vagy sör szokta diktálni – az élet nagy dolgaira. **Életről, halálról, hitről, istentagadásról, a Teremtőről folyt a társalgás.** Ő ilyenkor mindig bevallotta, hogy bár nem tartozik egyik felekezethez sem, sőt hívőnek sem tartja magát, de a teremtést nem vonja kétségbe, s keresi az utat, a kapcsolatot ahhoz a világhoz, amely reményei szerint magyarázatokkal szolgál és el tudja oszlatni a kétségeit, ahol választ kaphat kérdéseire.

Aztán változás következett. Egy szép párkapcsolatot házasság követett, s sorban jöttek a gyerekek. Négy leány. S barátunk megváltozott. Noha a vidámság, a beszélgetés, sőt a csavargás sem maradt el teljesen, de egy barátja révén megtalálta a helyét egy közeli protestáns gyülekezetben. „Tudjátok, a törvény szerint, ha valaki talál valamit a földben és azt leadja, megtalálóját – idézte – a lelőhely jelentőségével arányos jutalom illeti meg. Valahogy így voltam én is. Megtaláltam a gyülekezetet, s jutalmat kaptam érte. Ottragadtam, s tagja vagyok azóta is. A jutalom pedig maga a gyülekezet, én pedig szeretek templomba járni.” S tényleg, családjaival együtt aktív tagja lett az egyik helyi közösségnek.

A gyerekek azonban felnőttek, ki külföldre került, ki más városban alapított családot, szeretett felesége pedig elköltözött az örök hazába. Egyedül maradt. Mindenki számára természetesnek tűnt, hogy a gyász, a megváltozott élethelyzet, a megrázkódtatás és az egyedüllét közelebb fogja sodorni az egyházhoz, gyülekezetéhez. Ám – meglepetésre – nem így történt. Eleinte csak lazultak a szálak, majd egy lassú, de jól látható folyamat után szakadozni kezdtek, aztán végképp elmaradt a közösségből. Nem tudta megmondani igazából, hogy miért. „Volt egy olyan korszakom is. Akkor szükségem volt rá. Az ember már csak ilyen” – hangzott a cinikus válasz.

Mostanra megbékélt él. Azt mondja, nem hiányzik semmije, s élete alkonya felé már amúgy sincs sokra szüksége. A kezdeti tűz, lendület, nyugtalanság alábbhagyott. Ám ha úgy adódik, hogy a kötelező diéta és egyéb megszorítások ellenére engedélyez magának egy kis kilengést, baráti összejövetelt, s szóba kerül korábbi élete, elbizonytalanodik. Mintha ismét útkeresővé vált volna. Magában talán szégyenkezve áll Teremtője előtt, s magának sem meri bevallani, hogy utat tévesztett. **Pedig esetleg nem is kellene hozzá sok, hogy visszabilenjen.** Egy kis biztatás, egy jókor megejtett beszélgetés, néhány segítő lelkesítő szó valószínűleg megváltoztatná az életét. Mert még ma sem késő! Ha lesz, ha van az a gyülekezet, az az egyház, amelyik megtalálja, egészen biztosan vissza lehet vezetni a kanyargós, keskeny, de igaz ösvényre. S csak remélni lehet, hogy nem valamelyik hamisan prófétáló, pénzsóvár közösség fogja uszályába vonni. Hogy tipikus-e ez a történet? Igazából nem tudom. De azt igen, hogy sokunk felelőssége rejlik mögötte.

GYARMATI GÁBOR

Isten családja a gyülekezet

„Mi az, ami ilyen vágyakozást kelt bennem?” – tettem fel magamnak a kérdést a Jézus életéről készült egyre népszerűbb sorozat, a *The Chosen (A kiválasztott)* néhány részének megtekintése után. Ez a film újszerűen mutatja be Jézus és a tanítványok mindennapjait, a sátorállítástól kezdve a tűzifagyújtásen át a közös étkezésekig, a vidám beszélgetésekig. Meglepődve kaptam magam azon, hogy azon keservek, hogy nem vagyok ott velük. Sóvárogtam, hogy benne legyek azok csapatában, akiket kiválasztott, akik követik őt hegyen-völgyön át, megosztják egymással örömeiket, bánataikat. Aztán leesett a tantusz. Ami után vágytam, az nem más, mint a gyülekezet, az egyház.

Isten kezdettől közösségre teremtett minket. Elsősorban a vele való szoros kapcsolatra, de emellett kitalálta nekünk a családot, a házasságot, a gyülekezetet, ahol átélhetjük, hogy szeretve vagyunk, fontosak vagyunk, megértenek, vigasztalnak, bátorítanak. Ahol fejlődhetünk, növekedhetünk, megtanulhatunk szeretni, elhordozni, megbocsátani. Minden földi kapcsolat arra hivatott, hogy valamit megsejtessen abból a mély kötődésből, ami az ember és az Isten között lehet. Isten terve az volt, hogy szoros kapcsolatot alakít ki velünk és arra indít minket, hogy mi is ilyen alakítsunk ki a többi gyermekével, a testvéreinkkel. Ha minden úgy alakul, ahogy ő tervezte, akkor mások is meglátják rajtunk az egymás iránti szeretetet, és felébred bennük is a vágyakozás, hogy csatlakozzanak Isten családjához. **„Arról fogja megtudni mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretitek egymást.”** (Jn 13,35)

Az évszázadok során az Isten családja egyre inkább intézménynyé változott. A formák, a rituálék felülkerekedtek személyességen. Sok vezető saját tulajdonának, alkotásának tekintette a keresztyén közösségeket, és minden részletét igyekeztek kontrollálni. Elfojtották az élő szervezet fejlődését, az emberek kezdeményezéseit, amelyek alulról építették a közösséget. Rendre természetesen mindig szükség van, de a túlkontrollált gyülekezet hasonlóná válik a túlkontrollált emberhez: rideg, unalmas, nélküli a spontaneitást, a kreativitást. Egyszerűen nem vonzó. Az ilyen közösség tagjai pedig olyanok, mint a túlóvott gyermekek, önmagukban bizonytalanok, mások iránt bizalmatlanok, önálló kezdeményezésekre képtelenek. Könnyű prédák a Sátánnak. Újabb és újabb keresztyén irányzatok igyekeztek visszahozni a családiasságot, a személyességet az egyházba, több-kevesebb sikerrel.

Mi a helyzet a közösségeinkkel mostanában? A gyülekezeteinkben megérezhetünk valamit abból az örömteli érzésből, hogy Isten családjában vagyunk? Ez a családi hangulat látható-e kívülől? Kelt-e vágyódást azokban, akik nem Isten gyermekei? Ismerjük egyáltalán a testvéreinket, érdekel, mi van velük? Vagy tartjuk a három lépés távolságot, hiszen udvariasság betolakodni más életébe. Gyakran eléledgélünk egymás mellett egy

személytelen intézményben. Játsszuk a szerepeket egymás előtt és rettegünk, hogy egyszer lelepleződjünk. De hát mit csodálkozunk ezen, hiszen sok mai család és házasság is ilyen.

Nemrégiben egy ismerősöm mesélt a családjáról. A szülők komoly hívő emberek voltak, felelősségteljes állásokban, mindent megtettek a gyermekeikért. Biztosították a tiszta lakást, megfelelő ruházatot, étkezést, a rendszeres templomba járást, minden gyerek kitűnően tanult, kifogástalanul viselkedtek, csak éppen... csak éppen a személyes beszélgetés hiányzott, az az érzés, hogy megértik, személyesen odafigyelnek rá, érdeklő őket, hogy mit érez, gondol. Ismerősöm szerint a családban mindent átjárt a törvény lelkülete. Elérzékenyülve emlékezett vissza, milyen más érzés volt egy baráti családnál, ahol kevesebb volt a rend, nem voltak kitűnők a tanulásban, de a légkör fesztelen, oldott volt. Senkinek nem kellett attól tartania, hogy nem felel meg az elvárásoknak, és nem fogják szeretni. Ott boldog biztonság

Ott boldog biztonság uralkodott. Isten ilyen családra vágyik.

uralkodott. Isten ilyen családra vágyik. Ahol nem az számít, te mit teljesítesz, hanem az, amit ő tett érted. Ahol nem kell megdolgozni a szeretetért, ahol mindenki egyformán számít, mert különleges, értékes, szemé fénye a szüleinek. Ahol nem a forma, a keret az elsődleges. Ahol mindenki érzi, hogy ő is a családfő gyönyörűsége, és hogy már örökre, visszavonhatatlanul családtag lett. Ez a kegyelem lelkülete.

A bűnről persze nem feledkezhetünk meg. Nem hirdethetjük a világ szája íze szerint, hogy ne törődjünk a bűnnel, Isten úgyszólván megbocsát a kegyelmét elutasítóknak is. De Isten nem a törvény betartását, nem is a bűnre fittyet hányó világi relativizmust, hanem a kegyelem evangéliumát találta ki megoldásul. A világi liberalizmus azt hirdeti, bűn nem létezik, Isten, mint egy jámbor nagypapa, nem veszi azt olyan komolyan. A törvény teljesítést vár, a szeretetnek, elfogadásnak szigorú feltételei vannak. Ha valaki eléggé összeeszedi magát, talán megfelelni az Atyának, jelenti ki. **A kegyelem ezzel szemben mindent magára vállal, belénk költözik, újjáteremt, átformál.** A kegyelem ajándékul ad, ingyen, minden ellenére szeret, gyönyörködik bennünk, felemel, hogy mindazt, amit kaptunk, továbbadhassuk. Ebben légkörben a gyermek kívül, éretté válik, megtalálja a helyét a családban, a társadalomban, bátran közelíti a társaihoz, mert biztonságban érzi magát, mer szeretni.

Az ilyen gyülekezet már felkeltheti az emberek figyelmét és felébreszti a belük oltott vágyakozást az igazi, mély közösség iránt. Vegyünk hát részt Isten álmának a megvalósításában, és formáljuk ilyen gyülekezeteinket!

BAKONDI GÁBOR

Hiszek – a magam módján...

Individualizmusba fordult – az egyén céljait, vágyait középpontba állító – világunkban vallásos gyökerű emberektől sokszor hallani ezt a mondatot: „Hiszek a magam módján”, ezzel indokolva a vallásgyakorlás hagyományos módjaitól való távolmaradást. De mégis mi a különbség a vallás egyéni és közösségben megélt útjai között? Fontos-e és miért a gyülekezethez tartozás?

Az egyéni utat járó embereknél sokszor találkozunk a lelki-spirituális tartalmak igényével, azonban ezekkel kapcsolatban a médiahálózatok (internet, tévécsatornák, kiadványok stb.) olyan széles távlatokat nyitnak, amelyekben könnyű eltévedni. Különösen akkor, ha az „élet turistája” nem kijelölt utakon halad. Márpedig az individualista szeret azzal hivatkozni, hogy neki „saját útja” van. Ezek a saját utak azonban, ha nem is törvénytörően, de többnyire zsákutcába vezetnek, és nehéz belőlük kikécmeregni (lásd antropozófia, ezotéria, okkultizmus, spiritizmus, a psziché spekulatív befolyásolásai).

Mit mond a közösségben megélt hitről a Szentírás? Pál apostol szavai szerint: „Mert kívánlak titeket látni, hogy valami lelki ajándékot közölhessek veletek a ti megerősítetekre; azaz hogy **együtt felbuzduljunk ti nálatok egymás hite által, a tiétek meg az enyém által**” (Róm 1,11–12 – Károli-fordítás).

Ez a felbuzdítás a Szentlélek hatása, amely egy jól működő közösségben jelen van, és ahol nemcsak a tagok, de maga a lelkész is épülhet, erősödhet a hitben. Ilyenek voltak az ébredési mozgalmak is, amelyek ma is fellángolhatnak, és fel is lángolnak (lásd az afrikai, dél-amerikai, távol-keleti keresztyénség erősödését).

A gyülekezetem alapító lelkésze – és az ő püspöke is – kegyelemtől megérintett, hitvalló ember volt. A háború után az akkor felnövekvő ifjúsággal is bölcsen foglalkozott. Megbízta őket szolgálattal, bibliakör vezetéssel; s a lelkes ifjak – a vallásüldözött kommunista időkben – nem rettentek el a feladat súlyától, hanem megbirkóztak vele. A kicsiny mag növekedett. Ezért persze ők maguk is tettek: imádkozással, a Biblia rendszeres olvasásával, egymás közötti lélekemelő beszélgetésekkel. Ez a néhány felbuzdult fiatal, élükön a lelkéssel, mára egy erős gyülekezetté növekedett, templomot épített, és a szolgálók száma is meggyarapodott.

A gyülekezet lehet tehát a lélekmegújulás terepe. Hitmélyítő beszélgetéseken, bibliaórákon, egyéb rendezvényeken (csendesnapok, kirándulások, nyári táborok) megbeszélhetők az élet, a hitélet kérdései, amivel kapcsolatban a lelkész szerepe és felelőssége igen nagy: merderben tartani a hívek buzgalmát vagy éppen kételkedését, szkeptícizmusát.

E találkozások, beszélgetések, viták pezsgése tisztítja az örök dolgokról való gondolatokat és érleli a spirituális megújulást.

Új utakat nyit a világ változása is. Ilyen volt, amikor elektronikus útra terelődött az igeszolgálat a világvármány miatt. Nehéz és új kihívásokat jelentő munkával, de eljutott az emberekhez Isten üzenete. Quo vadis – merre tartasz –, egyház? **A formák akár kényszerűen változhatnak, de a tartalmat hűséggel megőrizni az örök élet kérdése.** És ebben a gyülekezeti tagoknak, presbitereknek is jelentős szerepük van.

A pandémiás időszak kreatív kényszermegoldásai mellett a gyülekezeti élet normális formája a jelenlét, mi több, a szolgálat. Ne gondold te sem úgy, hogy „hiszek a magam módján...” Ez tévútra vezet. Gondolkozz közösségben, gyülekezetben. Fogadd el a sokféle embert, legyél nyitott irányukban! Te is tegyél azért, hiteddel járulj hozzá, hogy gyülekezeted a kegyelemben élők közössége legyen, amelyet a hit, a remény, a szeretet hat át! Ezt is csak közösségben lehet megélni. És jó megélni!

SZÁK KOCSIS PÁL

Fotó: Erdész Zoltán

A fotó a Deák téri evangelizáción készült.

Az elég jó gyülekezet

Egy elég jó egyháznak elég jó gyülekezetei vannak. Egy elég jó gyülekezet pedig olyan, mint egy elég jó szülő: nem lehet mindig jó, gyakran hibázik, de igyekszik, és vagy az előtérben, vagy a háttérben, de jelen van. És ha nem veszi szem elől a – leginkább feltétel nélküli – szeretet legfőbb családrendezői elvét, akkor végül elég jó lesz.

Mert milyen is egy elég jó szülő?
Ott van a bajban. – Amikor kórházba kerültem, jólesett a gyülekezeti társaim érdeklődése, a hír, hogy imádkoznak értem. Gyógyító a számontartás.

Támogat. – Szülés után kaptunk komatátat a kismamaklub többi tagjától. A kisgyerekekkel járó logisztikai fejlődésben valaki jelentkezett, hogy segít kíséretetni őket, még a teljes kimerülés előtt.

Odafigyel. – Amikor nem jutok el a templomba, valaki felhív, hogy hol vagyok, és jólesik, hogy hiányolnak.

De ha kell, tapintatos és együttérző. – A felnőtt gyerekeinket már nem kéri számon túlzott kérdezgetéssel a gyülekezetben. Nincs az az érzésem, hogy az elmaradozó gyerekeink – másnál esetleg egyre ritkábban látott házastársa – nélkül értéktelen vagyok a gyülekezet számára.

Olyannak szereti a családját – házastársát, gyerekeit, szüleit –, amilyen valójában, és nem olyannak, amilyennek elképzelem, amilyen ideális lenne. – A lelkeszeim, a gyülekezeti testvéreim akkor is szeretnek, ha nem az ifjúság létszámát gyarapítom, ha már nem tudok szépen

énekelni, és ha már nem sikerül másokat hívogatnom a bibliakörbe, ahova járok.

Áldoz a szeretetire. – Időt, pénzt, energiát szán ránk a gyülekezetünk. Megszervezi a gyerektábort, ahova küldhetem a gyerekeimet. Gondoskodik lelki alkalmakról, hogy rá tudjak hangolódni az ünnepekre. Pályázik templomfelújításra, hogy ne málló vakolat várjon.

De az elég jó szülő rá is irányítja a gyerekei figyelmét azokra, akik nem kapnak annyi mindent, mint ők. – A gyülekezetem kiveszi a részét a szeretetszolgálatból: támogat nála szegényebb gyülekezeteket, Márton-ládát tart fenn a templom mellett, ahova bárki betehet élelmiszert, és bárki kiveheti onnan. Gyűjtést szervez karácsonykor, otthonukba szorult időseket látogat, afrikai diákokat támogat, hogy tanulhasson és ebédelhessen.

Elvárásokat is támaszt. – Megkér hírlevélkészítésre és a kihordására, gyerekbibliakör tartására, szeretetvendégséghez sítésre, szavazásokon és döntéseken aktív részvételre. Várja a kitartó imámat, a jelenléteimet, a csatlakozásomat, és

Egy elég jó gyülekezet pedig olyan, mint egy elég jó szülő.

hogy abból, ami az enyém – időm, pénzem, energiám –, adjak, és ne csak egy kicsit, ne csak a maradékból.

És végül bátor is az elég jó szülő: nem fél a nehézségektől, de törekszik a megoldásokra. Nem szökik meg a családi és közösségi feszültségek elől, melyek bűnösségünk és emberi mivoltunk miatt törvényszerűen bekövetkeznek, hanem Isten erőterében éli meg őket.

Ilyen az elég jó szülő, ilyen az elég jó gyülekezet. A Krisztus-követőkből álló gyülekezet szeret, figyel, áldoz, együttérez, de el is vár, imádkozik, ünnepel.

És én? Én hol állok ebben a képzetben? Mindkét oldalon: a gyülekezethez tartozás szülővé és gyermekké tesz egyszerre. Kapom is, és adom is a támogatást, odafigyelést, szeretetet, imádságot, ünneplést, időt, pénzt, energiát. Így leszünk Krisztusban testvérek. Egy család.

**ITTÉSZ
SZILVIA**

Fotó: Erdész Zoltán

„És mikor asztalhoz telepedett velük, vette a kenyeret, megáldotta, megtörte és nekik adta. Ekkor megnyílt a szemük, és felismerték, ő azonban eltűnt előlük.” (Lk 24,30–31)

Napi kapcsolat Krisztussal, avagy felismered-e őt az életedben?

tud olvasni, de ez könnyen korrigálható: csak fel kell tenni a megfelelő dioptriájú segédeszközt. **Azt gondoljuk, a hit nem ilyen egyszerű, pedig az lehetne**, ha feladnánk személyes emberi büszkeségünket, és kellő alázattal rábíznánk magunkat Istenre és hagynánk, hogy bennünk munkálkodjon. Ha ezt tennénk, nem lenne nehéz észrevennünk, hogy hétköznapi életünkben nem vagyunk egyedül: velünk vándorol Jézus. Erre a tényre szeretnék rávilágítani néhány példával, amelyek bárkivel megtörténhetnek, csak nem tulajdonítanak neki jelentőséget.

Sokak számára az éjszakai pihenetető alvás utáni reggeli ébredés természetes jelenség. Pedig ez nem ilyen egyszerű. Szívritmuszavar, hirtelen bekövetkező szívkoszorúér-elzáródás (infarktus), hajnali vérnyomáskiugrás vagy agyi értrombózis (stroke), inzulinos cukorbetegyeknél kritikusan alacsony vércukorszint (hypoglikæmia) és még sorolhatnám a közvetlen életveszélyt jelentő kórállapotokat. Az ilyen betegek jelentős hányada nem éri meg a reggelt vagy kómába kerül. **Csodálatos dolog tehát reggel egészségesen ébredni!** A bal-eseti statisztikák szerint, ha valaki rövidebb-hosszabb útra indul, nem biztos, hogy ép bőrrel hazaér. Sok problémát jelenthet a megfelelő házastárs kiválasztása, mert a döntés egy életre szólhat, s nem mindegy, kivel éljük le az életünket. A gyermekvállalás sem könnyű, mert sok lemondással, izgalmakkal jár. Gondoljunk csak a betegségek miatt átvirrasztott éjszakákra! Tanulmányaink során rengeteg vizsgát kell teljesítenünk,

amelyek mögött hosszú felkészülési idő áll, és a siker így sem garantált.

Harmincnégy éves orvosi tevékenységem során számtalan nehéz helyzetben kellett jól döntenem. Később derült ki, hogy helyesen vagy helytelenül cselekedtem. Az eltelt hosszú évek alatt utólag sokszor felismerem, hogy soha nem voltam egyedül. A pályámon elért sikereim mögött mindig ott éreztem Krisztus szerető támogatását. Imádságban naponta mondom köszönetet, és ezután is kérem a segítségét. Még számtalan példával lehetne bizonyítani, hogy Krisztus valóban feltámadt és ott áll életünk döntései mögött.

Hétköznapi életünkben nem vagyunk egyedül: velünk vándorol Jézus.

Az idézett igében a tanítványok a kenyér megtöréséről ismerték fel az Urat. Kérdés, hogy életünk során mi is felismerjük-e őt, és miután szemünk megnyílik, engedjük-e, hogy életünk részévé váljon? Ha így teszünk, akkor valóban a feltámadt Krisztus követői és evangéliumának hirdetői lehetünk.

„Azután így szólt Tamáshoz: Nyújtsd ide az ujjadat, és nézd meg a kezeimet, nyújtsd ide a kezedet, és tedd az oldalamba, és ne légy hitetlen, hanem hívó! Tamás pedig így felelt: Én Uram és én Istenem! Jézus így szólt hozzá: Mivel látsz engem, hiszel: boldogok, akik nem látnak, és hisznek.” (Jn 20,27–29)

**DR. KOCH
BÉLA**

Az önmagukat hívőknek tartók körében is gyakran felmerülhet a kérdés: Jézus valóban feltámadt? A golgotai kereszten meghalt, majd újra életre kelt. A természeti törvények alapján ez olyan hihetetlenül hangzik. Nem véletlen, hogy kezdetben a tanítványok is kételkedtek benne. A magyarázat egy kérdésben rejlik, amelyet mindenkinek saját magának kell megválaszolnia: hiszek vagy nem? A valóban hívő, megtért ember számára a feltámadás ténye egyértelmű és elfogadott. Mi a helyzet azokkal, akik rendszeres templomba járók, és úgy gondolják, kapcsolatuk van Krisztussal, mégis kételkednek? Továbbá mit lehet mondani azoknak az embereknek, akik egyáltalán nem hisznek a Megváltó létezésében? Ezekre a kérdésekre próbálok választ keresni a következő sorokban.

Napjainkban a szürkehályog műtéti megoldása már rutinbeavatkozásnak számít a szemészetben. A betegek elmondták, hogy milyen csodálatos érzésük volt, amikor műtét után a „szemük megnyílt”, és újra jól és tisztán láttak. Kelletlen, ha valaki szemüveg nélkül nem

Maglódi konfirmáció

Tartalom és forma a gyülekezetekben

Moholy-Nagy László fotográfus, festő, művészettörténész egy gondolata: „Figyeljünk fel a mély értelműen célszerű természeti formák jelentőségére!” – Igen, mély értelmű formák, hiszen Isten alkotta azokat, együtt a „bennük levőkkel”. Mi is csodálhatjuk az élő és élettelen világban azt a formagazdagságot, amely összhangban van az élő egyedek és a természeti, fizikai világ normális és tartós létével, működésével, szép rendjével. Ezért is imádkozhatjuk az Alkotót!

Most azonban nem természettudományos, sem filozófiai, sem esztétikai alapon nézzük a tartalom és a forma kapcsolatát, hanem a gyülekezet lelki életére nézve.

A forma: külső keret, foglalat a tartalomhoz, kifejezőmód, stílus, megjelenítés, megvalósítás, látható – akár hangsúlyt is adó – körítés. A meghatározott tartalom a gyülekezeti életben nem ismeretlen. Ez Isten hamisítatlan, szent igéje. Remélhetőleg ez határozza meg a formát. Így is mondhatjuk: az igei tartalmat szolgálja minden forma. És nem fordítva. Így lehetnek ezek egységben a normális egyházi, gyülekezeti életben. A „Mit és hogyan?” gondolkodás kifejezi a tartalom és a forma kapcsolatát.

A gyülekezeti életben sok új ötlet, próbálkozás születik. Meglepő, bár részben érthető, hogy ezek között kevés, ami a tartalmi kérdésekre vonatkozik. A külsődleges dolgokban pedig könnyen az attraktivitás jut szóhoz. Olyan megoldások kerestetnek, amelyek kelően vonzóak, tehát van bennük valami látvány, különlegesség, egyediség, az eddiektől eltérő. Baj ez? Önmagában nem. Még azt is lehet mondani, hogy

a betévedő, kereső embert kezdetben jobban vonzza a látványos, hangulatos külsőség. Tehát ezekkel próbálják bevonni őt. **Az izgalmas kérdés az, hogyan tud, akar-e közvetíteni a külső attraktivitás belső, tartalmi mondanivalót.**

Lássuk meg, hogy Isten ebben a csodálatos teremtettségben mint utolérhetetlen, „mély értelmű formagazdagságban” is kifejezi szeretetét az ember iránt. Ebbe helyezte el minket. De ez csak a kezdet. Mentő szeretete igazán abban nyilvánul meg, hogy elküldte egyszülött Fiát, hogy megmentsen bennünket a „véget nem érő halálból”, és átvigyen országába (1Jn 4,9). Ennek a tartalmi célnak rendkívüli „formát” is adott: Fia emberré alázkodott, vállalta a minket illető igazságos ítéletet. Milyen fontos szempont lehet számunkra, hogy aki látja-hallja Krisztus életét és halálát a gyülekezetben, ne valami filmként nézze, és a végén hazamenjen, hanem szívéig, lelkiismeretéig hatoljon! Mert a formán túl megragadta a tartalom: Krisztus értem halt meg. Hálával elfogadom ezt. Nála van szabadulás, békeség, elrejtettség.

Érezzük, hogy egy konkrét tartalomhoz akármilyen nem is illik. A mennyben sem lesz semmi olyan, ami nincs teljes összhangban a szent Isten dicsőséges lényével. Tulajdonképpen ez a megígért jövőbeli valóság is lehetne szempont abban, milyen formai elemeket, megoldásokat, dekorációkat alkalmazzanak a gyülekezetek.

Néhány nyilvánvaló (?) szempont: a forma nem ütözködik, hanem igazodik a biblikus tartalomhoz. Tehát például a szószéket

csak Isten igéjének hirdetésére használjuk. A forma nem viszi el a figyelmet a tartalomról, sőt jól alátámasztja, illusztrálja azt. A forma is kifejezi a gyülekezet és a Krisztusban hívó ember alárendelt, függő viszonyát szeretett Urához. Mivel a forma szolgálja a tartalmat, nem is lehet hivatkozható, harsány, emberi dicsőséget kereső. Milyen jó, ha úgy indu-

lunk ki a formai megoldások kereséséből, hogy Isten drága igéjét szeretnénk csorbítatlanul, a figyelmet arra irányítva közvetíteni!

A szent elvisel-e bármilyen formát? Mondván, hogy azt is megszentelheti? Igen, ilyen is lehet. A kulcs azonban az, hogy az emberi „formatervezők” „szentségben és igazságban” hozzanak ilyen döntést („...félelem nélkül szolgáljunk neki, szentségben és igazságban ölelőtte életünk minden napján”, Lk 1,74b–75). Ez pedig behatárolja a világ sokféle lehetőségének gyülekezeti alkalmazását. Azért is, mert a gyülekezet küldetésben van. Nem a szórakozásra és szórakoztatásra, nem azzal a céllal, hogy „érezzük jól magunkat”, nem is világi programok átvételére rendeltetett.

Adjon az Úr sok olyan testvért, szolgát, gyülekezeti tagot, akik a tartalom felől közelítik a gyülekezeti élet kivitelezését! Nekik abból kiindulva változott meg életük tartalma. Mert Krisztus él bennünk (Gal 2,20).

GÖLLNER PÁL

Fotó: Erdész Zoltán

Milyen szerep jutna Jézusnak a ma egyházában, hogy érezné magát közöttünk?

Jézus tanítványi közösséget ma gyülekezetnek, egyháznak hívjuk, de régebben gyakran mondták eklézsiának is. Ez a régi, görög eredetű szó az Újszövetségből maradt ránk, és azt jelenti: az elhívottak közössége. Jézus megszólítja tanítványait, s ezzel egyszerre elhívja őket a világban és kihívja őket a világból. Erről szól a főpapi imában is: „Nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból, hanem hogy őrizd meg őket a világtól” (Jn 17,15).

Jézus ma is közöttünk van. Nemcsak az egyházban, hanem az egész világ-

Ma is szól Isten

Beszélgetés Korányi András lelkésszel, teológiai tanárral

ban – a saját, általa teremtett és gondozott világában van jelen, amely mégsem akarja befogadni őt. Egyszerre küzd a világ megváltásáért és az eklézsia megőrzéséért. Ebben szólít meg és hív el minket is személyes részvétellel földi életünkkel. Ehhez az az életforma, amellyel élő Úrként jelen van a világban, megfelelőbb, mintha újra emberre születve elindulna bármely világi vagy egyházi tisztségért.

Mennyiben lehet ma alkalmazni az újszövetségi egyházképet?

Amikor a jeruzsálemi ősgyülekezetről szóló beszámolót olvassuk a Bibliában, vagy Pál apostol gyülekezetszervező leveleit, ma is jól értjük az ott leírt eseményeket, problémákat. Az elmúlt évezredek változó adottságai között az egyház – úgy is, mint a hívők közössége – mindig megkereste annak a módját, hogy

betöltse a gyülekezet lényegét az adott korban. Ennek legnagyobb kísértése mindig is az, hogy ehelyett feloldódjon az adott kor adta keretek és felfogások között, és elhagyja az e világon túlmutató küldetését: „Az Úr pedig napról napra növelte a gyülekezetet az üdvözülőkkel” (ApCsel 2,47).

Az első gyülekezetek Jézusban hívő zsidókból álltak. Történt egy fájdalmas szakadás a zsidóság és a kereszténység között. Ennek tragikus következményei is lettek. Mi itt az igazság? A zsidók zárták ki maguk közül a Krisztus-követőket, vagy fordítva?

Jézus Krisztus egyszerre töltötte be az Ószövetség messiási ígéreteit és bizonyult az egész világ megváltójának és urának. Evangéliumát nem korlátozzák az embervilág etnikai, kulturális, szociális

vagy politikai-ideológiai korlátai. „Úgy szerette Isten a világot, hogy megszületött Fiát adta...” (Jn 3,16). Ez sokaknak felfoghatatlanul, sőt megoldhatatlanul átfogó távlat! Ráadásul a zsidóság abban a korban Isten választott népeként a hellenizmus és a rómaiak igája alatt a megmaradásért küzdött, s a keresztyén egyház elindulásával elterjedő nyugtalanság miatt veszélyben érezte a túlélését. Én ezt egy nagyon emberi történetnek látom: az egész világnak szóló meghívás azóta is emberi sorsonkon és földi adottságokon bukdácsolva terjed a világban. Ez az örömműzenet a Jézusban kapott, megélt evangélium, ereje személyesen öbelőle táplálkozik, így éppúgy nem lehet elhallgatni vagy függetleníteni a nevétől, mint ahogyan nem szabad semmiféle gyűlölet hivatkozási alapjává tenni.

Az egyház történetének nagyobb részében katonai, politikai, gazdasági hatalom is volt. Sok esetben üldözte a bibliai forrásokhoz visszatérni szándékozó hívőket, a reformátorokat is. Ugyanakkor a reformáció politikai támogatást kapó ágai is folytatták a megújuló közösségek üldözését. Szörnyű, sötét részei is vannak ennek a történetnek, mint a vallásháborúk, a keresztes hadjáratok, inkvizíció.

Közkeletű a felvilágosodás maró kritikája: Jézus Isten országát hirdette, és lett helyette az egyház. Ez a cinikus felfogás ma is nagyon népszerű, de szerintem egyáltalán nem fair. Az egyház végső értelmé a közös megérkezés az Isten országába, ugyanakkor ennek erejét és csodáját a földi életünkre eső időkben is – erők és korlátaink szorításában – életre kell váltanunk. Ezzel földi közösséggé is leszünk: évezredek távlatban befolyással rendelkező társadalmi – akár sajátosan civil – szervezetté. Ez Istentől kapott felelősségünk, amit nagyon nehéz elfogadniuk a nem keresztyéneknek, és nagyon nehéz jól megvalósítanunk nekünk, keresztyéneknek.

A keresztyének és az egyház bűneire természetesen van magyarázat – de nincsen mentség, csak megváltás. Mellesleg, ez minden egyes emberre és az egész világra is igaz... Luther a kilencvenöt tételben éppen az egyház végzetes szereptévesztésére hívja fel a figyelmet: az egyháznak meg kell térnie a legszentebb evangélium csonkítás nélküli hirdetéséhez abból, hogy földi és társadalmi beágyazódása érdekében

törí magát. A keresztyén civilizáció fenntartása nem elégséges szolgálat az egyháztól, mint ahogyan az oktatás-nevelés és a szeretetszolgálat sem azok önmagukban. A keresztyének Jézus nyomában járnak, botladoznak az Isten országa felé, hogy oda lehetőleg sokakkal együtt érkezzenek meg az örök halál fenyegetésével szemben.

Az uralkodó egyház külső formáit is hordozzuk a 21. század szekuláris, sok esetben egyházellenes közegében. Mi az, amit meg kell tartanunk, és mi lenne, amitől meg kellene válnunk?

A legegyszerűbben fogalmazva: az ígét, a törvényt és az evangéliumot kell a mi korunkban is megtartanunk. Ebben számíthatunk Isten segítségére, hogy életszerűen tudjuk ezt tenni. Ami pedig ezen túl van a világban, az nem egy fekete-fehér sakktabla. Az életben nemcsak fekete-fehér döntéseket lehet hozni! Az evangélium szolgálatában minden jót fel szabad használni.

Bizonyágtételünk és szolgálatunk mai problémája azonban nagyon összetett. A nagyvilágban – a médián és világhálón keresztül már az otthonainkban, a belső szobáinkban is – világkultúrák és világvallások határaiba ütközünk. Ez, Istennek hála, nem újdonság a Bibliát ismerők és olvasók számára. De nekiütközünk globális érdekeknek és ideológiáknak is, amelyek folyamatosan diktálni akarnak mindenkinek – nem csak nekünk, keresztyéneknek –, hogy mitől kell végleg megválnunk és mit kell elfogadnunk, hirdetnünk és követnünk.

A legerőszakosabbnak a progresszív ideológiák bizonyultak ezen a téren. Az egyház folyamatos erőszak elszívóje volt, hogy a nemzetiszocialisták, a kommunisták vagy a liberálisok mit várnak el vagy mit engedélyeznek nekünk. Ők pedig mást mondanak nem csak Istenről, de az emberről, az emberi élet értelméről, gyógyulásáról és értelmes kiteljesedéséről is, mint Isten igéje. „Lelkiismeretem Isten igéjéhez van kötve”, mondta Luther 1521-ben...

Sokan úgy gondolják, hogy a templomba járás a lényege a gyakorló keresztyénségnek. Mi az egyház, a gyülekezet létének értelme, célja?

A keresztyénség csak egyéni vagy közösségi tragédiák kényszerítő idején mondhat le arról, hogy a lényegéhez tartozik a közösség megélése. Közösség az ígében, a szentségekben, a sze-

retben, a szenvedés és az ünneplés idején – és ennek természetes otthona a gyülekezet és a templom. Ahogy *id. Hafenscher Károly* tanította egykor: Isten bárhol meg tud szólítani mindnyájunkat, de legnagyobb valószínűséggel a gyülekezetben és a templomban teszi ezt, mert ezek éppen ezért a célért vannak.

Teológiai tanárként és gyülekezeti lelkészként hogyan látja az egyház jelenét és jövőjét?

Ha arra irányul a kérdés, hogy pesszímista vagy optimista vagyok-e inkább, akkor a válaszom az, hogy egyik sem. Szeretnék a hangulati megközelítés helyett realista maradni. Meggyőződésem, hogy Jézus is az volt mindig. Tagadhatatlan, hogy nehéz időköt él a keresztyénség, nyilvánvalóak a korábbi közösségi és hitvallási formák leépülésének a jelei. Ugyanakkor él a krisztusi ige, munkálkodik a Szentlélek, és ma is szól Isten elhívó szava. Mi kell több?

A közelmúltban megjelent Lelkés úr gondozásában egy könyv Sztupkay Sándor evangélikus laikus testvérünk életéről, különleges szolgálatáról. Hogyan látja egyházunkban a nem lelkészek szolgálatát?

Sztupkay Sándor evangélikus fiatalember egy tisztí fogolytáborban hallotta meg Isten hívását a pásztori szolgálatra. A *Lelki napló a fogolytáborból* című könyv ennek megrázó dokumentumait, igehirdetéseit tartalmazza – ezért lett szívügyem ez a kötet. Számomra magától értetődő, hogy a keresztyén teológusok és a keresztyén „civilék” egy közösségben hittestvérek, s ezáltal az ige szolgálói otthonukban, gyülekezetükben, életükben.

Fiatalkori emlékeim közé tartozik, hogy akár vasárnapi prédikációban is hallhattam olyan testvérek szolgálatát, mint például Sztupkay Sanyi bácsi. A gyülekezetekben, az egyházban ma természetes egyfajta „szakosodás”, azaz a teológus és gyülekezeti szolgálók a saját hivatásukban szolgálgják, segítik a közösséget. De az elhívottaknak az ígéről való tanúskodás közösen hordozott feladatuk. Remélem, hogy már a közeli jövőben is egyre többször hallhatjuk nem lelkész bizonyágtéveink szavát.

SZEVERÉNYI JÁNOS

Él-e az egyház az épületeken kívül is?

Mi az egyház, és mi a gyülekezet?

Ugyanúgy szólhat az ige az interneten keresztül is?

Ezekre a kérdésekre keresem a biblikus, igei válaszokat.

Fotó: Markovics András

A kérdésfelvetésnek most a pandémia az oka. Zárva voltak a templomok, gyülekezeti házak, „csak” online folyt az istentisztelet, a bibliaóra. Majdnem lenullázódott az úrvacsora, a keresztelés, az esküvő, egyedül a temetést diktálta a kényszerpálya. Akkor most mi a helyzet?

Az Apostoli hitvallásban rendszeresen mondjuk: „Hiszem az egyetemes anyaszentegyházat, a szentek közösségét...” A hit bátorságával kimondhatjuk, hogy ha le is állt a templomokban a gyülekezeti élet, attól még a hitvallásban vallott anyaszentegyház nem szűnt meg, és nem csak azért, mert szilárdan állnak a templomtornyok és az egyházi épületek. Szentírással a kezünkben gondoljuk át az anyaszentegyház lényegét, valamint a gyülekezet szerepét az életünkben!

Értsük meg imádkozó szívvel, lélekkel, értelemmel, hogy **az anyaszentegyház a hívő lelkek, szívek valóságában létezik, és a Szentlélek teremti**. Hangsúlyozzuk: ez a hatalmas történet, vagyis az egyház keletkezése és élete az emberi szívekben megy végbe. A döntő pillanat az, amikor a kegyelemnek köszönhetően felismerjük, hogy Jézus Krisztus a mi személyes megváltónk, üdvözítőnk, és a Szentlélektől kapott hitünk által szoros és személyes kapcsolatba kerülünk Isten Fiával, aki Isten Báránnya. Ennek a gondolatnak az ápolására mindenféle technikai eszköz felhasználandó.

Tehát látnunk kell magunk előtt az anyaszentegyházat, amely a hit megszületésével szorosan összefügg. Mindig az egyház születik meg akkor, amikor valaki eljut a páli élményig: „többé tehát nem én élek, hanem Krisztus él bennem” (Gal 2,20). S egészséges történet az, amikor azok igyekeznek találkozni, akikben él a Krisztus (és nem egyszerűen csak vallásosak). S ezeknek a találkozónak megvan az igei alapon, de történeti sodrásban kialakult rendje és földi szervezete, amely a gyülekezetet.

Az anyaszentegyház teremtő eszközei Krisztusban a Szentlélek működése által a kegyelmi eszközök. Ezek pedig a hirdetett, élő ige (igehirdetés), valamint a szentségek (keresztség és úrvacsora). Az előbbinél nem abszolút követelmény a fizikai jelenlét, a szentségeknél igen. Igehirdetés hallgatható interneten, CD-n, rádióban, nézhető tévén, nincs feltétlen gyülekezeti jelenlétéhez kötve. A keresztség és az úrvacsora szentsége esetében érthető a fizikai jelenlét elengedhetetlen szükségessége. Az anyaszentegyház egyetemes, a gyülekezet pedig helyi, lokális valóság.

Az anyaszentegyház nem helyhez, hanem a hívő szívekhez kötendő. Az anyaszentegyházhoz tartozol akkor is, amikor imádságos lélekkel a szobádban hallgatod az Isten szent igéjét és mondd az imát, amelyet az Úrtól tanultál, vagy amelyet a lelkész imádkozik, vagy a sajátodat. Amíg konkrét akadály van a személyes találkozásnak például egy járvány miatt, addig is él az egyház Krisztus kegyelméből a Krisztusba ve-

tett hitek által. **S ebben a képletben az igazi tartóerő maga Krisztus**. A jó Pásztor minden élethelyzetben és ilyen felismeri az övét, s ez teljesen független az épületektől.

Szükségünk van azonban a gyülekezetre is, hogy „együtt nyerjünk vigasztalást nálatok egymás hite által” (Róm 1,12). Hitünk megerősítését segíti elő, amikor felfedezzük azokat, akik hasonló élményeken mentek keresztül. S szeretnénk a továbbiakban is ápolni a hitünket, hogy növekedjünk lelkieken. Ennek egyik fontos eszköze a gyülekezet közösségi élete. Ez ott lehetséges, „ahol az igét tisztán és igazán hirdetik és a szentségeket helyesen szolgáltatják ki” (Ágostai hitvallás, 7. cikk).

RIBÁR JÁNOS

Hát már ezek is?

A kétezres évek közepén Orosházán egy emlékezetes beszélgetés zajlott le. A város egyik ikonikus könyvesboltja előtt beszélgettem a tulajdonossal és egy vásárlóval, aki évtizedekig a helyi középiskolának volt az igazgatója.

Az igazgatóról annyit kell tudni, hogy nagyon szigorú és következetes volt. A megye egyik legjobb közoktatási intézményét vezette a múlt rendszerben. Fiatalkorában ő maga is templomba járt, és érdeklődött a lelkeszi hivatás iránt, de a fordulat éve után inkább a tanári pályát választotta. Az ötvenes években teljesen áthatotta a kor szelleme, és az ateista propaganda eszközévé vált. A rendszerváltás után újabb fordulat következett be az életében: visszatért Istenhez és az egyház közelébe került. A városban viszont sokan úgy gondolták, hogy nem őszinte az ő megtérése. Tehát ilyen előzmények után a beszélgetésünk közben a zebrán éppen cigány gyermekek keltek át, akiknek „Erős vár a mi Istenünk!” köszönése nagyon elgondolkasztotta az idős igazgatót. Ekkor hangzott el szájából a cikk címét adó kérdés: „Hát már ezek is?”

A nyugdíjas intézményvezető és a cigányok a társadalom ellenkező pólusán álltak. Ennek ellenére volt bennük egy közös elem: Istenhez fordultak. A keresztyének többségének fenntartásai voltak velük szemben. Hasonlót éltek meg, mint Pál apostol a damaszkuszi megtérése után: a jeruzsálemi testvérek félve visszahúzódtak tőle, mert azt hitték, hogy igazából nem tanítvány, csak becsapja őket a megtéréssel, és csapdát állít nekik. Az apostolok cselekedetei 9. fejezetének története gyakran megismétlődik. Isten az, aki vizsgálja a szíveket. Ő tudja igazán, hogy ki tért meg őszintén, és kinél csupán képmutatás, látszat a megtérés. Nagyon nehéz megbocsátanunk azoknak, akik ártottak nekünk.

A gimnázium „klerikális családi háttérű” és „egyéb osztályidegen családból származó” diákjai nem tudták megbocsátani, hogy igazgatójuk annak idején akadályozta továbbtanulásukat. A cigány gyermekek családjai is sokaknak okoztak hatalmas károkat és nagy csalódásokat. Van-e bocsánat azoknak, akik rossz útra tértek? Sok, magát keresztyénnek mondó ember a tékozló fiú példázatában (Lk 15,11–32) szereplő idősebbik fiúhoz hasonlóan viselkedik: nem tudja visszafogadni saját testvérét. Azt gondolja magáról, hogy ő igaz, különb a tékozló fiúnál, ezért nem akar másoknak megbocsátani.

A társadalom peremére kerültek közül sokan ugyanazt tapasztalják, mint *Victor Hugo Nyomorultak* című regényének főhőse, *Jean Valjean*, a nehéz sorsú volt fegyenc, aki szabaddulása után megpróbál jó útra térni, de ebben őszinte igyekezete ellenére is akadályozza a meg nem bocsátó tár-

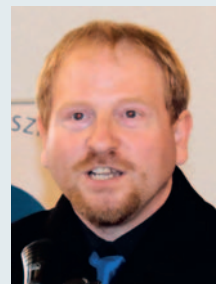

sadalom. Én nem vagyok naiv. Ismerek olyan fiatalot, aki csak azért játszott a megtéréssel, hogy a bíróság előtt jobb színben tüntesse fel magát és enyhébb ítéletet kapjon. Majd a felmentés után már ott is hagyta kezdődő hitéletét. **Negatív tapasztalataink ellenére el kell hinnünk, hogy Isten ma is hatalmas, és át tudja formálni a szíveket.** Modern korunkban egyesek már szinte semmit nem tartanak bűnnek, míg mások – főleg a keresztyének között – semmit sem tudnak megbocsátani.

A volt iskolaigazgató ma már nincs az élők sorában. Élete utolsó éveiben már nem vágyott a nagy létszámú gyülekezeti közösségbe, inkább beült régi Trabantjába, és elment egy kicsi, családi hangulatú falusi istentiszteletre, ott hallgatta Isten ígését. A kis cigány gyerekek azóta felnőttek, és közülük többen már saját gyermekeiket keresztesztelték meg és járatják hittanra. Megpróbálnak beilleszkedni a társadalomba, munkát keresnek. Rájuk csupán vagy a kukásautón van szükség, vagy a mezőgazdasági idénymunkában. Tudjuk, hogy ezek a mások által lenézett munkák is fontosak. A tanult és tanulatlan ember egyaránt rászorul Isten kegyelmére. Isten országában történnek meglepetések. Olyanok fordulnak Isten felé, akikről mi nem is gondoltuk volna.

LACKI JÁNOS

A szerző evangélikus lelkész.

Jézus elárulása

Lehet, hogy az egyháztörténet ismétli önmagát?

Mottó: Árulás csak belülről lehetséges.

Mostanában különleges, meghatározó lelki-szellemi folyamatok elindításáért vagyok hálás Istennek. Kezembe adta *Dietrich Bonhoeffer Jöjj velem – Elmélkedések minden napra*¹ című könyvét, mely válogatás a szerző írásaiból.

Szoktuk mondani – jogosan –, hogy világunk a feje tetejére állt, százmilliók dobják ki azokat az értékeket, melyek korábban nemzetek, társadalmak, közösségek, családok, házastársak és egyének számára voltak meghatározók, melyek alapokat jelentettek.

Mi, keresztyének hajlamosak vagyunk arra, hogy a külső körülményeket, a világot kárhóztassuk ezért. Bonhoeffernek, a hitleri örület miatt mártírrá lett lelkész-teológusnak gondolatai sok mindent más megvilágításba helyeztek. Egy utazásra vittek, melyben nemcsak magamat, hanem az egyházakat, sőt a keresztyének mondott világot is másként látom.

IDÉZETEK BONHOEFFERTŐL

„Jézus egy titkot egészen az utolsó vacsoráig rejtve hagyott a tanítványai előtt. Bár a kálváriájával kapcsolatban nem hagyott kétséget számukra. De a legmélyebb titkot mégsem nyilatkoztatta ki még nekik: Az Emberfiát bűnösök kezére adják – árulással: »egyikötök elárul engem« (Mt 20,25).

Az ellenségei egyedül nem képesek őt hatalmukba keríteni. Egy barátira is szükség van hozzá, egy legközelebbi barátira, aki kiszolgáltatja, egy tanítványra, aki elárulja őt. Nem kívülről történik meg a legnagyobb szörnyűség, hanem belülről. Krisztus Golgotára vezető útja egy tanítványának árulásával kezdődik.”

„»Átadják« – mondja Jézus, ami azt jelenti, hogy nem a világ nyer hatalmat felette, hanem az övéi szolgáltatják ki és adják fel Jézust... Nem akarják, hogy továbbra is terhükre legyen: átengedik őt másoknak. Ez az, amikor Jézust elvetik, barátai védő keze lehanyatlik. A bűnösök keze most azt tehet vele, amit akar. Megérinthetik azokat, akiknek szentségtelen kezei azelőtt soha nem érinthették.

Játszhatnak vele, kigúnyolhatják, megüthetik. Ezen változtatni már semmit nem tudunk, Jézus átadása ezt jelenti: többé nem kiállni mellette, kiszolgáltatni a nyilvánosság gúnyolódásának és hatalmának, engedni, hogy a világ kényekedve szerint bánjon vele, többé nem támogatni. Jézust az övéi szolgáltatják ki a világnak. Ez az ő halála.”²

JÉZUS ELÁRULÁSA BONHOEFFER KORÁBAN

Németországban már a '20-as évektől kezdve egyre erősödő, majd 1933 után kiteljesedő totalitárius hatalom sokszor burkolt, olykor azonban nyílt elvárásokat fogalmazott meg az egyházakkal szemben. A fajelméletnek a politikába és a mindennapi életbe való bevezetése egyre inkább konfrontálódni kezdett a Biblia tanításával. Az úgynevezett Német Keresztyének mozgalma meg akart felelni a politika elvárásainak, és sorban kötötte kompromisszumait. Ez az evangélikus egyház esetében érintette a szervezetet (központosítás), majd a teológiai gondolkodást, és végül a hitéleti gyakorlatot is.

„A Német Keresztények, legalábbis a radikális szárny, úgy vélik, hogy »a protestáns egyház újjászületésének« útját a keresztény vallás germanizálása jelenti. Krisztust, aki a keresztény hitelvek szerint csöndes, kegyes béketűrő és megváltó volt, s ezen kívül még zsidó, katonás hőssé »északosítják«, aki természetesen árja kell, hogy legyen, hogy rohamcsapatai szemében elfogadásra találhasson. ...

Egy új kereszténység teológiai megalapozását azonban lehetetlenné teszi az egész keresztény tanítás, az Ó- és Új Testamentum, a Biblia. Különös élességgel irányul a harc az Ótestamentum ellen. A Biblia tanításai ellen irányuló harc viszont következetesen a keresztény vallás tanaival való szakításhoz vezet.³ A hitleri államhatalom tudta, hogy nem kicsi a tét, negyvenmillió német protestánst és az őket lelkigondozó tizennyolcezer lelkészre célzott meg.⁴ Ehhez keresett és talált belső együttműködőket.

Leghosszabb ideig a néhány százerezet számláló Hitvalló Egyház nem hódolt be. Több tíz millióból néhány százezer! A hatalom – mint a megmaradt legnagyobb Hitler-ellenes tömörülést – később őket is felszámolta, és sok tagját bebörtönözték, kivégezték, vagy kényszerbesorolás után a keleti front poklaiba küldték.

A hitleri Németországban Jézust elárulták. Mégpedig nem kívülről történt meg a legnagyobb szörnyűség, hanem belülről – ahogy Bonhoeffer írta Júdásról és a szétszaladó tanítványokról. Ehhez a tanítványok árulása, megfutamodása kellett. Ehhez a német egyház, és benne a sok millió együttműködő vagy csak bólintó, hallgató egyháztág kellett. Ők abban a korban a nagycsütörtök éjjelének tanítványai. – Bonhoeffer ezt kortársként, lelkészként, teológusként, a Hitvalló Egyház tagjaként egészen közletről látta.

A Német Keresztények úgy gondolták, hogy Júdás árulása, a tanítványok cserbenhagyása egy szörnyű fejezet volt Jézus életében, most azonban az egyház megtalálta Jézus mellett a helyes utat.

JÉZUS ELÁRULÁSA AZ „ÁTKOSBAN”. TRANSZFORMÁTOR ÉS JÉZUS

A második nagy világháború után megtörtént Európa felosztása. A szovjet érdekszférába került országokban a kommunizmus olykor erőszakos, olykor trükkös hatalomátvitelét követően elkezdődött az egyházak „megdolgo-

zása”. Miután a szervezeti (látható) egyházakban megtörtént az erőszakos „kádercsere”, az egyházak új vezetői kényszerűen érezték az államhatalomnak való megfelelésre. Kívülről diktáltak, erre belülről bólintottak. Természetesen nem mindenki; és mint minden korban, ekkor is voltak hitvallók, elnémitottak, mártírok.

Az új egyházi vezetők igyekeztek a világi ateista hatalommal való kapcsolatoknak ideológiai és teológiai „gúnyát varrni”. Itt, Magyarországon az evangélikusoknál a diakóniai teológiát, a reformátusoknál a szolgáló egyház teológiáját. De szinte minden felekezetnél megtalálhatók voltak ehhez hasonló próbálkozások. Felekezettől függetlenül a békepapi mozgalom is erről szólt. Az egyházaknak a kommunista politika békefogalmát és -gyakorlatát kellett elfogadni és szolgálni, mely egyébként nagyon távol állt a Biblia békeéről szóló tanításától.

Sajnos a gyakorlat ennél még szomorúbb volt. Nem egyszer félreállított, kis településekre eldugott, vagy éppen kirúgott, esetleg püspökök által a szó szoros értelmében megrugdosott lelkészek voltak ennek az egyházpolitikának elszenvedői. A magyarázat pedig: az egyházi vezetők az egyház érdekében cselekszenek, hogy átmentsék azt jobb időkre.

Ebben a korban a Biblia maradt, de „egyes kijelentéseit ne hangsúlyozzuk, akár meg se említsük” – szólt az útmutatás. „Aki hisz, és megkeresztelkedik, üdvözülni...” – ezt hangsúlyozhatjuk; a folytatást nem kellene: „aki pedig nem hisz, elkárhozik” (Mk 16,16). Nem kell, hogy ezt az ateisták magukra vegyék. Ilyet meg főleg nem kell hirdetni, hogy: „Ne gondoljátok, hogy azért jöttem, hogy békeséget hozzak a földre. Nem azért jöttem, hogy békeséget hozzak, hanem hogy kardot” (Mt 10,34). Mi tudjuk, hogy ezt Jézus hogyan értette, de mások, a világi hatalom félreértheti.

A transzformátor arra szolgál, hogy a magasfeszültségből közepeset, a közepesből gyengét állítson elő. Gyengeáramot. Így vált hangsúlyossá, hogy Jézus a legnagyobb és legelső diakónus, zárójelbe téve a bűn, az ítélet és a kegyelem hirdetését. A jézusi üzenetet, amelyet ő képviselt magas feszültségen, áteresztve az egyházi transzformátoron, „gyengeáramúították”. Hogy is szól a meghatározás? „Gyengeáramú az a villamos berendezés, ahol a villamos áramot nem munkavégzésre használják.”⁵ A let-

ranszformált, legyengített Jézus nem az egyház növekedését, a missziót, az ébredést szolgálja.

A *szocializmusnak nevezett diktatúrában Jézust elárulták*. Mégpedig nem kívülről történt meg a legnagyobb szörnyűség, hanem belülről – ahogy Bonhoeffer írta Júdásról és a szétszaladó, elfutó tanítványokról. Ehhez a tanítványok árulása, megfutamodása kellett. Ehhez itt, Magyarországon a különböző egyházakban az egyházi vezetők és a sok millió együttműködő vagy csak bólintó és hallgató egyháztág kellett. Ők, mi abban a korban, a nagycsütörtök éjjelének tanítványai voltak, voltunk.

A hitvallók jóval kisebb csoportjai zárt ajtók mögül szemlélték ezt, miközben néhányukat munkahelyükről is elbocsátottak, nem vettek fel egyetemre, sőt leg súlyosabb esetekben bebörtönöztek.

A szocializmusban az egyházak úgy gondolták, hogy a nácizmus alatt az egyház elárulta Jézust, most azonban megtalálta Jézus mellett a helyes utat.

JÉZUS ELÁRULÁSA KORUNKBAN. JÉZUS „HAJLÉKONYÍTÁSA”

A történelem arra tanít, hogy minden hanyatló társadalom kitermeli a maga szélsőséges ideológiáit és életgyakorlatát. Ma is ennek lehetünk tanúi. Abortusz-, eutanázia-, homoszexuális-, gender- és nemet váltó lobbik születnek, erősödnek meg és gyakorolnak nyomást politikusokra, és velük együtt (szinte csak) a keresztény egyházakra. Ezekkel párhuzamosan tudatosan és folyamatosan megkérdőjelezzik a nemzet, család, házasság, magzat értékeit, jogait, maximalizálva az egyéni, és minimalizálva a közösségi jogokat.

Az egyházak igyekeznek ezekre a kérdésekre a maguk válaszait megfogalmazni. Egy részük (lassan már a többsége) Európában és Észak-Amerikában a Biblia tanítását a világ elvárásaihoz igazítva feladja.

Két hír a közelmúltból: „Mind a húsz EKD-tagegyház (EKD = Evangelische Kirche in Deutschland – az evangélikus, református és egyesült protestáns egyházak egyfajta szövetsége Németországban) beállt a sorba. Már csak az volt a kérdés, mikor lesz teljes a kör. A sorban utolsóként a Schaumburg-lippei Tartományi Egyház (Alsó-Szászországon belül) is úgy döntött, hogy nyilvános istentisztelet keretében megáldja a homoszexuális párok kapcsolatban élőket. Az utolsó előtti a Württembergi Tartományi Egyház volt, ezelőtt nem is olyan régen.”⁶

Bécs érseke más osztrák katolikus püspökökkel együtt kiállt a homoszexuálisok közötti házasság megáldása mellett, és ezzel szembehelyezkedett a vatikáni Hittani Kongregáció közelmúltban közzétett állásfoglalásával. Az érsek az egyházat az édesanyához hasonlítva elmondta: egy anya nem vonhatja meg áldását a gyermekeitől, „még akkor sem, ha gyermeke problémákkal kell, hogy megküzdjön az életben.”⁷

Egyes lelkészek, teológusok nyíltan beszélnek a Biblia felülvizsgálatáról, egyes részek kihagyásáról. Mások arról, hogy például a homoszexualitás megítélése szempontjából ők már meghadták Mózeset és Pál apostolt.

Mit mond a világ, és mire bólint egyre több egyház? A keresztyénség a szeretet vallása, ezért nem lehet kirekesztő egyesekkel szemben. Az egyházak és tagjaik sem különbek, úgyhogy jobb, ha hallgatnak vagy azt képviselik, amit a lobbiszervezetek. Jézus a szeretetet és a megbocsátást hirdette, ő is azt képviselte, amit ma mi, az egyház. Jézus mindenkire megértő és toleráns volt, legyen az vámszedő, házasságtörő asszony, pogány százas vagy éppen őt megtagadó tanítvány.

Ugye látjuk, hogy ebben a világi és egyházi hangzavarban csak Jézus Krisztus hangját nem lehet hallani? Őt úgy hajlítgatják, arra használják, amire akarják.

Korunkban Jézus újbóli elárulása folyik. Mégpedig nem kívülről történik a legnagyobb szörnyűség, hanem belülről – ahogy Bonhoeffer írta Júdásról és a szétszaladó, elfutó tanítványokról. Ehhez a tanítványok árulása, megfutamodása kell. Ehhez a különböző egyházakban az egyházi vezetők és a sok millió együttműködő vagy csak bólintó és hallgató egyháztag kell. Ők a mi korunkban a nagycsütörtök éjjelenek tanítványai.

A hitvallók jóval kisebb csoportjai zárt ajtóik mögül szemlélik ezt, miközben néhányukat kezdenek hátrányok érni, egye-

seket már megfosztottak szószéküktől, parókiájuktól, a munkahelyükön finoman figyelmeztették őket, de egyházi és világi jogi eljárásokra is volt már példa.

Ma az egyházak úgy gondolják, hogy a szocializmus évtizedei alatt az egyház elárulta Jézust, most azonban megtalálta Jézus mellett a helyes utat.

MIÉRT? MI A KÖZÖS?

A közös egy hamis kép a keresztyénségről. A hívő élet nem csak hitben, hanem az élet minden területén egyre jobb és egyre kiteljesedőbb, egyre szebb kell, hogy legyen. Mint a GDP, akkor jó, ha állandóan növekszik, nincsenek benne hullámvölgyek. Ebbe a képbe a szenvedés nem fér bele. Miután az emberek nem szeretnek, és nem akarnak szenvedni, ezért az egyház kényszerrel érez, hogy ezt az igényüket kiszolgálja, elhallgatva Jézus és az apostolok tanítását erről.

Konfrontálódni a náci és a kommunista vezetéssel, vagy ma „a trendit ezerrel nyomató” lobbiszervezetekkel, politikai pártokkal, kormányokkal, az Európai Unióval senki nem akar. Ez első lépésben hátrányokat, kirekesztést, a támogatás hiányát; második lépésben pedig burkolt, majd nyílt üldöztetést, szenvedést fog jelenteni. Az emberek szimpátiájára hajtó egyház ezt nem engedheti meg magának.

Azonban „a Biblia és az egyháztörténet tanúsága szerint az élő keresztyénség, egyház, hívő ember életének a szenvedés elválaszthatatlan része, jele. Nagy ellentmondás ez: nem akarnak szenvedni, de Isten a hívő élethez »hozzáragasztotta« azt”.⁸ Az egyházhoz úgy hozzátartozik, tartozna a szenvedés, mint a Földhöz a gravitáció.

Erről a következőket mondja a Biblia: „Boldogok, akiket az igazságért üldöznek, mert övék a mennyek országa. Boldogok vagytok, ha éniattam gyaláznak és üldöznek titeket, és min-

denféle rosszat hazudnak rólatok” (Mt 5,10–11); „[Jézus] ezt mondta nekik: Ha valaki énutánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye fel a keresztyét, és kövessen engem! (Mk 8,34); „ha kitartóan cselekszitek a jót, és türetek érte a szenvedést, az kedves az Isten szemében. Hiszen erre hívatatok el, mivel Krisztus is szenvedett értetek, és példát adott nektek, hogy az ő nyomdokait kövessétek” (1Pt 2,20–21).

VIGYÁZZ!

Az egyházak vezetői és a véleményűkre hallgatók sok esetben joggal úgy gondolják, hogy a mindenkori előző rendszerben az egyház elárulta Jézust, most azonban megtalálták Jézus mellett a helyes utat.

És ez így megy addig, amíg az egyházak nem Istenre, hanem a világra és hatalmasságainak véleményére figyelnek, elvárásaiknak akarnak megfelelni.

Vigyázz, Magyarországi „Bármelyik” Egyház! A szakadék szélén jársz. Egy lépés, és szabadesésbe kezdesz. Lépj vissza a szakadéktól, mert ha nem, jobb esetben egy fejezet lesz az egyház történelmében, rosszabb esetben csak egy mondat!

GARÁDI PÉTER

¹ Dietrich Bonhoeffer: *Jöjj velem – Elmélkedések minden napra.* Harmat Kiadó és Luther kiadó, Budapest, 2020.

² Dietrich Bonhoeffer: *Jöjj velem – Elmélkedések minden napra.* Az április 8-i és 9-i áhítatok részlete.

³ Bözödi Dénes: *A mai németországi kultúrharca.* In: Korunk 9. évf. 2. szám, 1934. február.

https://epa.oszk.hu/00400/00458/00284/1934_02_9459.html

⁴ A statisztikai számok Csepregi András Dietrich Bonhoeffer idézett könyvéhez írt előszavából valók.

⁵ <https://hu.wikipedia.org/wiki/Gyenge%C3%A1ram>

⁶ *Informationsbrief der Bekenntnisbewegung – Kein anderes Evangelium* német evangélikus hitvalló folyóirat, 326. szám, 2021. február, 20–21. o. Fordítás: Göllner Pál

⁷ <https://vasarnap.hu/2021/03/26/becs-biboros-aldas-homoszexualis/>

⁸ Garádi Péter: *Hogyan tovább, egyház?* Luther Kiadó, Budapest, 2018, 179. o.

Mitől apostoli egyház?

Apostolinak nevezi magát számos egyház, a római katolikusoktól az ortodoxokon át különböző karizmatikus csoportokig, sőt, ha nevében nem is, jellegében apostolinak tekinti magát valójában a reformáció összes egyháza. Mi dönti el, hogy tényleg apostoli egyházzal van-e szó? Az apostoli jelző legalább három dologra utalhat. Utalhat az apostolokkal való személyi és szervezeti folytonosságra, utalhat mai apostolok jelenlétére, és utalhat a kezdetekben lerakott alapokhoz való hűségre.

A római és más katolikus vagy ortodox egyházak apostoli jellegüket az első századi apostolokkal való folytonosságból eredeztetik. Ezt nevezik apostoli szukcesszióknak. Hitük szerint az apostoli tekintély az egyház felszentelt püspökeinek két évezredes láncolatán keresztül maradt fenn. Ebből származik egyházuk apostoli tekintélye. Viszont mindazon egyházak, melyeknek vezetői nem ehhez az apostoli folytonossághoz kapcsolódnak (talán az anglikánokat kivéve az összes protestáns egyház), ebből következően nem apostoli formációk, talán nem is egyházak.

A karizmatikus mozgalom perifériáján magukat szintén apostolinak nevező felekezetek jöttek létre. E felekezetek apostoli jellegét arra vezetik vissza, hogy hitük szerint Isten ma új apostolokat támasztott az egyház számára. Ők gyülekezeteket plántáltak, és az általuk alapított gyülekezetek életében apostoli szerepet látnak el. Egyes esetekben ezen apostoloknak az újszövetségi apostolokéhoz hasonló tekintélyt tulajdonítanak, más esetekben pusztán informális mozgalomvezetői státusszal rendelkeznek, mint annak idején *Luther, John Knox, John Wesley, Charles Studd* vagy *Hudson Taylor*.

A reformátorok az egyház apostoli jellege alatt a kezdetekben lerakott alapokhoz való hűséget értették. Az egyház alapjai a Krisztus által kiválasztott apostolok. Az ő tekintélyük megismételhetetlen. Az apostoliság alapvetését az apostoli iratok gyűjteménye, vagyis az Újszövetség őrzi a számunkra. Mivel egyház alapjait csak egyszer rakják le, a keresztyén egyház alapjai sem folytonosak vagy megismételhetők. Apostoli egyház az, amelyik a Biblia alapján hisz és a Biblia alapján rendezi be életét. Az egyház apostoli tekintélye nem több és nem kevesebb, mint a Biblia tanítása. A protestánsok annak idején a római egyházat amiatt illették súlyos kritikával, mert tanításában és gyakorlatában eltért ezektől az apostoli alapoktól.

Számomra egyértelmű, hogy az apostoli jelzőt helyesen a harmadik értelemben szabad csak használnunk. Az alap képe (Ef 2,20; Jel 21,14) nem enged meg más értelmezést. Ha vannak is (?) ma „apostoli” ajándékkal rendelkező gyülekezetplántálók, tekintélyük nem azonos a Krisztus által kezdetben kiválasztott apostolok tekintélyével. Egyházainkat vagy gyülekezteinket csakis akkor nevezhetjük apostolinak, ha az apostolok alapjára építkezünk, vagyis az apostolok tanításához ragaszkodunk. Minden más esetben az apostoli jelző félrevezető.

SZABADOS ÁDÁM

Divinity.SzabadosAdám.hu

Ők így látták

„Azokat választotta ki Isten, akik a világ szemében nem előkelők, sőt lenézettek, és a semmiket, hogy semmikké tegye a valamiket, hogy egyetlen ember se dicselkedjék az Isten színe előtt.” (1Kor 1,28–29)

Az irgalmas Isten őrizzen meg engem olyan keresztyén egyháztól, amelyben csupa „szentek” vannak. Én olyan egyház kicsi csapatában akarok lenni s maradni, amelyben alázatosak, gyengék és betegek vannak, akik érzik s elismerik bűneiket, nyomorúságukat és bajaikat, s ezért szüntelenül Isten vigasztaló segítségéért sóhajtoznak szívbeli kiáltással, hisznek a bűnbocsánatban, s az ígéert üldözötést szenvednek.

Az ördög ravasz kópé: rajongóvá akarja tenni az egyszerű hívőket. El akarja hitetni velük, hogy az evangélium semmit sem használ. Máshol kell a dolgot megragadnunk. Például szent életet kell folytatni, keresztest vállalni, szenvedni. A „szent élet” és az öntevékenység e hamis, istenellenes látszata sokakat elhitet.

A mi szentségünk és igazságunk Krisztus. Benne és nem magunkban vagyunk mi tökéletesek. Pál apostol vigasztaló igéjéhez tartom hát magamat: „[Krisztust] tette nekünk Isten bölcsességgé, igazsággá, megszentelődéssé és megváltássá...”

Forrás: Luther: Jer, Örvendjünk, keresztyének!

A szeretet egyetemes parancsa alapján van az egyháznak s minden keresztyénnek felelőssége abban a tekintetben is, hogy a népek ne éljenek a tudatlanság, a nyomor, a háborúskodó gyűlölet vagy a törvénytelen gyűlölet mélységeiben, de mindez eltörpül ama felelősség mellett, hogy a népek és emberek ne járjanak

Krisztus és az evangélium nélkül az istentelenség és kárhozat útján.

Az egyház, a gyülekezet s az egyes keresztyén ember nem külső reformok, nem belső elhatározások révén kerül a pünkösöd előtti állapotból a pünkösöd utáni állapotba, hanem egyedül a Lélek által. Ezért áldjuk Istent, hogy igéje és szentségei útján árasztja ránk Szentlelkét, s ezért kérjük ma is imádkozó lélekkel azt, hogy eljöjjön közénk és szállást vegyen bennünk Istennek Szentlelke. Ámen.

Részlet Keken András 1956. pünkösdjén elmondott prédikációjából

Forrás: Fabiny Tamás: Keken András életregénye

A megújulás felé

1. A híresztelésekkel ellentétben a keresztyén hit nincs válságban. A magát keresztyénnek valló nyugati ember jutott válságba.
2. Ami nem Istentől van, az előbb vagy utóbb véget ér. Az európai keresztyénség tér- és hatásvészését emlegetik, pedig csupán az bomlik most le, ami nem Istentől való.
3. „Testvéreim, Isten egyháza mi magunk vagyunk.” (Augustinus)
4. Korunkban csak a hitvalló keresztyénségnek van hitele, létjogosultsága és hatása.
5. Az államegyház megszűnésével a népegyházi modell átalakulásra szorul.
6. Egyházunknak és gyülekezeteinknek is paradigmaváltásra van szüksége. Nyilvánvaló, hogy a múlt struktúrája, gazdasági modellje és épületei a mai helyzettel nincsenek szinkronban, ezért egy részük működésképtelen és fenntarthatatlan.
7. Tudatosan felépített, biblikus, Lélek általi, más egyházakban is gyakorolt újraélesztési kísérletet kell alkalmazni.
8. Az első három évszázad gyülekezetei önellátóak voltak, mint ahogy a mai ébredésekben születő közösségek ezrei is. Ez a működőképes biblikus megoldás.
9. A falakra költött tíz- és százezeres töredékből belmissziói bibliaiskolát működtethetnénk, és a benne végzett missziós lelkületű gyülekezeti munkatársak sorát lehetne kiküldeni az üres parókiákba, gondozatlan gyülekezeteinkbe.
10. Olyat sehol nem olvasunk a Szentírásban, hogy a cél az, hogy sokan járjanak templomba, ismerjék az iratokat, és higgyék el Isten létezését. Ezt az ördögök is megteszik, de attól még megmaradnak nyomorúságos státuszukban.
11. Templomaink jelentős része nincs kihasználva, ugyanakkor erőn felül próbáljuk rendben tartani őket. Komoly döntést kell hoznunk: épület- vagy missziócentrikus, anyagi vagy lélekközpontú lesz a jövőben a gondolkodásunk?
12. Jelenleg külső támogatással, mesterségesen tartunk fenn működésképtelen helyzeteket.
13. A fentiek alapján néhány épületünktől meg kell majd válni. Meglévő templomainkat is át lehet alakítani közösségi életre alkalmasabb terekké.
14. Külföldön láttam: a templom leválasztott előterében, a gyülekezet által működtetett étteremben önkéntesek főztek, kiszolgáltak, beszélgettek, lelkigondoztak. Ez egyszerre testi, lelki, szellemi program, vagyis jézusi modell.
15. A reformációt megtéréssel, megújulással ünnepelhetjük helyesen. A megújulás az egyházban azt jelenti, hogy igazodunk, megtérünk újra és újra Krisztushoz, az ő személyéhez, stílusához, ajándékaihoz (tanítás, megváltás, élő közösség).
16. A templom és a templomba járás nem cél, hanem eszköz. A szükséges minimum. Az autó nem a tankolásért, hanem a célpontok eléréseért van.
17. Jézus nem azt mondta, hogy hívogassunk, harangozzunk, hanem hogy menjünk oda, ahol az emberek élnek, ahol baj és szükség van.
18. A templomi istentisztelet ünnep, a találkozás alkalma; ezenkívül az érdeklődők és a hitben alvók felé missziói lehetőség. Ilyenkor hirdettetik Isten aktuális üzenete, majd a gyülekezet élete folytatódik a különböző közösségi alkalmakon és az egyházközösség határain kívül.
19. Az élő gyülekezet tagjai kilépnek a templomból, és ezért megtelik a templomuk.
20. A templomi istentisztelet, amely a legtöbb egyháztag egyetlen közösségi élménye, nem elég családias alkalom. Ahol csak lehetséges, szervezzünk kis gyülekezeti és házi csoportokat. Az ideális az lenne, ha mindenki beletartozna egy ilyen kis csapatba.
21. Az istentiszteleten helye van a jól előkészített tanúságtételnek, zenei betétnek, az üzenetet felerősítő drámai jelenetnek, hang- és fényeffektnek, rövid filmbemutatóknak, bárminek, ami az evangéliumot hordozza kultúránk nyelvén.
22. Szükséges lenne – a hagyományos zene és hangszerek használatát megtartva – bevezetni korunk zenéjét az istentiszteleti életbe.
23. A Luther-kabát mellett bevezethetnénk alternatívaként egy szép, igényes, egyszerű lelkési viseletet.
24. Legyen minden réteg számára – gyermekek, fiatalok, kis-mamák, férfiak, nők, érdeklődők, keresők, szenvedélybeteg – program, lehetőség.
25. Régi, bevált és új közösségi formákat alkalmazhatunk: kirándulás, szeretetvendégség, előadások, koncert, nyári napközis tábor, falunap, népfőiskolai sorozat.

26. Az újszövetségi gyülekezet a karizmákkal (kegyelmi ajándékokkal) és a Lélek gyümölcseivel szolgálók közössége; egymás felé és a még „távoliak” felé.
27. Jézus természetes, egyszerű, érthető, „normális” volt beszédében, öltözködésében, módszereiben. Nem tért el kora kultúrájától.
28. Beszédünk, üzenetünk nem lehet életidegen. Örökérvényű igazságokat érthetően, korszerűen kell megfogalmazni. Legyünk természetesek, Szentlélekkel betöltöttek, gyakorlatiasak.
29. Akkor vagyunk igazán ágostai hitvallású evangélikusok, ha – ahogyan Luther is hangsúlyozta – Krisztushoz, a Szentírásához és a kegyelemhez térünk vissza.
30. Az egyház életének a misszió szempontjából legfontosabb eleme a hirdetett élő, Istentől jövő ige.
31. Szükség van az igehirdetés megújulására.
32. Az evangélium leginkább embertől emberig, szívtől szívig terjed.
33. A gyermek- és ifjúsági munkában különösen is törekedni kell a teljes személyiségnek megfelelő lehetőségekre: sport, játék, művészet. Feladatot, célt kell adnunk, amely motivál, mozgat, felfrissít.
34. A gyülekezeti munka szerves része a kiterjedt, evangéliumi ihletésű családsegítés.
35. Isten gyülekezete, Krisztus teste nem csoport, közönség, hanem család. Van családfő, akire hallgatnak; minden korosztály képviselve van benne; ismerik, kiegészítik és segítik egymást; a bűnnel harcolnak, de a bűnöst szeretik; tiszta, szent, derűs léghőre van.
36. A gyülekezetet nem a lelkész, a felügyelő és a presbitérium vezeti, hanem Isten, aki a családfő. A vezetőség tagjai tanítványok, nem a közösség urai. Az emberi gyengeségek és behatároltságok ellenére is érezhető az ilyen gyülekezetben a szent és szerető Isten jelenléte, munkája.
37. Vegyük fel a kapcsolatot egyházunk missziói munkaágával (rádió-, női, férfi-, cigány-, kórház-, börtönmisszió stb.), kérjünk segítséget tőlük, menjünk el rendezvényeikre.
38. A gyülekezet meghosszabbított karjai az egyesületek, missziói szervezetek: EKME, EKE, EBBE, MEVISZ, ZMC, Fébé és számtalan felekezeti szervezeten, mint például a Magyar Evangéliumi Szövetség (Aliansz), a Szentírás Szövetség, a KIE, a Wycliffe Bibliafordítók Egyesülete. Hívjuk meg őket, alakítsunk helyi mozgalmakat, vegyünk részt országos és nemzetközi munkájukban!
39. A gyülekezet bátran lépjen ki más felekezettel és szervezetekkel összefogva világi helyekre: utcami misszió, evangelizáció, rendezvények, kórház, börtön, időotthon és más intézmények.
40. Ha a „hivatalosak” nem jönnek a hívásra, menjünk „az utakra és a kerítésekhez”, és a szeretet ellenállhatatlan „kényszerével” vonzzuk Jézushoz (Lk 14,23) az állami gondozottakat, cigányokat, prostituáltakat, homoszexuálisokat. Elindulhatna újra egyházunk szolgálata az árvák felé.
41. Ma különböző vastagságú falak választják el az egyházat a világtól, az emberektől. Oda kell menni, ahol az emberek élnek, ahol baj és szükség van, azokhoz, akik maguktól nem tudnak jönni bűn, hitetlenség, tehetetlenség, fáradtság, betegség miatt.
42. Keresni kell azokat, akiknek nincs kapcsolódási pontjuk. A jézusi kilépő misszióknak ma számtalan lehetősége adódik.
43. Szervezzünk jézusi stílusú alkalmakat azoknak, akik a hagyományos lelki alkalmakra nehezen lépnek be. Szerte a világban és hazánkban is működnek ezek a missziói formák: Alpha-kurzus, ÉletMűhely (LifeWorks), KeresztKérdések.
44. Az evangelizáció az evangélium Szentlélek által, Isten erejével való hirdetése, megtérésre segítés. A misszió az egyház teljes tevékenysége: igehirdetés, tanítás, lelkigondozás, szeretetszolgálat.
45. A megújuló gyülekezeti élet mögött Isten szuverén cselekvésén kívül megújult életű vezetők vannak.
46. Csak az tudja hitelesen hirdetni a szabadulás és helyreállítás evangéliumát, aki maga is éli azt, amiről beszél. Ezért kell első helyre tenni a stratégián belül a lelkészek és más felelős vezetők megtérését, megújulását.
47. A lelkész – akit az élő Jézus a Szentlélek által állít a szolgálatba – hirdesse az igét, védje meg a gyülekezetet a téves tanítástól, vezesse a rábizottakat az Isten jelenlétének biztonságában az örök életre.
48. Ki kell mozdulni abból az ördögi körből, hogy egy lelkész egyedül próbál sok apró közösséget gondozni.
49. Sokan úgy gondolják, hogy a gyülekezeti munka nagy részét a lelkésznek kell végeznie, ezért kapja a fizetését. A lelkészek is megszokták ezt a felosztást. Ennek következménye a túlterheltség, rosszabb esetben a kiégés.
50. A túlzottan lelkészközpontú egyházmodell nem biblikus, nem működőképes, és missziói szempontból zsákutca.
51. Nem a lelkész feladata a pénzszerzés, építkezés, adminisztráció, harangozás, mert elvonja az ige hirdetésétől és a gyülekezet lelki életének irányításától.
52. Jézus fontosnak tartotta, hogy munkatársakat válasszon ki: tizenkettőt, majd hetvenkettőt. A gyümölcsöző misszió egyik titka az Istentől rendelt munkatársak kiválasztása, képzése és gondozása.
53. Meg kell és meg lehet találni a gyülekezeti újság szerkesztőjét, a beteglátogatót, a gyermekmunkást, az iratterjesztőt, a házaskör szervezőjét, a házi bibliaórák felelősét.

54. A munkatársak kiválasztásánál nem lehet szempont a társadalmi rang, az iskolai végzettség, a rokoni kapcsolat.
55. Nem lehet csak demokratikus módon választani, a Lélek vezetésének kikapcsolásával.
56. Nem mindig az a presbiter (= hitben megőszült, tapasztalt), akit annak neveznek.
57. Próba és bevezetés céljából adjunk eddig tétlen embereknek feladatokat: például vendégfogadás, autós szolgálat, látogatás, gyermekfelügyelet, sajtómunka, ügyintézés, diakónia, kirándulásszervezés, pénzszerzés, iratterjesztés.
58. A munkatársakat folyamatosan képezni és gondozni kell.
59. A kiterjedt önkéntesi szolgálat mellett főállású vagy tiszteletdíjas kerületi, egyházmegyei gyermek- és ifjúsági munkásokat, evangelizáló ének- és zenekarokat, látogató- és családsegítő szolgálatot végzőket lehetne beállítani a sorba.
60. Az egyház mindig másokért van, a megkeresztelt és új életben járó gyülekezeti tagok különböző feladatokat vállalnak, átélnek, hogy nem önmagukért élnek, hanem a környezetükért. Az ilyen gyülekezetnek nagy a vonzereje, páratlan erőt, védelmet, segítséget, megtartó közösséget jelent.
61. A látogatás szolgálatába be lehet vonni minden korosztályt.
62. Jézusban az Ige testet öltött, az ég és a föld, a szent és a profán összeért. A misszió elsősorban nem szervezés, reklám, evangelizációs sorozat, hanem megtestesülés.
63. Az újonnan születés utáni másodpercben misszionáriusok vagyunk. A samáriai asszony hiányos, nyugtalan életét a Jézustól kapott élő víz tette hitelessé és bátorrá, annyira, hogy embereket vitt Jézushoz.
64. A lelkész és munkatársai összekötik a szálakat, az embereket. Mindenkinek vannak testi, lelki, szellemi szükségletei, hiányai, igényei, de többletei, kincsei is. Ezek a jó légműködés és szervezetségű gyülekezetben kiegyenlítődnek.
65. Mindennek célja az egyházban a megtérés, a megújulás és Krisztus követése kell, hogy legyen. Csak Isten ereje támaszthat fel lelkileg halott állapotunkból.
66. Nagy munkának, szervezésnek, anyagi áldozatnak nincs értelme, ha nem hirdettetik mennyei erővel és felhatalmazással Isten szava, és nincs életújulás, szabadulás, helyreállítás.
67. A gyülekezet minden bűnöst, távolról érkezőt befogad, de nem hagyja elvesztségében, célt tévesztettségében. Jézus családja a szabadulás, a bűnbocsánat és az életrendezés helye is.
68. Krisztus egyházában nem lehet mindennek teret engedni, nem lehet mindennek és mindenkinek egyszerre igaza.
69. Akkor jelenik meg az egyházi életben a túlzott liberalizmus, liturgiai buzgóság, törvényeskedés, ha az élő Krisztus nincs jelen a szívünkben.
70. Ha nincs lelki megújulás az életünkben, elkezdődik a kompenzálás. Szó kerül mindenről: filozófia, kortörténet, gyermekeink élete... Szép, vallásos szövirágok, de a bűn, az ítélet, az üdvösség, a kárhozát, a bűnbocsánat, a szabadulás már lekerülnek a napirendről, így az életrendezés is elmarad.
71. Egyházunk jövője egyrészt az Evangélikus Hittudományi Egyetem katedráin, a zsinati és egyéb testületi üléseken dől el, de leginkább a szívünkben.
72. A lelkészképzésben döntő fontosságú az elhívás, a felvételi, a képzés és a tanárok személye.
73. Sok példa igazolja, hogy az elhívás nélküli „szolgálattevők”, „egyházi tisztviselők” nem eszközei, hanem gátjai az evangéliumi misszióknak, sőt kárt is okoznak.
74. Gyülekezeti szolgálatra – a mai helyzetben különösen is – csak misszionárius lelkészeket szabad képezni. Ez feltételezi az elhívást. Aki ebben bizonytalan, ne kísérletezzon a saját és mások hitével, életével.
75. A missziológia és a gyakorlati misszió nem lehet csupán választható tantárgy.
76. Misszionáriust csak misszionárius tud képezni.
77. A liberális teológia egészében vagy részleteiben elhallgatja, illetve tagadja a bűn halálos valóságát, Jézus istenségét, a keresztdozat megváltó erejét, a megtérés és megszentelődés szükségességét, a személyes gonosz létezését, az ítéletet és a kárhozát valóságát.
78. Hasznos lenne a teológiai hallgatóknak és a lelkészeknek, hogy hallgassanak jó prédikációkat gyarapodó gyülekezetek pásztoraitól, megtartva evangélikus identitásukat, nyitottan Isten munkájára.
79. Jó lenne a médiamunkát (írott és elektronikus sajtó) tanulni. A gyülekezeti újság és a helyi, illetve közösségi média – rádió, tévé, újságok – ma már természetes eszközei munkánkknak.
80. Sokan törnek a fejüket valami új missziói stratégián. Lehet tervezni, gondolkodni, de a döntő mégis ez: meghalt-e a régi ember, és feltámadt-e az új Krisztus által?

Szeverényi János írásaiból
összeállította: Németh Ede

„Egy, szent, egyetemes és apostoli...”

„Hiszem az egyetemes anyaszentegyházat.” „Hiszem az egy, szent, egyetemes és apostoli egyházat.” Az előbbi mondat az apostoli, az utóbbi pedig a niceai hitvallás harmadik hitágazatában szerepel. Milyen gyakran elmondjuk, de vajon értjük-e és valljuk-e igazán?

Témánk szempontjából megkerülhetetlen az 1519-es lipcsei vita, amelyben Luther és Eck – egyebek mellett – az egyház lényegéről vívtak éles szópárbajt. Az ellentétek áthidalhatatlannak bizonyultak a két jeles teológus között. A „vonalas” irányt képviselő Eck számára az egyház egy intézmény volt, amelyet a pápa képvisel és irányít. Ez az egyház pedig „római”, és ezen kívül más nem létezik. Luther szerzetesként egy ideig ugyanezt a véleményt képviselte, később azonban az Írást tanulmányozva lényegesen más meggyőződésre jutott. Már a lipcsei vita előtt megragadta az apostoli tanítás, amely alapján világosan kifejtette: „Bárhon is hirdetik Isten igéjét, és hisznek benne, ott van az igazi hit, a rendíthetetlen szikla. Ahol a hit, ott az egyház; ahol az egyház, ott van Krisztus menyasszonya; ahol Krisztus menyasszonya, ott van minden, ami a Völegényhez tartozik” (vö.: Ef 5,22–27). **Nem az egyes felekezeteknek, hanem Krisztusnak van egyháza, és mi mindnyájan öhozzá tartozunk.** Pál másutt is beszédes képet használ ennek szemléltetésére,

amikor az egyházat „Krisztus testeként” határozza meg (vö.: Ef 1,22; Kol 1,18; 1Kor 12,12). Bár a megjelölt igehelyek árnyalatokban eltérnek egymástól, összességében mégis arra utalnak, hogy az egyház már az immanens világban is egy transzcendens valóság, tehát kettős természetű. Ezt az egyszerre földi és mennyei természetet pedig nagyon nehéz emberileg keretezni.

Luther nem szerette az egyházzal szóló érthetetlen beszédet. Túlságosan elterjedt ugyanis az a nyomorúságos nézet, amely alapján sokan a felszentelt épületre és egy törvényes testületre gondoltak. Számára az egyház a „hívők közössége”, a „gyülekezet” vagy „Isten népe” volt, legszívesebben „szent keresztyénységnek” nevezte, olyannak, amely pulzál, él és lélegzik. „Ahol Isten szavát hirdetik és hiszik, az az egyház, ezért nevezik a hit birodalmának, mert királyát nem látják, hanem ő maga a hit tárgya... **Nem tudom, hogy a hit el tud-e szenvedni más vezetőt, mint a Krisztust.**”

„Mert más alapot senki sem vethet a meglevőn kívül, amely a Jézus Krisztus” – vallja az apostol (1Kor 3,11). „Az a kő, amelyet az építők megvetettek, az lett a sarokkő” – mondja a zsolttáros (Zsolt 118,22). Mind az Ó-, mind pedig az Újszövetség egységesen tanítja, hogy az egyháznak Jézus Krisztus a fundamentuma, ezért a „pokol kapui” sem diadalmaskodhatnak rajta. Az egyház nem

egy klub vagy baráti kör, hanem az ige által teremtett valóság, amely a **büntől való szabadulás és az üdvösség helye.** Nem lehet elégszer idézni Luther szavait: „Ebben az egyházban nekem és minden hívőnek naponként minden bűnt bőszéggel megbocsát, az ítélet napján engem és minden holtat feltámaszt, és nekem minden Krisztusban hívővel együtt örök életet ad.”

Az egyház szentségének lényege ezért Isten igéjében és az igaz hitben rejlik. Ebben áll az egyház egysége is, amelyet nem szemlélni, hanem hinni kell. Szélességét és határait nem az emberi ítélet és elmarasztalás határozza meg; amint Luther tanítja: „A történelem folyamán egyeseket Isten népének és szenteknek hívtak, mégsem voltak azok, mások viszont nem Isten népének és szentjeinek hívtak, és mégis azok voltak. Az egyház elrejtett egyház.”

Amit Luther először Lipcsében képviselt, később félreérthetetlen világossággal a hitvallási irataink is elismerték: **Az egyház az összes hívő gyülekezete, ahol az evangéliumot tisztán hirdetik, és a szentségeket az evangélium szerint szolgáltatják ki.** Ezen áll vagy bukik minden. Nem a tan néma birtoklása, hanem a keresztség evangéliumának meghirdetése (Viva Vox Evangelii), és a szentségekben való részesedés az egyház lényege.

Végül emlékezzünk azokra a szavakra, amelyeket Luther a Nagykátéban így fogalmazott meg: „Hiszem, hogy van itt a földön egy szent sokaság és egyetértés, (...) egybe hívva a Szentlélek által, egy hitben, lelkületben és értelemben különféle talentumokkal, mégis baráti szeretetben, elvtelen összeborulás és féktelen széthúzás nélkül.” Oly jó és kívánatos volna, ha az igaz egyházzal gondolkodva a sokszor recsegő-ropogó struktúra és a látható felépítmény helyett újra rácsodálkoznánk arra, amit a reformátor az egyik igazán veretes hitvallási iratunkban, a *Schmalkaldeni* cikkekből ilyen egyszerűen hagyott ránk: „Mert hál’ Istennek, egy hétéves gyermek is tudja, hogy mi az egyház: szent hívők és báránykák, akik pásztoruk hangját hallják. Mert így imádkoznak a gyermekek: hiszem az egy keresztyén anyaszentegyházat...”

WELTLER GÁBOR

Torz gyülekezetideálok

A spiritualitás lelkeséget, kegyességet jelent. Van a hit, amit hiszünk, aztán a hitéletünk, ahogyan ezt a hitet megéljük. A lelkeség pedig az a vallási mentalitás, ahogyan a hitről és a hitélet dolgairól gondolkodunk.

A spirituálhigiéné a mentálhigiéné párhuzamaként arról szól, hogy a vallás mint az élet része ki van téve a változásnak, fejlődésnek, viszontagságoknak. Az ember hozzáállása az élethez és a valláshoz lehet jó vagy rossz. A rossz mentalitás szembekerül a valósággal, a Bibliával, és ezért megbetegít. A spirituálhigiéné, a lelkeség tan a torzulások okait szeretné tudatosítani és a gyógyírt keresi. Az egyén és Isten kapcsolatában, illetve a közösségen belüli dinamikákban igyekszik rámutatni a nem egészséges közösségi modellekre.

Amikor az ember torz modellekkel találkozik, akkor elsőre mind nagyon meggyőzőnek tűnnek. Mindig van egy két ígehely, amelyre hivatkoznak, és az ember úgy érzi, hogy igen, ezt kell csinálni, és akkor a saját gyülekezetünkben is megoldódnak majd a problémák.

„Magántanítványság”

Ez azt jelenti a gyakorlatban, hogy „csak én, meg az Úr”. Ennek a mentalitásnak az a lényege, hogy nincs szükség a közösségre, a gyülekezetbe járásra. Egyfelől ez korunk vallása, az individualizmus, az egyéni élmény keresése: „Spiritualista vagyok, de nem vallásos, semmi közöm a szervezett vallásossághoz”. Ezt szinte diktálja a korszellem. A másik ok, hogy az illetőnek negatív élményei vannak az egyházzal, gyülekezettel kapcsolatban, hogy csalódott, kiábrándult, sebeket kapott.

A magántanítványsággal az a probléma, hogy **Istennek családja van, akikkel szeret összejönni, nem pedig „egykei”**. Krisztusnak teste van, a gyülekezet tagjai Krisztus testének részei. Együtt munkálkodnak. Ez az újszövetségi kép az egyházzal, a hívők közösségéről, akik nemcsak az Urat, hanem egymást is szeretik. A legnagyobb parancsolat az Isten és a másik ember iránti szeretet. A Krisztus iránti szeretetnek része a Krisztus teste iránti szeretet.

A magántanítvány tragédiája az, hogy nincs tudatában annak, hogy ő valahol hiányzik a Krisztus-testből, és azt sem

tudja, hogy neki is hiányoznak mások. Bizonyos dolgokat csak együtt tudunk megtapasztalni az egyházban, a hívők közösségében, mert itt vannak azok az emberek, akik a társaink, akik „ugyanazt az osztályt végzik”, akik tudatában vannak saját esendőségüknek és annak, hogy az egyház „építési terület”. Ebben a környezetben, ilyen emberek között bizonyos dolgokat megtanulhatunk, amiket máshol nem.

A keresztyén növekedésnek feltétele a közösséghez való tartozás. Sok magányos hívő kimarad abból, hogy adjon a közösségnek olyan valamit, amit csak ő tud adni, és hogy kivegye a részét a karitatív munkából vagy másból, amihez adottsága van, egyszerűen azért, mert nincs ott, vagy mert megsértődött és nem tud megbocsátani.

„Ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevében: ott vagyok közöttük.” (Mt 18,20)

Ezt az igét a szöveggörnyezetből kiemelve szokták modellként alkalmazni a gyülekezetalapításra. Ez nem egyházmodell, hanem a gyülekezeti fegyelme-

zésről szól, hogy két vagy három tanú kell ahhoz, hogy egy fegyelmi ügyben döntést hozzanak. Egyébként persze hogy jelen van Krisztus, ha ketten vagy hárman együtt imádkoznak. De akkor is jelen van, ha egyedül vagyok.

„Mindenük közös volt.” (ApCsel 2,44)

A pünkösti események után – amikor Péter prédikált, háromezren megtértek, és leszállt a Szentlélek –, ez a háromezer ember, akik nem jeruzsálemiek, már mennének haza, de ott ragadtak. A százhusz fős kis jeruzsálemi közösség kezdő összedni azt, amije van, hogy segítsenek ezeknek a „külföldi” zsidóknak, hogy maradhassanak, mert elment a hajójuk vagy a karavánjuk. Be kellett őket fogadni. Ez volt az alaphelyzet, hogy a hívők megosztották a javaikat más hívőkkel, akik még nem akartak, vagy nem tudtak hazamenni. Ebből kiolvadni azt, hogy az igazi hívők kommunában élnek, tévedés.

Nincs semmi baj a szerzetesi közösséggel és az ideiglenes szerveződésekkel, de nem véletlen, hogy ez sosem volt modell az egyházban.

A név nélküli gyülekezet

„A tanítványokat pedig Antióchiában neveztek először keresztyéneknek.” (ApCsel 11,26) Tehát minket is csak keresztyéneknek lenne szabad hívni – hirdetik. A felekezeti nevek egymástól és Krisztustól csak elválasztanak bennünket.

Minden felekezetben vannak bigott emberek, de a lelkeségi irányzatunk vagy a felekezeti megnevezésünk nem kell, hogy elválasszon bennünket, ha tisztában vagyunk a lényeggel, az üdvösség útjával. A felekezetünk megvalósása csupán annyit jelent, hogy néhány teológiai kérdésben, vagy kereszteselési, úrvacsorai gyakorlatban hogyan foglalkozunk állást.

A név nélkülség mögött vagy naivitás van, hogy mindenben próbáljuk követni az Újszövetséget, és csak keresztyének vagy Krisztus egyházának lehet hívni minket, vagy büszkeség, hogy csak magunkat tartjuk keresztyén közösségnek. A felekezeti neveknek története van. Az összes hamis ideálra jellemző az egyháztörténelem nem ismerete.

A másik dolog, hogy hitvallásra nincs szükség, elég a Biblia. Amiről a Biblia

nem beszél, arról nem beszélünk. Ez a lutheri „sola Scriptura”, „egyedül a Szentírás” torz értelmezése, vulgárprotestantizmus.

Ösegyházi ideál

Sokan úgy néznek korunk egyházára, hogy ez elfelejthető, és amit az Újszövetségben olvasnak, azt csodálatosnak látják. Úgy gondolják, hogy az ösegyházat fel lehet és fel kell támasztani. De ha tényleg a szöveget nézzük, azt látjuk, hogy maga az ösegyház sem volt ideális. Rengeteg hitéleti probléma és szélsőséges jelenség előfordult, de volt ideálja. **Az ösegyház nem saját magát tekintette mércének, hanem Krisztust.**

Mindenki másban látja, hogy mitől volt ideális az ösegyház. Az egyház változó korokban él, és maga is változik. Van norma: az apostoli bizonyágtétel, de azóta Isten már sok mindent adott az egyháznak. Úgy tenni, mintha az elmúlt kétezer évben semmi jó nem történt volna, történelmietlen egyházszemlélet.

Történelem nélküli egyház

Kimondják, hogy az ösegyház utáni időben hitehagyás történt, vagyis száz évvel az apostolok után már kifutott az ösegyház ereje és csak a reformáció idején és a 19. században állt helyre a biblikus szemlélet. Akkor jöttek a végidők helyreállított egyházai: az adventista háttérű gyülekezetek, a mormonok stb.

Ezek szerint újra kellett alapítani az egyházat? Micsoda ego kell ehhez! Mintha nem lenne múlt, nyugodt lelkiismerettel nem tudják, hogy mennyit nem tudnak. (Ezzel én is így vagyok az élet azon területein, amelyekhez nem értek. Ezért van szükségem szakemberekre.)

Jól szigetelt gyülekezet

Két jellemző kulcsszava: a világtól való és a szellemi parázsnaságtól, a többi egyháztól való elszigetelődés. A vezetőik célja: óvni a hívőket a világi értékrendtől, kísértésektől és a más lelkeségű hívőktől. Csupa olyan dolog tilos, ami

látható, így a vezetőség azt hiszi, hogy jól tudja kontrollálni a közösséget.

Elit gyülekezet

Olyan közösség, amelyben kialakul az a tudat, hogy mi vagyunk a legjobbak. Mi vagyunk a mérce, aminek sok ember nem felel meg. Itt már nem önmagához képest lesz jobb valaki, hanem másokhoz képest. Lenézik a többi közösséget, a kivülrállókat, és nem fáj nekik, ami a másikon fáj.

Ha valami egy másik közösségben rossz, de nekem nem fáj, attól még Krisztusnak fáj. Akkor ki az, aki

Ezek szerint újra kellett alapítani az egyházat?

Krisztus testén kívül van? Az is fontos, hogy mások örömeinek tudok-e örülni, ha egy közösségben jó a tanítás, gyarapodnak, vagy ettől kevesebbnek érzem magam.

Az egyháztörténelem ismeretének hiánya, a teológiai ismeretek hiánya, a rossz írásmagyarázati elvek, félreértések, büszkeség torz közösségépítéshez vezetnek. Jót akarunk, Isten országát akarjuk építeni, de azt hisszük, hogy mi vagyunk a mérce, ezért olyan gyülekezeti struktúrákat hozunk létre, amelyekben embereket nyomorítunk meg. Ahelyett, hogy az egyház „kórház” lenne, ahol van egy orvos, és gyógyulnak az emberek. De akkor minek beszélt annyit Jézus, ha nem figyelünk a tanítására, és miért adta belénk a lelket, ha ennyire el tudjuk nyomni?

DR. SZALAI ANDRÁS
apologia.hu

Elhangzott 2014-ben az IHS Alapítvány spirituálhigiénés sorozata keretében.

Az előadás meg is hallgatható:

Ulrich Parzany

Olaf Latzel ötvennégy éves brémai lelkész 2019-ben egy gyülekezeti alkalmon elítélte a homoszexualitást. Feljelentették, az ügyészi vádindítvány nyomán egyházi felettesei fegyelmi eljárást indítottak ellene, majd 2020. december 10-én felfüggesztették a lelkészi szolgálatból. A gyülekezet komoly erőfeszítéseket tett ennek megszüntetésére. A széles keresztyén nyilvánosság (magyarok is!) pedig komoly imaharcot folytatott. A lelki harc része volt 2021. március 26-án Kölnben egy ima- és böjti nap, melynek záró igehirdetését a nyolcvanéves Ulrich Parzany evangélikus végezte. Az imnapot Latzel lelkészért, a brémai gyülekezetért és egész Németország ébredéséért szervezték. A tárgyalások eredményeként április 18-án ismét felmehetett Latzel a szószékre. A lelkész és a gyülekezet továbbra is fenntartja biblikus álláspontját az árral szemben. A Latzel-ügy még nem zárult le. Ulrich Parzany igehirdetésének kivonatát közöljük az írásunkban.

Élet konfliktusokkal teli korban

„Szeretteim! A szenvedés tüze miatt, amely megpróbáltatásul támadt közöttetek, ne csodálkozzatok úgy, mintha valami meglepő dolog érne titeket. Sőt, amennyire részesültök Krisztus szenvedésében, annyira örüljétek, hogy az ő dicsőségének megjelenésekor is ujjongva örülhessetek. Boldogok vagytok, ha gyaláznak titeket Krisztus nevéért, mert a dicsőség Lelke, Isten Lelke megnyugszik rajtatok. Közületek tehát senki se szenvedjen mint gyilkos, mint tolvaj, mint gonosztevő vagy mint más dolgába avatkozó. Ha azonban valaki mint keresztyén szenved, ne szégyenkezzék, hanem dicsőitse Istent ezzel a névvel. Mert itt van az idő, amikor elkezdődik az ítélet Isten háza népén. Ha pedig először rajtunk kezdődik, akkor mi lesz a vége azoknak, akik nem engedelmessékednek Isten evangéliumának? És ha az igaz is alig menekül meg, akkor hova lesz az istentelen és a bűnös? Akik tehát Isten akaratából szenvednek, azok is ajánlják lelküket a hű Teremtőnek, és cselekedjék a jót!” (1Pt 4,12–19)

FORRÓ KORSZAK

Nem szeretjük, ha nyomás nehezedik ránk, ha problémáink vannak. Még talán Atyánktól is azt várjuk el, hogy ne érjenek

bajok bennünket. Aztán meglepődünk, ha a munkahelyen is hátrányt jelent keresztyénségünk, és megfogalmazódik a kérdés: hiszek Jézusban, hogyan engedheti meg ezt Isten?

Keresztyénként kikerülhetetlen súrlódásokkal teli környezetben élünk. Ezt írja Péter apostol: „Azért haragusznak rátok, sőt káromolják Istent, mert nem rohantok velük együtt a kicsapongásnak ugyanabba a posványába. De számot fognak adni annak, aki készül ítélni élőket és holtakat” (1Pt 4,4–5). Sokakban felmerül, hogy a 21. században kell-e nekünk az árral szemben úszni? Mondhatjuk-e még valakinek azt, hogy térjen meg, hiszen azt halljuk, hogy már az ígét sem kell „úgy” érteni. Nem is kell „úgy” kimondani. Jó, ha van, aki mégis kimondja.

Isten „tisztító kemencébe” helyez bennünket azért, hogy a szennyező salak a tűzben kiváljon, és nemesfémme változzunk. Ezalatt egyrészt Krisztussal szenvedünk. „Ha tűrünk, vele együtt fogunk uralkodni is. Ha megtagadjuk, ő is megtagad minket.” (2Tim 2,12) Másrészt részesedni fogunk az ő dicsőségéből. A tisztító forróság nem teszi kérdésessé Krisztus-kapcsolatunkat, hanem megerősíti.

Ha meglep bennünket a szenvedés, az csak azt mutatja, hogy ennek a kornak vagyunk a tagjai. A németek hozzászórtak, hogy gyorsan teljesülnek a kívánságaik. A német gyerekek elkéneztetettek lettek. Eltűnt a sikerrelenséggel, frusztrációval szembeni tolerancia is. A kudarc, a szenvedés nem illik bele a képbe. Nem tudják, hogyan bánjanak a csalódásokkal. Ezek a gyerekek így nem lesznek életrevalók.

MEGLEPŐ JÓKÍVÁNSÁGOK

„Boldogok vagytok”, ha gyaláznak. A németben boldognak mondani valakit azt is jelenti, hogy gratulálni neki. Ha üldöznek, ha rosszat mondanak rátok, örüljétek, mert a mennyben jutalmat kaptok. Meglepő ez a jókívánság, „gratuláció”. Mi inkább őszinte részvétünket fejeznénk ki, ha valakit üldöznek Krisztusért. Pedig mondhatnánk neki, hogy boldog.

A keresztyéneket szidalmazták, nem csak rosszat mondanak rájuk, hanem a létjogosultságukat vonják kétségbe. Tacitus (Kr. u. kb. 55–120.), a híres római történetíró beszámol az *Annales* (évkönyvek) című művében, hogy Nero császár idejében (Kr. u. 64.) az elfogott keresztyéneket egyrészt Róma felgyújtásával (ez hazugság volt), másrészt „az emberi nem gyűlöletével” vádolták. A valóság az, hogy a keresztyének azt vallották, hogy az ember mindenestől rossz, és szükségünk van egy megmentőre. A kárhozat állapotában vagyunk, amelyből magunktól nem tudunk megszabadulni, csak Krisztus által lehetséges ez. Helyettünk ő halt meg a kereszten, hogy javíthatatlan életünket megszabadítsa minden szeméttől, és új életet adjon. Ezt az örömhírt

mondták akkor: Krisztusban mindenki megszabadulhat hiábavaló életéből. Ez nem megy a magunk erejéből. Az örömhír elfogadásával az Istennel szembeni lázadás összetörik. Feltámadunk új életre.

Sokan azt gondolják, hogy az emberben van egy jó belső mag, és csak a körülmények teszik őt rosszá. Mit mond Jézus a vallásos gondolkodásra? „Az ember szívéből [a személyiség centrumából] jönnek elő a gonosz gondolatok, paráznaság, lopás, gyilkosság, házasságtörés, kapzsiság, gonoszság, csalás, kicsapongás, irigység, rágalmozás, góg, esztelenség. Ezek a gonoszságok mind belülről jönnek, és teszik tisztátalanná az embert.” (Mk 7,21–23)

A pogány és a vallásos embert is sérti a maga önigazságában az evangélium. Istent elfogadom, vallásos életet élek, ha kell, teljesítek előírásokat, de hogy kegyelmet kapjak, az nem megy. Nagy a különbség a vallás és az evangélium között.

Olyan társadalomban élünk, amelynek vallása lényegében önrendelkezés. Az autonóm ember nem akar tudni más hatalomról, legyen az társadalom, egyház vagy bármi más. Legyen szó magzatelhajtásról, szabados életről, egyébéről. A német törvényhozás is elfogadott olyan jogszabályt, amely jogot biztosít az állampolgároknak arra, hogy segítséget kaphassanak az elhatározott halálhoz (öngyilkosság legális segítséggel).

Velünk az Úr rendelkezik. Az első tanítványok bátran hirdették a sok vallású római császárság idején, amikor a népnek a császár kellett istennek tekintenie, hogy Jézus Krisztus az Úr. Pál Korinthusban mondta ugyanezt. Kinevették, szidal-

mázták, elutasították, a keresztyének részéről mégsem az őszinte részvétel, a sajnálkozás volt jellemző, hanem a boldognak minősítés. A gratuláció.

KRITIKUS PONTOK AZ ÉLETÜNKBEN

A világ velünk szemben nem az evangéliumba köt bele, hanem életünk mocskába, szeméjtébe. Ilyet keresnek és találnak is a bajkeresők. A két legkínosabb terület a szex és a pénz. Látjuk, milyen nagy a világi felzúdulás az egyházak vétkei miatt. Egyik egyház sem mondhatja, hogy ez vagy az csak a másikinál fordul elő.

A világ a gyenge pontjainkat keresi.

Ha valaki ezekben a visszaélésekben nem vesz részt, de látja a bajokat, előfordul, hogy szóvá teszi, mint például Latzel brémai lelkes. Rögtön jön a reakció a másik oldalról: nem kellene ezt ilyen nyíltan kimondani, kérjen bocsánatot! Vajon Jézus kért-e bocsánatot a jeruzsálemi vallási vezetőktől, amikor ilyen kemény szavakat mondott nekik, hogy képmutatók, bolondok, kígyófajzatok, ördögfiak? Pál sem kér bocsánatot azért, mert a tévtanítókat ebeknek nevezte. Nem akarunk propagandát csinálni a heves, kemény szavak használatának, de látunk kell, hogy Isten igéje hajthatatlan ezekben a dolgokban. A világ a gyenge pontjainkat keresi. A nyomorúságunk az, hogy meg is találja, a mi szégyenünkre és Krisztus nevének gyalázatára.

Jézus ezt mondja tanítványainak: „elküldelek titeket, mint juhokat a farkasok közé” (Mt 10,16). A farkas és a bárány képével Jézus világossá teszi a helyzetet, és hozzáfűzi: „legyetek azért okosak, mint a kígyók és szelídek, mint a galambok!”

Hogyan legyünk bölcsek és hamisság nélküliek? Hogyan legyünk olyan tanúk, akik nem provokálnak, nem bántanak meg senkit? **Az belátható, hogy az evangéliumot soha nem igazíthatjuk valamilyen küszöbhez:** „Ne féljete azoktól, akik a testet megölik, de a lelket meg nem ölhetik. Inkább attól féljete, aki mind a lelket, mind a testet elpusztíthatja a gyehennában. (...) Aki tehát vallást tesz rólam az emberek előtt, arról majd én is vallást teszek mennyei Atyám előtt, aki pedig megtagad engem az emberek előtt, azt majd én is megtagadom mennyei Atyám előtt” (Mt 10,28.32–33).

A lényeg, hogy nem lehet hallgatni! Világosan el kell mondani, hogy Jézus Krisztus az Úr. Ő a Szabadító és a Bíró! Ő fogja megítélni az egész világot. Az pedig, hogy támadnak minket gyengeségeink miatt, sarkalljon arra bennünket, hogy bünbánatot tartsunk. El kell mondanunk az embereknek azt is, hogy lesz utolsó ítélet. Ott nem az számít, hogy mennyit szolgáltam, és hiába sorolom nagyszerű tetteimet. Mi lesz, ha az Úr ennek ellenére azt mondja, hogy nem ismer engem? Sokszor estem kétségbe, amikor ezt az ígét olvastam, és ismét oda kényszerültem a keresztra alá. Mindent oda viszek. Nincs semmi más, ami megmenthetne, csak Krisztus keresztye, áldozata.

ISTEN ÍTÉLETEI

Isten ítélete végighalad az egész történelmen. A népeken, a szövetség népén is. Ítélet nem csak az idők végén lesz. Személyesen pedig azt kell gyakorolnom, hogy az én ítélő ujjam ne a világra mutasson, hanem önmagamra.

Sokan mondják, hogy csak az Ószövetség idején voltak ítéletes események. Az Újtestamentum szerintük már más. Pedig a legborzasztóbb isteni ítélet a keresztyén gyülekezet születésekor volt Jeruzsálemben. Egy házaspár eladta a birtokát, és a bevétel egy részét elvitték az apostoloknak, hogy az éhez, szűkiséget szenvedő jeruzsálemieket segítsék. Péter megkérdezte őket, egymástól függetlenül, hogy ez az egész bevételük-e. A válasz igen volt. És Isten ítélete ott azonnal lesújtott (ApCsel 5,1–11). A Szentlélek olyan erőteljesen jelen volt, hogy nem engedett helyet a hazugságnak és a képmutatásnak.

A koronavírus-járvány rendkívüli megpróbáltatás. A gyülekezetekben redukált élet folyik. Az istentiszteletek megfogyatkoztak, a bibliaórák elmaradtak. Az emberek magányosan halnak meg, nem ül senki az ágyuk mellett, kezüket fogva. Nem hangzik el számukra a 23. zsoltár, nem imádkoznak velük együtt. Mi ez? Ítélet?

Van anyagi jólét, önmegvalósítás, de nincs bünbánat. Önigazultak vagyunk, a bibliaolvasás elmarad, evangelizációra sincs szükség. Csak keveseknek hiányzik mindez. Vigasztaljuk magunkat, hogy van internet, virtuális keresztyéniséget élünk. De lehet ezt csak „lelki” módon megélni, úgy, hogy a test kimarad? Pál írja: „Mert áron vétettetek meg: dicsőítétek tehát Istent testetekben!” (1Kor 6,20) A gyülekezeti élet mostani „elszellemiesítése”, az érzések, gondolatok korlátozott tere, a virtuális valóság nem élet. Az élet hús és vér.

Mit ír Péter befejezésül? Rém unalmasnak hat: cselekedjete jó! A szenvedés közepette Isten gyermekei „ajánlják lelküket a hű Teremtőnek, és

cselekedjék a jót”. Ne keltsünk pánikot, fogadjuk el a próbát, tekintsünk Isten kegyelmes szándékára. Sok mindent nem értünk. Isten cselekszik, megpróbál. A német nyelvben a megpróbálás egyik szava a Heimsuchung. Azt jelenti, hogy Isten céllal keres (suchen), mert az otthonába (Heim) hazahív, hazavár.

Jézus ír a hét gyülekezetnek. Mind egyik levél így végződik: „Akinek van füle, hallja meg, mit mond a Lélek a gyülekezeteknek!” A be nem vallott bűnökkel, az észre nem vett „vakfoltjainkkal” megsértjük Isten szent akaratát. A fősvénység, a szexuális visszaélések és a többi, de a tradíciók is, amelyekhez jobban ragaszkodunk, mint Isten ígéjéhez, jelen vannak életünkben. Meg akar-e újulni a gyülekezetünk? Vagy lusták vagyunk, hogy vigyük a világba az evangéliumot? Csak a terhét látjuk?

Mennyi engesztelhetetlenség és rivalizálás létezik az egyházban! Gyülekezeti munkacsoportok blokkolnak le ezek miatt, és nem tudnak kifejteni semmilyen hatást a környezetükben. Önmagukkal vannak elfoglalva. Mi marad el? Krisztus missziói parancsának teljesítése.

Isten megítél, meghajlunk előtte és azt mondjuk: Nem védekezünk, hogy fáradtak vagyunk, hogy mindenki hibázik, hanem kimondjuk: Uram, igazad van. A keresztre nézek, és azt mondom: kárhozatra méltó vagyok. Megvallom bűneimet, és kérek, munkálkodj bennem Szentleked által.

Mi a jó megoldás? Az ígét naponta befogadni és követni. Ez a gyakorlati élet alapja.

Fordította: Göllner Pál

Köz-Ép-Pont Erdélyi Lutheránus Ifjúsági Találkozó | Foto: Szj

Öt dolog, amiért a Biblia szerint jó gyülekezetbe járni

A GYÜLEKEZET EMBERI KÖZÖSSÉG EGY ELMAGÁNYOSODOTT KORBAN

Az elidegenedés fogalmának hosszú kultúrtörténeti előzménye van. A görög filozófusok az *alloioszisz* (αλλοίωσις, elidegenedés) fogalmát még pozitív értelemben használták, a meditáció vagy (vallási) önkívület leírására. A Bibliában a kapcsolódó fogalmak (például az Ószövetségben a héber *yaqa*, „elfordul, elvászt, elidegenít”, Jer 6,8; vagy az Újszövetségben az *apallotrió*, „elválasztva, elidegenedve lenni”, pl. Ef 2,12) már negatív értelemben szerepelnek: az emberektől, a nemzetektől vagy az Istentől való elválasztottság leírására. A fogalom később filozófusok hosszú soránál bukkan fel, különösen *Hegel*, *Marx* és követőik műveiben; míg végül a társadalomtudósok is alkalmazni kezdték a társadalmi elidegenedés jelenségére. Ezt egy szociológus szerzőpáros így fogalmazza meg:

„Bár a társas elszigetelődést tipikusan úgy éljük meg mint személyes rossz élményt, annak gyökerei a modern világ társadalmi szerveződésében keresendők. A növekvő elszigetelődés és egyedüllét miatt a legtöbbször olyan emberekkel érintkezünk a mindennapokban, akik idegenek a számunkra, és akikkel nincs kialakult társas kapcsolatunk.” (Neal és Collas 2000:114)

Egy kutatás szerint az amerikai embereknek átlagosan tíz barátjuk volt 1990-ben, ami 2003-ra 8,6-ra csökkent (Gallup, 2004). Bár úgy tűnik, a társasági életre vágyó ember újratermeli a közösségeit online közösségek formájában (a Facebookon, az Instagramon stb.), ezek a virtuális közösségek többnyire rövid életűek és nem képesek pótolni a személyes emberi kapcsolatok élményét. A szabadidő-kutatások arról árulkodnak, hogy a munkán kívüli időtöltés egyre kevésbé közösségi program, és egyre inkább ott-

honi, szűk családi körben vagy akár egyedül történő tevékenységeket takar (tévénézés, barkácsolás, kertészkedés).

Az egyre inkább elszemélytelenedő, elmagányosodó társadalomban **az egyházi közösségek egyfajta mentőcsónakként funkcionálnak**. Az aktív gyülekezeti tagok nagyságrendekkel több közösségi programon vesznek részt, mint a nem vallásosak. Az őskeresztyének (illetve más korabeli zsidó közösségek) körében mindez még egészen természetes volt. Az apostolok cselekedetei egy nagy, összetartó közösségként mutatja be az első keresztyéneket: „Mindennap állhatatosan, egy szívvel, egy lélekkel voltak a templomban, és amikor házanként megtörték a kenyeret, örömmel és tiszta szívvel részesültek az ételben; dicsérték Istent, és kedvelte őket az egész nép” (ApCsel 2,46–47). Az ige köré formálódó közösség mind a mai napig a modern társada-

A gyülekezet a legfőbb tere az elhívásnak, megtérésnek...

lom egyik legfontosabb közösségalkotó műhelye.

A GYÜLEKEZETBE JÁRÁS BOLDOGAB-BÁ TESZ

Az egyébként pesszimista és keserű Prédikátor szerint „jobban boldogul kettő, mint egy: fáradozásuknak szép eredménye van. Mert ha elesnek, föl tudják segíteni egymást. [...] A hármast fonál nem szakad el egyhamar” (Préd 4,9–12).

A modern társadalom atomizálódásának, a hagyományos társadalmi struktúrák (családok, egyházi és kulturális közösségek, hagyományos települések) fellazulásának talán legsúlyosabb következménye, hogy az egyének, illetve szűk (nukleáris) családok vállára sokkal nagyobb súly nehezedik. Ez közvetlenül vezet a gyermekvállalási kedv hanyatlásához (Bereczkei 2009), a családok széthullásához, illetve a stressz növekedéséhez és különböző lelki eredetű betegségekhez. A templomi közösségekben kialakuló barátságok és egymást segítő hálózatok **rendkívül sokat segíthetnek a „magánybetegség” gyógyításában.** A gyülekezethez tartozás pozitív hatásait tudományosan is kimutatták: a hívő házaspárok között 30–50%-kal kisebb a válás kockázata (Li-Kubzansky 2016; Strawbridge et. al. 1997). Az aktív gyülekezeti tagság pedig együtt jár a stabilabb barátságokkal, könnyebb pártalálással és kölcsönös segítségnyújtással (Li-Kubzansky 2016, Lim-Putnam 2010 stb.). A gyülekezet támogató szerepére már Pál apostol is utal: „Egymás terhére hordozzátok, és így töltsetek be Krisztus törvényét” (Gal 6,2).

A GYÜLEKEZET ÖRÖM- ÉS EGÉSZSÉG-FORRÁS

Ífjúsági énekként is gyakran énekeljük a 133. zsoltárt: „Ó, mily szép és mily gyönyörűséges, ha a testvérek egyetértésben élnek! [...] Olyan, mint a Hermón harmatja, amely leszáll a Sion hegyére. Csak oda küld az Úr áldást és életet mindenkör.” A közösségi élmény eufóriáját a legtöbb fiatal átéli néhányszor iskolai táborokban vagy csapatsportok közben; ez az élmény azonban a legtöbb felnőtt életéből kikopik, amint kilép „a nagybetűs Életbe”. A nagyvárosok „depressziójárványa” többek között annak köszönhető, hogy az elmagányosodott nagyvárosiak nem élnek át a közösség örömeit (Barber 2016).

A hetvenes években a kutatók arra lettek figyelmeztetve, hogy egy Roseto nevű amerikai kisvárosban a lakosság körében nagyszámú rendekkel kevesebb szívvel és vérnyomással kapcsolatos betegség jelentkezett, mint másol Amerikában. A városka érdekessége volt, hogy az egy faluból származó olasz bevándorló lakosság magával vitte Amerikába a közösségi szokásait és közös egyházi ünnepeit. Később, ahogyan a városka amerikanizálódott, lassan itt is megjelentek a szív- és érrendszeri betegségek... (Barber 2004) Más kutatók is azt támasztják alá, hogy a (csoportos) nevetés, zene és tánc olyan közösségi aktivitások, amelyek jelentősen hozzájárulnak a boldogságunkhoz és ezáltal az egészségünkhöz is (Barber uo.).

A KÖZÖSSÉGI ISTENÉLMÉNY ÖRÖME

Az élethosszig tartó tanulás virágkorát éljük: az ismeretterjesztő tévéműsorok mellett YouTube-csatornák, podcastok, szöveges és videoblogok tartják fent a figyelmünket – amelyek amennyire látványosak, olyannyira virtuálisak (megfoghatatlanok?) is a hallgatóság számára. Bár a legtöbb platformon pro és kontra hozzá lehet szólni, a virtuális közösség igen távol áll a személyes kapcsolatok erejétől. A gyülekezet személyes valósága egy lehetőség arra, hogy kicsit pótoljunk valamit abból a humánumból, ami a virtuális térben gyakran elvész. Az imaközösség, a közösségi bizonyosítványok, beszélgetések olyan mélységű lelki és hitbeli élményt jelentenek, amelyet más társadalmi közösségi formák nehezen vagy egyáltalán nem tudnak megteremteni. Bár a „belső szoba” magányában is lehet teljes értékű Isten-élményünk, Isten jelenléte a hívők közösségében tapasztalható a legjobban: „Bizony mondom nek-

tek azt is, hogy ha közületek ketten egyetértetek a földön mindabban, amit kérnek, azt mind megadja nekik az én mennyei Atyám. Mert ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük.” (Mt 18,19–20)

A GYÜLEKEZETBE JÁRÁS MEGTART A HITBEN

A modern társadalmakban a fizikai egymásra utaltság csökkenése, úgy tűnik, az élő emberi közösségek széthullásával is együtt jár. Nem kivételek ez alól az egyházi közösségek sem, amelyek ugyancsak megsínylik a közösségbomlás általános társadalmi trendjét. A kutatások szoros összefüggést mutatnak az aktív gyülekezetbe járás, illetve az imádkozás és Bibliaolvasás gyakorisága, a „spirituális béke és jóllét érzése” között. Aki elmaradzik a gyülekezetből, az egyre kevesebbszer imádkozik és vesz Bibliát a kezébe (a Bibliaolvasás gyakorisága átlagosan hetedére csökken), és kimutathatóan meggyengül a hite (Pew 2021). Természetesen nehéz eldönteni, hogy a gyülekezettől való elmaradás okozza-e a hit gyengülését, vagy fordítva. Az azonban sokatmondó, hogy például a magyar társadalomban 1,3 millió aktív templomba járó és 2,5 millió kifejezett ateista mellett 6,2 millió „vallásos a maga módján” van (Medián 2004).

Ez azt mutatja, hogy a hitre, spirituálisra még egy szekuláris társadalomban is óriási igény van, csak az emberek nem jutnak el az egyházi közösségeig.

A közösségeket szétziláló erők természetesen már a bibliai korban is működtek, mint ahogyan a gyülekezetből való elmaradás is kísértett, ahogyan A zsidókhoz írt levélből is kiderül: „Ügyeljünk arra, hogy egymást kölcsönösen szeretetre és jó cselekedetre buzdítsuk. Saját gyülekezetünket ne hagyjuk el, ahogyan egyesek szokták, hanem bátorítsuk egymást” (Zsid 10,24–25a).

Az apostolok és apostoli atyák jól tudták, hogy a hithez (és ehhez kapcsolódóan a lelki és spirituális „jólléthez”) szükséges a gyülekezeti közösség, amelyet az ige olvasása és tanulmányozása, a közös ima és a szentségek is megerősítenek. A gyülekezet a legfőbb tere az elhívásnak, megtérésnek, sőt az Istenhez való visszatérésnek is. A mennyei Atya tárt karokkal vár ránk, akármilyen élethelyzetben vágyódunk is utána.

DR. MAROSSY ATTILA

Rejtvény

Szeverényi Jánosné

Az alábbiakban felsoroltuk a gyülekezet feladatait. Olvassák el az ígéket, és kössék össze azzal a feladattal, amelyikről szó esik benne.

A Szentírás tanítása	Mt 28,19
A hamis tanítók teleplezése	Gal 6,9–10
Evangelizálás	ApCsel 2,46
Közösség	Zsid 4,12
Isten imádása	Fil 2,3–4
Egymásra figyelés, teherhordozás	Róm 16,17–18
A szükségben lévők segítése	Kol 3,16

A helyes megfejtést a szerkesztőség címére várjuk: Evangélikus Missziói Központ, 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40.

Imádkozzunk

„Az imádság, a panaszkiöntés, meg a felemelt kéz Isten előtt a legkedvesebb áldozat. Akarva akarja, hogy nyomorúságodat elébe tedd, ne pedig a saját nyakadban cipeld, magadat marcangold, s gyötörd vele, mert ezzel egy bajból kettőt, tízet, sőt százat csinálsz. Azt akarja, hogy légy gyenge elhordozni, s legyűrni a nyomorúságot, és tanulj meg benne lenni erős, hogy az ő ereje dicsőülhessen meg benned. Látod, így születnek azok, akik méltók a keresztyén névre.”

Luther Márton

ADJUNK HÁLÁT,

- mert Jézus a feje az egyháznak és a gyülekezetnek; közösségeink sorsa az ő kezében van, ezért nem kell félnünk;
- mert mindig van „maradék”, aki megtér és tovább viszi a jézusi lelkületet;
- a hívők közösségéért, ahol átélhetjük, hogy Isten jelenlétében otthon vagyunk!

KÖNYÖRÖGJÜNK

- új szívért, hogy magunk is élő kövekké váljunk az egyházban;
- elhivatott vezetőkért, megújult lelkipásztorokért, hitvalló egyházért;
- ébredésért a világban, Európában és Magyarországon!

Könyvajánló

John Stott: Az apostolok cselekedetei – A Lélek, az egyház és a világ

Harmat Kiadó, Budapest, 2010

Az apostolok cselekedetei feljegyzés az egyház születéséről, arról az időről, amikor elindult a keresztyén hit terjesztése a világ négy égtája felé. Minden korban hasznára vált a hívőknek, ha összehasonlították magukat az ősgyülekezettel és igyekeztek megragadni annak lelkesedését és erejét.

Dietrich Bonhoeffer: Közösségben

Harmat Kiadó, Budapest, 2018

Dietrich Bonhoeffer nem eszményképet tár elénk a Krisztusban hívők közösségéről, és nem is elvárásokat rögzít, hanem az egyházat egyszerre látja a kicsik, a gyöngék és a bűnösök gyülekezetének, illetve a Krisztusban megbékélt, megváltott hívek páratlan közösségének.

Francis A. Schaeffer: Ismertetőjelük a szeretet

Harmat és KIA kiadók, Budapest, 2016

Látható-e a keresztyén szeretet életünkben, közösségeinkben? Átnyúl-e felekezetek, csoportok, irányzatok határain? Francis Schaeffer nyíltan szól felelősségünkről, a hamis és a valódi egységről, és gyakorlati példákat mutat be a látható szeretetről. „A szeretet az ismertetőjel, amelyet Krisztus a keresztyéneknek adott, hogy viseljék a világ előtt.”

Martina & Volker Kessler: Hatalmi csapdák a gyülekezetben (e-könyv)

Harmat Kiadó, Budapest, 2015

A Németországban nagy visszhangot kiváltó könyv bemutatja a hatalommal való visszaélés jellegzetes mintáit és az abból kivezető utakat. „A könyv bibliai hűséggel, gyakorlatiasan, a lélektani szempontok figyelembevételével iránytűként segít, hogy vezetők és gyülekezeti tagok a ránk bízott felelősséget komolyan vegyünk, felismerjük és megakadályozzuk egyházi közösségeinkben a hatalommal való visszaélést” – állítja Steinbach József püspök, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának elnöke.

A könyvek megvásárolhatók, megrendelhetők a Harmat Kiadónál.

A *Hatalmi csapdák a gyülekezetben* megvásárolható a www.ekonyv.hu oldalon is.

Egy emberöltő a külmisszióban

A fáradhatatlan szervező: Bencze Ágnes néni

Ülök a számítógémem előtt, e-mailem címzettjeit, az Evangélikus Külmissziói Egyesület vezetőségének tagjait válogatom a címlistámról. Kattintanék Bencze Imréné, Ágnes néni nevére, de szomorúan jövök rá: neki már nem írhatunk levelet. Életének 86. évében, március 9-én hazahívta teremítő Urunk.

Új kezdet egy régi szolgálat nyomán

A rendszerváltás után rövidesen, 1991 szeptemberében az 1952-re tevékenységében ellehetetlenített Evangélikus Misszióegyesület egykori tagjai (akiknek még mindig ott égett a szívükben a külmisszió ügyéért érzett felelősség) találkozót kezdeményeztek. A találkozás aktualitását az adta, hogy ekkor a Monte Carló-i rádió magyar evangélikus műsorát szerkesztő *Terray László* és *Pósfay György* lelkészek Budapesten konferenciát szerveztek a rádiómisszió iránt érdeklődőknek. Az esemény nyilvános kelenföldi istentisztelete utáni időpontra hívta össze az alkalmat *Brebovszky Gyula*, aki előzetesen megszerezte a püspökök és a misszióegyesület még élő munkásainak támogatását.

Az események örvendetes egybeesése volt, hogy röviddel korábban érkezett haza hat év zimbabwei mérnök-missionáriusi szolgálat után *dr. Bálint Zoltán* vízépítő mérnök, felesége (e sorok írója) és két gyermekük. A talál-

kozon részt vettek *Brebovszky Gyula* nyugalmazott lelkész és felesége, *Radnóti Ilona*, *Bencze Imre* nyugalmazott lelkész és felesége, *Ruttkay-Miklán Ágnes*, *Keveházi László*, a *Bálint házaspár*, *Gáncs Péter* missziói lelkész és még huszonkilenc más alapító tag. Az alkalom szervezését, irányítását egy rendkívül határozott hölgy tartotta kézben, akit akkor ismertem meg: ő volt Ágnes néni.

Ott és akkor a résztvevők Isten áldásában bízva, hivatalosan meg is alakították az Evangélikus Külmissziói Egyesületet (EKME), melynek célja Jézus missziói parancsának teljesítése: „Menjetek el tehát, tegyetek tanítványnyá minden népet...” (vö. Mt 28,18–20). Jóllehet, egy ideig külmissziói területre fizikailag elutazni nem volt lehetőség, de háttérszolgálat akadt bőven. Kapcsolatba léptünk számos külföldi és hazai missziói szervezettel, többek között a finn és a bajor misszióval, a Nemzetközi Liebenzelli Misszióval, a Wycliffe Bibliafordítók Egyesületével, a magyar

Lepramisszióval, de mindenekelőtt a négy évtized alatt meglankadt itthoni missziói felelősséget szerettük volna ébresztgetni. **Kerestük az utunkat, az Úrtól kértük szolgálati területeinket.** Anyagi lehetőségeink roppant szűkösek voltak, készségünk, odaszántságunk, Istentől kapott elhívatásunk tudata azonban erős.

Különösen kedves emlékem *Bencze Imre* bácsi lelkészi elnöki szolgálata, aki idővel szeretett atyai jóbarátunk lett. A rá jellemző csendes, higgadt, bölcs módon sokat tett az ügyért. Csak két közös évünk lehetett az együttműködésben, mert 1996-ban négyéves szolgálatra Pápua Új-Guineába utaztunk. Ágnes néni a szervezőtökári szerepet vállalta. Mások is hűségesen segítettek az éves konferenciák, csendesnapok, gyülekezeti alkalmak és számos egyéb szolgálat bővítésében.

Harmincévesek lettünk

Istennek hála, a fenti visszaemlékezés nem csupán múlt, hanem a nagyon is aktív jelenünk alapja. Mindez harminc éve történt, s jóllehet az akkori alapítók közül már sokan nincsenek köztünk, helyükre újak léptek, szolgálatunk mégis folyamatosan erősödik, támogatói köre szélesedik. Bár a pandémia miatt a személyes találkozások elmaradnak, de telefonon, interneten tartjuk a kapcsolatot, tudunk tájékoztatást küldeni a tagok többségének, az internettel nem rendelkezők pedig postai levélben kapják meg a híreket. Az évek folyamán négyéves missziói utunk Pápua Új-Guineába, majd a közel nyolc évig tartó kenyai szolgálatunkról szóló hírek mind több gyülekezetben, közösségekben, családban, egyénben ébresztette a misszió iránti érdeklődést és felelősséget, és imádságban, anyagi támogatással vagy éppen önkéntes segítként sokan csatlakoztak az ügyhöz.

Az ország szinte minden evangélikus iskolájában – de más felekezetek iskoláiban is – sor került már missziói beszámolóokra, az érdeklődő gyülekezetekben csendesnapokat, alkalmakat szervezünk. Kapcsolataink bővülnek, és immár tizennégy éve

végezzük a kenyai árva gyermekek támogatásának igen nagyra nőtt szolgálatát.

Ágnes néni mindennek sok-sok éven át volt lelkes mozgatója, az őt nem ismerők számára néha talán túl határozottan, de fáradhatatlanul szervezett és tervezett, számontartotta a dolgokat. **Biztatott és intett, ismertette széles körben a külmiszió ügyét.** Aztán fogyni kezdett az ereje. Titkári feladatait először megosztotta, majd átadta másnak, és egyre ritkábban vállalkozott a megbeszélésekre történő esti utazá-

sokra. Lélekleben azonban mindvégig velünk maradt, imádságaiban nem lankadt. Csodáltuk, ahogy nyolcvanöt évesen tökéletesen eligazodott a számítógépes levelezésben.

Mielőtt 2020 februárjában egy tizenkét fős orvoscsoporttal segítő, missziói útra indultunk Kenyába, a repülőtér kápolnájában Fabiny püspök úr rövid áhítattal, úti áldással indított el minket. Ágnes néni nagyon szeretett volna részt venni ezen az alkalmon, de nem tudta vállalni a reptérre vezető út fáradalmait. Azonban nagy

örömet szereztünk neki azzal, hogy felhívtuk telefonon, így mindvégig részese lehetett az áldásnak.

Hálát adunk Istennek életéért, szolgálataitért.

BÁLINTNÉ KIS BEÁTA
az Evangélikus Külmisziói Egyesület Afrika-referense

Az igehirdetők ébresztője

Ötven éve, 1971. november 22-én halt meg Túróczy Zoltán (született 1893. október 23-án), a Tiszai Evangélikus Egyházkerület 1939-ben megválasztott püspöke.

Felrázó, szívekbe hasító erővel szembesítette lelkésztársait az élő Istennel, a bűnkérdéssel és a személyes hit igényével. A személyes hitre jutás és a hitben való megújulás, az Úrral való kapcsolat elmélyülése számunkra is elengedhetetlen. Rutinos „papi” beszéd és viselkedés helyett arra van szükség, hogy Krisztus bensőséges ismerete, a kegyelem személyes elfogadása és bizonyossága hassa át magunkat az igehirdetőknek a lényét és szolgálatát.

Az alábbi mondatokban annak az összefoglalását olvashatjuk Kovács Gézától, az egykori szolgatárstól, amit 1943-ban lelkész-evangelizáción Túróczy püspök úr szolgatársai szívére helyezett: „Hogy mit üzen Isten, azt nem könnyű megkapni, ki kell tusakodni. Csak az imádság segít, nem használ semmiféle kommentár. Nem szabad elfelejteni azt sem, hogy amit az igehirdető hirdet, az vallomás, bizonyágtétel. Mit tud mondani megtérésről, bűnbánatról, kegyelemről az a prédikátor, aki maga mindezt nem élte át személyesen? A bizonyágtétel nem tudomány, és a prédikátor nem tudós. **Nem a tanulmány tesz alkalmassá a bizonyágtételre, hanem a hívő lélek.** Nem kell okvetlenül magáról beszélni, de amit mond, abban benne kell lenni meggyőzően az átélt dolgok valóságának és bizonyosságának.”

Az ébresztő igehirdetések Túróczytól tanult tartalmának összefoglalása Kovács Géza cikkéből: „Isten menteni akarja a bűnös embert. Ezért jelent meg emberi formában Jézus. Isten haragszik a bűnre, és a végső ítéletben kárhozatra ítéli. A bűnösökkel azonban türelmes, irgalmas, és menteni, üdvözíteni akarja. A bűn nem por, ami letörölhető, nem daganat, ami kioperálható, hanem veleszületett természete az embernek. A szaba-

dítás egyetlen lehetősége a váltság. A kegyelmes Istent kereső ember szükségképpen beleütközik a keresztre. A keresztre súlyos ítélet az ember felett, másrészt biztosítja számunkra Isten rajtunk könyörülő irgalmasságát és megbocsátó szeretetének nagyságát, kegyelmét, személyválogatás nélkül.”

Az első lelkész-evangelizáción elhangzott igehirdetése *Én a prófétákra támadok* címmel jelentek meg. Ez a könyv egész lelkészi szolgálatomra vonatkozóan meghatározó jelentőségű lett. Hadd álljon itt belőle egy idézet: „Ha ártalmatlannak tart bennünket a Sátán, az azért van, mert letompítjuk az Ige provokáló életét, elmélkedéssé limonádésítjuk a harci riadót, tehát meghamisítjuk az Igét. Minden igazi prédikáció ítélet is. Nem az én ítéletem, hanem az Istené a bűn fölött, és ha ezt nem érzi a világ, akkor az a gyanú fenyeget minket, hogy az emberek tetszését keressük.

Ha ártalmatlannak tart bennünket a világ, az azért is lehet, mert úgy látja, hogy a saját dicsőségünket keressük, és nincs bennünk semmi missziói lendület. Elgyávult keresztyének vagyunk, nyugalomba vonult katonák, akik meséket tudunk mondani soha nem vívott háborúk győzelmeiről. **Krisztuscsempészek vagyunk, akiknek nincs bátorságuk ahhoz, hogy nyíltan kiálljunk portékánkkal,** hanem szeretnénk se-lyempapírba csomagolva vagy sziruppal leöntve beadni mondanivalónkat az embereknek. Pedig Krisztust észrevétlenül becsempészni a világba nem lehet.

Minden lelkész, aki nem azon az úton halad, amelyen az Istent akarja szolgálni, a Sátánnak szolgál. Pál apostol mondja: Jaj nekem, ha minden jót mondanak rólam az emberek! Kérdezd meg magadtól: Vannak-e ellenségeid, nem a magad fogatkozásaiért, hanem a Krisztus ügyéért! Van-e kellemtelenség Krisztusért végzett munkádért, és ha nincs, döbberj meg: Jaj nekem! Ennek a világnak az a legrosszabb lelképásztora, aki ellen nincs semmi kifogás, akivel mindenki meg van elégedve. Biztosra veheti, hogy Ura és Istene nincs vele megelégedve.”

ADÁMI LÁSZLÓ

És nem vettek észre semmit...

Valóban az utolsó időkben élünk?

Jézus Krisztus mennybemenetele óta a keresztyének várják Jézust, hiszen megígérte, hogy visszajön. Az angyalok is azt mondják a mennybe révedt tekintetű tanítványoknak: „úgy jön el, ahogyan láttátok őt felmenni a mennybe” (ApCsel 1,11).

Kétezer év óta sokszor éltek át emberek „apokaliptikus” időket, és úgy gondolták, hogy ez már a világ vége. Amikor az Úr a jeruzsálemi templom pusztulásáról szól, tanítványai azonnal a világ végéről érdeklődnek, hiszen egy zsidó ember számára az a „világ vége”,

ha ez a csodálatos templom megsemmisül.

Ötéves voltam. Az árokparton ültünk és egy elsős gyereket hallgattunk szájatva, aki az éppen Hirosimára ledobott atombombáról tartott nekünk, kicsiknek „előadást”. Akkor még a városban voltak a szovjet csapatok, sokszor hallottuk a felnőttektől, hogy „ez már a világ vége”, hiszen az atom-világháború réme fenyegette az egész emberiséget egy még véget sem ért világégés után. **Azóta is mennyi borzalom történt! Vannak, akik azt kér-**

dik, hogy meddig tűr még az Isten?

Mások gúnyolódnak: Hiába várjátok a ti Jézusotokat! Már Péter apostol is utalt erre: „Tudjátok meg elsősorban azt, hogy az utolsó napokban csúfolódók támadnak, akik mindenből gúnyt űznek, akik saját kívánságaik szerint élnek, és ezt kérdezzetik: »Hol van az ő eljövételének ígérete?« [...] Nem késlekedik az Úr az ígérettel, amint egyesek gondolják, hanem türelmes hozzátok, mert nem azt akarja, hogy némelyek elveszenek, hanem azt, hogy mindenki megtérjen. De el fog jönni az Úr napja,

mégpedig úgy, mint a tolvaj, amikor az eget recsegve-ropogva elmúlnak, az elemek égve felbomlanak. [...] Milyen szentül és kegyesen kell nektek élnetek, akik várjátok és siettetitek az Isten napjának eljövételét!” (2Pt 3,3–4.9–11)

Az utolsó idők Jézus Krisztus eljövételével már elkezdődtek: „Most azonban egyszer jelent meg az idők végén, hogy áldozatával eltörölje a bűnt. [...] Másodszer majd a bűn hordozása nélkül fog megjelenni azoknak, akik várják őt üdvösségükre.” (Zsid 9,26.28) Az idők végén ítéletnek kell következnie, ami meg is történt a Golgotán. Ez Isten kegyelmes ítélete volt, aki nem él vele, az halála után igazságos ítéletre megy.

Jézus is a tolvaj jövételéhez hasonlított az ő napját. Ez engem mindig zavart, amíg meg nem értettem, hogy az a nap – akár a halálom napja vagy visszajövetelének napja –, kifoszt minden hamis reménységéből.

NEM KÉSLEKEDIK, HANEM HOSSZAN TŰR

Micsoda drága kegyelem ez! Csak az ő nagy irgalma, hogy még nincsen végünk. Ez feltárja az Úr szívét, hogy az a szándéka, hogy mindenki megtérhesen. Még a thiatirai Jezabelről is azt mondja az Úr: „Pedig adtam neki időt, hogy megtérjen, de nem akar megtérni...” (Jel 2,21). Milyen félelmetesen aktuális ez a magatartás; van idő, de nem akarnak megtérni.

Úgy látom, hogy a pandémia is Isten felemelt ujjá: Térjete meg, elpártolt fiaim! Nehéz, de kegyelmi idők ezek. Hirdetnünk kell az evangéliumot, amíg tart a ma. „Ma, ha az ő szavát halljátok, ne keményítsétek meg a szíveteket!” (Zsid 3,7–8) Mennyi türelem, milyen hihetetlen kegyelem! Ezt nem lehet bűntetlenül visszautasítani.

Idős lelkésztestvér mondta el, hogy amikor Sopronban (a 20. század elején) a Liceumba járt, a fizikatanárunknak kedvenc témája volt kigúnyolni Péter kijelentését, mondván: „A tudomány tudja: az elemek föl nem bomlanak. Micsoda bardságot irt ez az egyszerű halász!” Amikor felrobbant az első atombomba – mondta a lelkész –, megállapítottam, hogy lám, Uram, megint csak a te igédnek volt igaza.

John D. Barrow *A világegyetem születése* című könyvében leírja: a zárt világegyetem összes energiáinak eredője nulla. Ez azt jelenti, hogy a világ a „sem-miből” keletkezett, és meg is semmisülhet. A Biblia ezt így fejezi ki: „És láttam egy nagy fehér trónt és a rajta ülőt: színe elől elfutott a föld és az ég, és nem maradt számukra hely” (Jel 20,11).

TUDHATUNK-E VALAMIT IS AZ IDŐK VÉGÉT ILLETŐEN?

A pontos időt egészen bizonyosan nem. Viszont vannak az időknek jelei. Nem csillagjelekre kell gondolni, hiszen az Úr beszélt róla, hogy ilyen jelek alapján ez nem számítható ki. De kortársait számonkérte: „Képmutatók! Az ég színét meg tudjátok ítélni, az idők jeleit pedig nem tudjátok?” (Mt 16,3)

Megszégyenítő példa, hogy Izrael vallási vezetői nem ismerték fel a messiási időket, nem ismerték meg Jézust, a Messiásukat. Vajon miért nem? Hiszen az Úr teljesítette azokat a kritériumokat, amelyeket maguk a rabbik írásban előre lefektettek, hogy milyen csodákról lehet majd felismerni. Jézus mindezt megtette, mégsem fogadták el, mert nem az igén tájékozódtak, hanem a saját politikai és vallási elképzeléseik alapján. A nyugati vallási vezetők többsége ma is ebben a veszélyes lelki helyzetben van.

Egy hívő keresztyén miként ítélheti meg az időket? Mi jellemzi a mai kort? Hol tart Isten világóráján az idő? A hívő keresztyén természetesen Isten kinyilatkoztatott szaván, igéjén tájékozódhat. Az Úr Mózes kora óta fontosnak tartotta, hogy népe megértse, hogy a világtörténelem sorsát nem a vak véletlen irányítja, hanem minden úgy történik, ahogy ő azt előre kijelentette. Ezért is nagyon fontos az ige ismerete, hiszen megerősíti hitünket általa, hogy a szemünk előtt teljeseznek be azok a dolgok, amelyeket Isten a próféták és szent Fia által kijelentett.

SÚRÚSÓDNEK A DÉMONI ERŐVONALAK

A Szentírás alapján úgy látom, hogy mi valóban az utolsó időket éljük. Szemünk láttára készítik elő az Antikrisztus globális viláгурalmát (vö. Jel 13). Ennek a sötét világbirodalomnak történelmi indíttatását a francia forradalomban látom (1789). Hatalmi, ideológiai, vallási alapon épül a modern Babel tornya (globalizáció, migráció, egy birodalom, egy vallás).

Isten igéje az embert gonosznak mondja ifjúságától fogva (1Móz 8,21). Ha nyolcmilliárd gonosz összefog, abból jó nem származik. Abból sem származhat semmi jó, hogy a világválásokat egyesíteni akarják. Hamarosan lerakják Berlinben annak az épületnek az alapját, amelyet a zsidó, a keresztyén

és a muszlim vallások közeledésének szimbólumaként készülnek fölépíteni. Egy ilyen közös vallásban kizárólag Jézus Krisztusnak nem lesz helye. A keresztyénellenesség és -üldözés évről évre radikálisabb formát ölt, nem csupán Keleten, hanem a volt keresztyén világban is.

VIGYÁZZATOK!

Jézus az utolsó időkre vonatkozóan figyelmezteti késői tanítványait, választva az akkori tanítványai kérdésére: „Mondd meg nekünk, mikor lesz ez, és mi lesz a jele a te eljövetelednek és a világ végének? Jézus így válaszolt nekik: Vigyázzatok, nehogy valaki megtévesszen titeket!” (Mt 24,3–4).

Jézus a megtévesztésre teszi a hangsúlyt, sőt visszatér arra, hogy hamis próféták és hamis Krisztusok lépnek fel, nagy jeleket és csodákat tesznek (mi, emberek, jobban szeretünk látni, mint hinni az igének), hogy ha lehet, megtévesszék a választottakat is (vö. Mt 24,24). Olyan Jézust hirdetnek, aki megtévesztésig hasonlít az igazira, de mégis más lélek és más evangélium hangzik. **Az igazi, a valódi a kereszt Krisztusa.**

Jézus tudja, hogy az övei a sötét démoni erőket meg tudják különböztetni, felismerik az ordító oroszlánt, de a világgosság angyalának képében megjelenő kísértő nagy veszélyt jelent. Jézus beszél vajúdo világról, keresztyénüldözésről, a gonoszság megnövekedéséről, árulásról. Megsokasodik a gonoszság, a szeretet pedig sokakban meghidegül (Mt 24,12). Ezt naponként látjuk beteljesedni. De aki mindvégig kitarat hitben és szeretetben, az üdvözülni. Ezért a szent mentalitásért harcolnunk kell hitben!

NÉHÁNY KRITÉRIUM, AMELY A VÉGIDŐKRE UTAL

1. Amikor Isten országának az evangéliumát hirdetik az egész világon minden népnek, akkor jön el a vég (Mt 24,14). Úgy látom, hogy ez már beteljesedett.

2. Jézus beszél a 70-ben bekövetkező szörnyűségekről, Jeruzsálem és a templom pusztulásáról, Izrael újabb fogságáról: „Kardélre hányják és fogságba viszik őket mindenféle nép közé, és pogányok tapossák Jeruzsálemet, amíg be nem telik a pogányok ideje” (Lk 21,24). Ez a hihetetlen kritérium is teljesült, 1948-ban megalakult Izrael állama.

Fotó: Sz3

Közel két évezred múltán már ez is elég ok volna a hitre. A fügefafa már zöldell, levelet hajt, még nincs rajta termés, de közel van a nyár.

3. Amint Nőé és Lót napjaiban történt, úgy lesz az Emberfia napjaiban is (vö. Lk 17,26–37). Jézusnak ezek a kijelentései megrendítőek. A Nőé korabeli nők ördögi lényeknek szültek lelki gyermekeket. (Nagy Sándor, Napóleon, Lenin, Sztálin, Hitler stb. démoni emberek, nagy vitézkedők.)

A gonoszság elhatalmasodott a földön. Manapság az okkultizmus reneszánszát éli. Lót napjaiban elterjedt a szexuális perverzió, a homoszexualitás, akárcsak manapság az LBMTQ, a genderideológia politikai hatalommal erőszakolt fő irányná lett a volt keresztény társadalmakban. Mindkét Jézus által említett történet ítéletbe torkollott.

Mit tehetünk? Megmaradunk Isten törvényének igazsága mellett az emberi és természeti normalitás vonalán. Közben pedig könyörgünk, mint Ábrahám, akit gyakran tévesen idézünk. Ő nem Sodomaért könyörgött, hanem a „tíz igazért”. **Ha viszont van tíz igaz, akkor megmenekül Sodoma is!**

Ábrahám hite tízig tartott, Isten az Egy Igazért tartotta meg ezt a világot. De ha már nem lesz „tíz”, aki higgyen az

Egy Igazban, akkor jön el a vég. Itt meg kell említeni, hogy az elragadtatás megszűnteti a hívők jelenlétét a világban. Ennek idejét nem tudjuk, de azt igen, hogy az Úr elragadja az övéit a nagy nyomorúság előtt, akárcsak Nőét a bárkával, Lótot az angyalokkal kiragadja a rettenetes pusztulásból. „Az egyik felvétetik, a másik otthagytik” (Mt 24,40; vö. 1Thessz 4,15–18).

Természetesen az Úr nem az utolsó évszázadok és a végső évtizedek forгатókönyvét adta meg, csupán tájékozási pontokat. Ez kizár minden jóslást.

4. Az Antikrisztus fellépését megelőző viszonyok. – Az egyház helyzetét ebben a korszakban a hittől való elszakadás jellemzi. „A Lélek pedig világosan megmondja, hogy az utolsó időkben némelyek elszakadnak a hittől, mert megtévesztő lelkekre és ördögi tanításokra hallgatnak” (1Tim 4,1; vö. 2Thessz 2,3b).

Nyugaton templomok szacait bontják le vagy adják el. Ezrével szűnnek meg gyülekezetek. Az iszlám feltörekvése már előrevetíti árnyékát. Az istentagadás eluralta a közgondolkodást. A társadalom állapota erkölcsi és vallási értelemben is egyre szomorúbb képet tár elénk: „Azt pedig tudd meg, hogy az utolsó napokban nehéz idők jönnek. Az emberek [...] inkább az élvezeteket szeretik, mint Istent” (vö. 2Tim 3,1–2.4). **A nemzedékek közötti váltság is súlyos.**

A huszadik század az emberiség eddigi legsötétebb időszaka volt. A két világháború már jelezte, hogy a mélyen lévő válság a felszínre került. Kommunizmus, fasizmus, tudatos erkölcsi rombolás az élet minden területén, aminek gyümölcseit már aratjuk. Elvis Presley kijelentése: „Művészetem célja, hogy leromboljam a keresztény erkölcsöket”. Sikerült.

A liberális baloldal által szervezett 1968-as diáklázadás nyílt támadás volt a keresztény hit ellen, a mai vezetők egy jelentős része még ennek a nemzedéknek a tagjaiból tevődik össze.

5. Az Antikrisztus fellépése. – Ennek idejét szintén nem tudhatjuk. Úgy látom, hogy a küszöbön áll, szinte minden kész. „Mert az Úr napját megelőzi a hittől való elszakadás, amikor megjelenik a törvénytípró, a kárhózat fia. Ez majd ellene támad és fölébe emeli magát mindennek, amit istennek vagy szentnek mondanak, úgyhogy beül az Isten templomába is, azt állítva magáról, hogy ő Isten. ... Mert ennek a törvénytíprónak az eljövetele a Sátán

munkája, a hazugság minden hatalmával, jelével és csodájával” (vö. 2Thessz 2,3–4.9).

A brit miniszterelnök és neves jogászok is tiltakoztak a jogrend tudatos felforgatása miatt. Korunk egyik legmegdöbbentőbb valósága az évezredes jogrend lábbal tiprása. **Ami bűn, az erénnyé lett, ami erény, azt bűnné teszik.**

Az Antikrisztus mágikus képességű ördögi személy lesz, akinek nem tud ellenállni senki, csak az, akiben az Úr Lelke van. Már ma is vannak, akik nyíltan Lucifer-imádók. Nem a sátánisták szélsőséges szektájára kell gondolnunk, hanem ennek pontosan az ellenkezője lesz igaz: az imádat tudományos és tiszteletre méltó dolog lesz. Kevesen fogják tudni, hogy a Sátánt imádják, lehet, hogy senki. És még ha tudja is valaki, az *David Spangler*hez hasonlóan Lucifernek fogja hívni őt, aki szerintük „Isten szeretetének ügynöke és az evolúció útján munkálkodik”.

David Spangler, a New Age egyik vezetője így magyarázza tovább az Antikrisztus és Lucifer kapcsolatát és azt, hogy miért fogják Lucifert imádni: „Krisztus ugyanaz az erő, mint Lucifer. Lucifer készíti elő az embert a krisztusi lét megtapasztalására, ő a nagy kezdeményező. Lucifer munkálkodik mindannyiunkban, hogy teljességre juttasson bennünket. Ahogy az új korszak felé közeledünk, mindannyian valamilyen módon eljutunk egy pontig, amit én luciferi beavatásnak nevezek, amivel sok embernek kell most és a közeljövőben szembeneznie, mert ez a beavatás az új korszakba” (*Dave Hunt – T. A. McMahon: A kereszténység félrevezetése*).

Reménységünk: „Mivel megtartottad állhatatosságra intő beszédemet, én is megtartalak téged a kísértés órájában, amely el fog jönni az egész világra, hogy megkísértse azokat, akik a földön laknak. Eljövök hamar, tartsd meg, amid van, hogy senki el ne vegye koronádat.” (Jel 3,10–11)

ITTZÉS ISTVÁN

Elhangzott az Aliansz – Magyar Evangéliumi Szövetség online lelkészkonferenciáján, 2021. április 12-én.

Nagyobb kincset nem hagyhatott rám a Mama

Hulej Enikő kecskeméti evangélikus lelkész a hitét, örömét és lelkési szolgálatát meg-megújító, „szívcsere” is végző Istenről tanúskodik.

Beszélgj egy kicsit a gyermekkorodról! Hogyan les valakiből manapság lelkész? Milyen lelki-szellemi örökséget kaptál szüleidtől, nagyszüleidtől?

Hitéletem megalapozásában a legmeghatározóbb személy az anyai nagymamám, aki egy vidéki parasztasszony volt. Szlovák kegyességi háttérből származott. Nem egyszerűen csak szeretett templomba járni, hanem mélyen hívó volt. Nagyon sok megpróbáltatáson ment keresztül, és ez azt erősítette meg benne, hogy csak az Istenbe kapaszkodhat.

Szinte együtt laktunk, közös udvarra nyílt a két ház, így nagyon sok időt töltöttem vele. Együtt locsoltuk a kertet, elkísértem tehenet fejni, és közben sokat beszélgettünk. Rengeteget mesélt a régi dolgokról, és ilyenkor mindig szóba került, hogy az Úristen hogyan vezette őket, hogyan tartotta meg az életüket. Mama szinte kívülről tudta a Szentírást, és sok bibliai történetet mondott el nekem. Amikor iskolába kerültem, hátránynak éreztem, hogy a megszokott meséket – a Hófehérkét, Csipkerózsikát – nem ismertem, ezek helyett a Dánielről, Dávidról és más bibliai szereplőkről szóló történeteket fújtam. Ez az ismeret persze nem pótolta a személyes isteni érintést, de amit Mama megalapozott bennem az ő megélt hitével, az nagyon fontos.

Mesélte, hogy egyszer egyedül volt otthon a tanyán, és nagyon félt a viharban. Kinyitotta a Bibliát, és az az ige jött vele szembe: „Fiaid mind az Úr tanítványai lesznek” (Ézs 54,13). Elgondolkodott, hogy neki csak egy lánya van, és két lány unokája. Mit jelent ez? Aztán évekkel később az egyik unokája lelkész lett, a másik pedig kántor-hitoktató. Később sokszor emlegette, hogy lám, az Úr ezt előre megmondta neki.

Amikor elköszöntem a Mamától, már kómában volt. Elmondtam akkor neki: „Ha Jézus hív, akkor menj bátran, és amit a legjobban köszönök az, hogy az Úr Jézushoz vezetéssel engem”. Ennél nagyobb kincset nem hagyhatott rám a Mama.

A konfirmációd megmaradt jó emlékként?

Családi ünnepség volt, tradicionális fordulópont. Szép volt, de nem jelentett különleges élményt. Éppen most, néhány hete értette meg velem Isten a konfirmációra kapott ígémet, amelyet az akkor kapott Bibliába írtak: „Tartsd meg, amid van, hogy senki el ne vegye koronádat!” (Jel 3,11)

Elmondtam Istennek, hogy nem igazán tudok mit kezdeni ezzel az ígérel. Persze értem és meg tudom magyarázni, de hogy konkrétan nekem mi közöm van hozzá, azt nem értem. Ebben az évben Isten nagyon sok mindenre rámutatott az életemben, és éppen most, a koronavírus-járvány évében ez az ige az Istennel való kapcsolat olyan mélységeibe hívott meg, aminek legnagyobb ajándéka az üdvösség, a győztesek koronája. Az egész életemnek, szolgálatomnak arról kell szólni,

Az utolsó közös kép 2014 karácsonyán, egy hónappal a Mama halála előtt

nia, hogy ebben a koronában, az üdvösségben részesüljünk Jézus Krisztus által.

Néhány hete feltettem a Facebookra az „Én Istenem, jó Istenem” kezdetű gyermekimádságot, és meglepő módon sok százan reagáltak, hogy ezt a nagymamájuktól tanulták. Hogy látod, hogyan működnek együtt a nemzedékek manapság?

Azt érzem, hogy ma az emberek inkább úgy gondolnak a hitéletre, hogy az privát dolog. Elmennek templomba, imádkoznak, esetleg elolvassák az *Útmutatót*, és ennyi. Azt az elkötelezettséget, hogy a családtagok felé szolgáljanak, sokszor hiányolom a templomba járó emberekből. Ha egy kincs birtokában vagyok, akkor azt ne tartsam meg magamnak, hanem próbáljam elérhetővé tenni azok számára, akik a legközelebb állnak a szívemhez. Van, akiben megvan ez a felelősség, próbálja mondani, csak visszapattan a családtagokról, de sokan csak elfogadják, hogy a többiek nem így gondolkodnak. Fontos feladat nekem is a templomba járók „ébresztgetése” abban, hogy ennél több kell.

Tartunk hittanórát az iskolában. Ég és föld a különbség között, hogy ott van-e a gyerek mögött a család hite a háttérben, vagy ha esetleg meg is érinti valami a gyereket az órán, otthon egészen más dolgokat hall.

Kecskeméten tartottunk Biblia-vetélkedőt, hogy a gyerekek és az idősek, az unokák és a nagyszülők találkozzanak a Biblia körül. Olyan csapatokat állítottunk össze, amelyekben két nyugdíjas és két fiatal heteken keresztül együtt készült fel

Isten ígéből. Akik részt vettek ebben, azoknak megerősödtek a gyülekezeten belüli kapcsolataik is.

Melyik az a terület a szolgálatodban, amelyet igazán szeretsz?

A hitmélyítő alkalmak és a bibliaiskola az egyik szívügyem, a másik pedig az ifjúságunk. A koronavírus-járvány idején nagyon lecsökkent az ifi létszáma, minőségileg viszont nagy növekedést látok. Akik hajlandók voltak arra, hogy online módon részt vegyenek az alkalmakon, azokkal sokkal mélyebbre tudtunk menni Isten ígéjének ismeretében és alkalmazásában, mint korábban a sütizéssel, teázással egybekötött ifiórákon.

Nagyon nagy öröm hallani, amikor megkérdezem a tizenégy-tizenöt éveseket, hogy hogy vannak, és a legtermészetesebb módon meséli egyik a másik után, hogy „amikor olvastam az ígét, Isten azt mondta, hogy...”, vagy reflektálnak valamire: „nahát, pont ezért imádkoztam reggel...”, vagy az éppen felolvasott ígéért adnak hálát, mert egy aktuális problémában kaptak belőle eligazítást.

Olyan is volt, hogy javasoltam, hogy játsszunk valamit, amit interneten keresztül is lehet, mire ők azt mondták: „Nem lehetne inkább az ígével foglalkozni?” Ennél nagyobb csoda számomra nincs. Egészen biztos vagyok abban, hogy ők Isten országának magjai lesznek akár itt, Kecskeméten, akár máshol, ahová majd elkerülnek.

Mit jelent az életedben, szolgálatodban – az előbbieknél – a Szentlélek munkája?

Néhány évvel ezelőtt volt az életemben egy nagy fordulópont. 2018-ban a születésnapomon olyan megújulást éltem át, amelyhez foghatót korábban nem. Mindig is hittem, és komolyan vettem a Szentírást és Jézus szavait, de ezúttal átéltem, hogy valóban rábízom magam Istenre, és mindenhová bejárása van az életemben.

Egészen addig a Szentlélekkel kevésbé tudtam mit kezdeni. Azóta tapasztalom, hogy milyen intenzitással tud szólni az Isten. Akár úgy, hogy konkrét kijelentéseket ad ígéren keresztül, akár úgy, hogy rámutat dolgokra, összefüggésekre, amelyeket nem értettem addig. Isten sokkal többet és nagyobbab tud adni, mint azt addig el tudtam képzelni, pedig előtte is élő kapcsolatban voltam vele. Ezt megtapasztalni óriási élmény.

A Szentleket nem lehet befogni, irányítani, de joggal kérdezheti valaki, hogy ő hogyan élhetne át hasonlót.

Nincs rá recept. 2015-ben, miután meghalt Mama, aki addig lelki értelemben a társam, támaszom volt, sok nehézséggel, kihívással kellett szembenéznem, és egy idő után elfogyott az erőm. Imádkoztam, ígét olvastam, de valami hiányzott. Sok volt a feladat, a szolgálat és ez tartott életben. Ha nagyon ráértem volna elkeseredni, akkor már régen összeomlottam volna.

Például sokat imádkoztam a Papáért, aki nagyon kemény szívű ember volt. Sok más probléma is volt vele. Tudtam, hogy Mama is mennyit imádkozott érte, és azt is, hogy Isten akarja a bűnös megtérését. Ez volt az egyik kudarcom. Amikor hazamentem, odafelé és visszafelé is végigsírtam az utat. Az életem más területein is hasonló megoldhatatlan helyzetekkel találkoztam. Tudtam, hogy Isten ígéretei igazak, csak éppen az én életemre vonatkozóan nem láttam ezt.

Közben azért jöttek olyan ígék, amelyek bátorítottak, és úgy éreztem, hogy nekem szólnak. Például a 2017-es év ígéje az *Útmutatóban*: „Új szívet adok nektek, és új lelket adok belétek.” (Ez 36,26) Akkor januárban úgy éreztem, hogy ezt nekem

mondja Isten, ebben az évben megkapom az új szívet, és lesz változás. Eljött december 31-e, és nem történt semmi. Túléltem az évet, de hogy ez nem új szív, abban biztos voltam. Akkor azt mondtam Istennek, hogy te biztattál, én komolyan vettem, és most cserbenhagytál.

Évekig a piliscsabai családcsendeshét egyik lelki vezetője voltam, de annyi feladatom volt, hogy le kellett adnom ezt. Így két évig kimaradtam ebből a programból, de 2018-ban azt éreztem, hogy az evangelizációs hét számomra nagyon fontos lelki táplálék volt, és nem engedhetem el azt, ami ennyire hozzájárul a személyes feltöltődésemhez. Ekkor eldöntöttem, hogy elmegyek. Néhány nappal később Győri Gábor, aki vezeti ezt a hetet, megkérdezte, hogy lenne-e kedvem visszacsatlakozni a szolgálatba. Éreztem, hogy arra, amit Isten bennem kimunkált, megnyitotta az ajtót is.

Éppen a születésnapom volt. Azzal a gyerekek reggeli énekét Gábor úgy vezette be, hogy mivel Enikő a születésnapos, ő különösen is figyeljen. Egy Pintér Béla-éneket énekeltek: „Új szível egészen máshogyan érez az ember, és másként látja a dolgokat...” Ez akkor nagyon megérintett. Azzal volt az egyetlen este, amikor nem én tartottam az evangelizációt, hanem Győri Jánosné Manyika, aki az általa választott éneket követően azt mondta, hogy most úgy érzi, jó lenne, ha még egyt énekelnék. Ez volt az, amit nekem hallanom kellett; a bethesdai, harmincnégy éve béna ember talpraállításáról szóló ének. Elkezdtek potyogni a könnyeim ennél a sornál: „Hagyd el most, harmincnégy év után a Bethesda hideg tavát”. Azzal voltam harmincnégy éves. Azt éreztem, hogy Isten talpra állít engem. A körülményeim, amelyek miatt mélyen voltam, semmit sem változtak, de biztos voltam abban, hogy ezeket Isten kézbe vette.

Néhány hét múlva krumpiszedés volt otthon, amit végigsírtunk anyukámmal, és nagyon komoly dolgokat beszélünk meg. A nagypapám pedig a halála előtt másfél héttel megért.

Utólag rádöbentem, hogy én azt hittem, hogy ha megkapom az új szívet, akkor egyszerre minden rendben is lesz. De ez nem így volt. Tényleg megkaptam az új szívet, de ezzel nem volt vége, Isten elkezdte tanítani, hogy hogyan is kell ezzel élni.

A mai korban átéljük az egyház- és keresztyénellenességet. Felmerül a kérdés, hogy van-e egyáltalán létjogosultsága az egyháznak. Ezt lényegében megválaszoltad, az egész beszélgetés arról szólt, hogy van, mert Isten él és cselekszik, életeteket változtat meg. Mégis, hogyan látod ezt a felvetést?

Az egyház egyrészt az a közösség, amely az Úr Jézusban hívőket összefogja. Fontos, hogy bűnbocsánatot kapjon az ember, hogy életének rendben legyen az alapja, és legyen jövőképe, ami az Isten országa, az üdvösség.

Fontosnak érzem, hogy ne toljódjon el a hangsúly a külsőségek, például az intézmény megtartása felé, hanem elsősorban az Úrral való kapcsolat elmélyítésének adjon helyet az egyház. Erre mindenkinek szüksége van. Régen legalább bizonyos általános értékeket tiszteletben tartottak az emberek. Ma már a legtöbben abban nőnek fel, hogy ők döntenek el mindent. Aztán ők fulladnak bele abba, amit maguk köré építettek.

Ebben a helyzetben különösen fontos, hogy eljusson az a hír az emberhez, hogy nem körülötte forog a világ, hanem Isten a világ közepe, és azért akar a mi életünknek is a középontja lenni, mert az az akarata, hogy tartalmasan és értelmesen töltsük az időnket itt a földön és majd odaát is.

SZ. J.

Olvasóink írták

Hálásan köszönöm a győri büntetés-végrehajtási intézet vezetésének nevében a Híd magazin legújabb számát. Tudom, hogy nem történt semmi különös, mégis, most a korábnál is fontosabbnak érzem a köszönetet, mert különleges helyzet van: kiterjedt a bezártság és a távolságtartás. Emiatt az előző alkalmaknál nagyobb jelentősége van, hogy akár zárkába, akár a börtönben dolgozó munkatársak kezébe tudok adni egyet-egyét ebből a kedves, színes, szívmengető folyóiratból.

Isten gazdag áldása kísérje további szolgáltatásokat is!

János Attila

*

Ma megérkezett a Híd, nagyon szépen köszönjük! Vasárnap viszem is a testvéreknek a templomba. Pillanatnyilag ott lehetünk az istentiszteleteken személyesen is. Óriási ajándékot jelentenek a kor lehetőségei: kapunk erősítést az interneten keresztül, tévéközvetítésekkel, a Facebookon, de hiányoznak a személyes találkozások. Egyelőre erre kell még sokáig berendezkedni, és ezért hálát adni az Úrnak.

Áldást, békességet; szeretettel és tisztelettel:

W. Irén (Kárpátalja)

*

Engedjétek meg, hogy visszajelezzek a Híd magazin friss számára (2021/2. – a szerk.), nagyon jól sikerült! Köszönöm, hogy ilyen érzékenyen fogtátok meg a témát, igazán értékes a lap szám.

Fabiny Tamás

Mondd csak, hol vagy, Uram?
Kerestelek fűben-fában-virágban,
de csak természettudományos megfigyelésekre
találtam, meg jujdeszép pillanatokra,
pedig vártalak!

Kerestelek a gyermekem szemében,
amely egyben az én szemem is volt,
magam néztem vissza magamra,
átéreztem a borzongató nagy folytonosságot,
a nemzedékről nemzedékre áramló erőt,
de ott se voltál!

Kerestelek apám halálakor sírásokban
meg torokszorulásokban, a széteső test
kétségbeesésében, a remény és rémület közti
szakadékokban, gondoltam, csak előbújsz
már végre!

Kerestelek az Igében, de csak csúrés-csavarást
találtam, értelmezések értelmezéseit,
furfangos retorikákat, nem tudtam,
a labirintus melyik ágában találkozhatom
veled.

Kerestelek a közösségben, derék emberek
voltak ott, de éppolyan szájalmasak
és töredezetek, mint én, egyikben sem
láttam arcodat.

Mondd csak, hol voltál, fiam?
Üzentem fűvel-fával-virággal,
de el voltál foglalva a vizsgálódással,
gyermeked szemébe titkot rejtjeleztem,
de az apai büszkeség elfedte,
vigasztaltalak volna apád halálakor,
de a sürgés-forgás, dohogás lekötött,
nem értél rá meghallgatni engem,
könyvbe bújtam kedvedért,
de nem bíztad rá magad a betűkre,
szimatoltál, értelmezgettél, mérlegeltél,
folyton visszahőköltél, pedig ha az egyik
lépőköre nem teszed rá lábadat, a következő
nem ered el, szétoztottam magam
a közösségben, de te mindig a hiányokat
lested, nem az emberekben fellelhető
mozaikköveimet.

Ha suttogok, túlharsogsz,
ha kiáltok, megrémülsz vagy kegyetlennek tartasz,
az egód mindig ott ugrál közted és köztem. Ha néha
félreállítanád, tudnánk végre beszélni.
Úgy vágyom rád!

Lackfi János

Max Lucado amerikai író, lelkes üzenete 2020. július 18-án, a 20 éves jubileumát ünneplő Ez az a nap! rendezvény online közvetítésén hangzott el.

Isten szól az emberiség szívéhez

Max Lucado (balról a második) és a képen jobbra mellette László Viktor, az Ez az a nap! vezetője

Isten áldásával köszöntelek mindnyájatokat! Kívánom, hogy éljétek át az ő szeretetét, jóságát és irgalmasságát. Isten örül annak, ha elolvassuk az egyik legszebb részt a Bibliából. Imádkozom, hogy ez áldás legyen számotokra.

A 23. zsoltár 6. verse mondja: „Bizonyára jóságod és kegyelmed követnek engem életem minden napján, s az Úr házában lakozom hosszú ideig.” (revideált Károli-fordítás)

Ez az egyik legszebb kép, melyet valaha megfogalmaztak. Ahogy olvassuk ezeket a verseket, olyan, mintha egy kincsesházadát nyitnánk fel. Minden szó ragyog, és szinte kéri, hogy jobban szemügyre vegyük. Hol is kezdjük? Ha minden kifejezést alaposan tanulmányoznánk, akkor egy könyvre való anyag is összejönne. Nézzük az egyes drágaköveket: jóság, kegyelem, mindennap, az Úr házában lakni.

Tetszik a kezdőszó: biztosan. Találó kifejezés. Dávid nem azt mondta, hogy a jóság és a kegyelem talán követ majd, vagy lehet, hogy a jóság és a kegyelem velem lesz. De azt sem, hogy úgy érzem, hogy a jóság és a kegyelem kíséri fog utamon. A mi hangulatunk változhat, de Istené nem fog. Mi meggondolhatjuk magunkat, de Isten nem. Az odaszánásunk változhat, de Istené nem fog. Ha hűtlenkedünk, ő hűséges marad, mert nem tagadhatja meg önmagát. Ő egy megbízható Isten. Mivel megbízható, emiatt biztosak lehetünk abban, hogy jósága és kegyelme követni fog életünk minden napján.

Jóság és kegyelem. Ha az Úr a pásztor, aki tereli a nyáját, akkor a jóság és a kegyelem a pásztorkutyák, akik védik és terelik a nyáját. Jóság és kegyelem. Nem csak önmagában a jóság. Mivel bűnösök vagyunk, szükségünk van a kegyelemre. Nem csak a kegyelem, mert sebezhetőek vagyunk, és szükségünk van a jóságra. Szükségünk van mindkettőre. Ahogy valaki írta: a jóság mindenkit ellát, a kegyelem pedig minden bűnt megbocsát. **Jóság és kegyelem. Isten nyájának a mennyei védőkísérete.** Valaki ebben a két szóban is összefoglalhatná ennek a bibliai idézetnek a lényegét. Én is majdnem így tettem, de végül mégsem. Másvalaki pedig abban láthatja a fő mondanivalót, hogy: életem minden napján. Ez egy csodálatosan komplex igevers, sok minden van benne. Jóság és kegyelem követi Isten gyermekét minden egyes napon.

Gondoljuk át, hogy milyen napok lehetnek. Mit látsz? Kórházban töltött napokat? Isten ott lesz veled. Egy szeretted temetését? Isten át fog segíteni azon az időszakon is. Magányos napokat? Akkor majd fogja a kezdetet.

Bizonyára a jóság és a kegyelem követ majd engem. Nem csak néhány, vagy majdnem az összes, hanem minden napján az életemnek. Jön velem. Meglepő bemutatása ez Isten viselkedésének. Mi olyan Istenhez szoktunk, aki egyhelyben van. Aki ott ül mennyei trónján, s onnan rendelkezik. Dávid ugyanakkor egy mozgásban lévő, aktív Isten látat velünk. Kövessük példáját. Lássuk úgy Isten, mint aki utánunk jön, újra meg újra jelentkezik, szinte üldöz bennünket. Aki célba vesz, utolér, aki meggyőz, s aki követ bennünket jóságával és kegyelmével életünk minden napján.

Olyannak ábrázolja a Biblia Isten, mint aki utánunk jön? Igen, sok helyen ilyenek mutatja őt a Biblia. Már a legelső könyvben, a harmadik részben úgy mutatkozik be, mint aki keresi az embert. Ádám és Éva elrejtőznek a bokorban. Részben eltakarják a testüket. Részben elfedik bűneiket. Megvárja vajon Isten, míg ők mennek hozzá? Nem, sőt az egész kertben hallani a hangját: Hol vagytok? Ezekkel a szavakkal indul el a hosszú folyamat, ahol Isten szól az emberiség szívéhez. Újra meg újra eljutunk a pillanathoz, amikor ezt kell kérdeznie tőlünk. Ő egy olyan Isten, aki utánamegy az embernek.

Érzékelted már, hogy ott van? Ő az, aki eljött, hogy megkeresse az elveszetteket. Érzékeljük, amikor jelez nekünk? Akár egy idegen kedvessége által. A naplemente szépségében. Egy szerelem titokzatosságában. Egy gyermek kérdésében, vagy ahogy a házastársunk kitar mellettnk. Egy szóban, amelyet épp jókor mondtak ki, egy érintésben, amely időben érkezett. Érzékelted már így a jelenlétét? Nem olyan könnyű bízni benne – mondod. Talán nem, de nem is annyira nehéz, mint véled. Próbáld ki ezeket.

A hitre hagyatkozz, és ne az érzéseidre! Nem érzed magad minden nap szellemileg a csúcson? Persze, hogy nem. Ám a mi érzéseink nem befolyásolják Isten jelenlétét. Azokon a napokon, amikor nem érzed közel Istent magadhoz, a hitre hagyatkozz, és ne az érzéseidre!

Isten szemével kell néznünk az életet, s hogy mi az, ami értékes benne. Szeret téged, és ott megy veled. Miért? Azért, mert a családjához tartozol, és követ téged életed minden napján. A teljes képet kell látni, s nem csak egy részét.

Dávid felismerte: „Az Úr házában lakozom hosszú ideig”. Ezen a küzdelmes napokon gondolj az örökkévaló otthonodra. Az ő jósága és kegyelme pedig követ mindannyiunkat életünk minden napján.

Isten áldjon benneteket! Tartsatok ki, legyetek erősek, mert van egy mennyei Atyánk, aki szeret benneteket!

Üdvözítő hit – gondviselés-hit

A cinkotai evangélikus templom – Fotó: SzJ

„Mindaz, aki hiszi, hogy Jézus a Krisztus, Istentől született...” (1Jn 5,1) Aki hiszi, hogy Jézus a Krisztus, az újonnan született. Ez nem akármilyen hit! Ha hiszem, hogy Jézus a Krisztus, [akkor ő] az én életem személyes Megváltója! Aki megváltott engem a kárhozatból, kiragadta az életemet az elveszettségéből. Aki a halálból az életre hívott elő, s ennek az új, igazi életnek tudatában vagyok. Jól tudok életem régi, kárhozat alatti részéről, s ezt világosan meg tudom különböztetni az újtól, a jelenlegitől. „A régiek elmúltak, újjá lett minden!” (2Kor 5,17) Jézus megváltottja vagyok, bűneim megbocsáttattak az ő véreben, s bizonyosságom van az üdvösségemről.

Az első keresztyéneknek bizonyosságuk volt az újonnan születésük megtörténtéről. Mindig múlt időben beszéltek róla. „Újonnan szült minket” (1Pt 1,23), „újonnan szült minket” (1,3); „most született csecsemők” (2,2); „szült minket az igazságnak ígéje által” (Jak

1,18); „akik nem vérből, sem a testnek akaratából, [...] hanem Istentől születtek” (Jn 1,13). És ezzel együtt bizonyosságuk volt az üdvösségükről is. Ma nem egyszer ez is botránkozás tárgya. Beképzeltségnek nevezik sokan, akik kívülről nézik. Az első keresztyének így szóltak erről: „Tudjuk, hogyha e mi földi sátorházunk elbomlik, épületünk van Istentől, nem kézzel csinált, hanem örökkévaló házunk a mennyben” (2Kor 5,1); „örvendeztek [ti], elérvén hitetek célját, a lélek [lelketek] üdvösségét” (1Pt 1,9); „tudjuk, hogy általmentünk a halálból az életre” (1Jn 3,14); „átvitt az ő szerelmes Fiának országába” (Kol 1,13); „örök életek van” (1Jn 5,13). Aki hiszi, hogy Jézus a Krisztus, Jézus a Megváltó, annak a hitéhez a bűnbocsánattól az üdvösségig minden hozzátartozik.

Sokféle más hit is van persze. Emberi hit, ami senkit sem üdvözít. Közülük csak egy legyen most előttünk. Az, amelyik úgy tenyészett ki a háború alatt az óvóhelyeken,

mint a pincében a gomba: a gondviselés-hit. Ki ne hallott volna, vagy éppen maga is nem mondott el megindító történeteket Isten megőrző kegyelméről ezekből az időkben? Felejthetetlen élménnyé vált sok ilyen csodálatos megtartás. **Sokan jutottak általa hitre. Gondviselés-hitre.** Azóta nem félnek a jövődtől; bíznak benne, hogy Isten mindenként gondjukat viseli. Kiparancsolja, amire szükségük van. Nincs többé ereje rajtuk az aggodalmaskodásnak. Nagy kegyelem ez a földi megtartásra szóló hit, de ennek semmi köze sincs az üdvösséghez. Legfeljebb egy állomás lehet felé, de mindenképpen előtte van. Még benne a kárhozatban.

A gondviselés-hit nem elég! Ne tévesse össze senki az üdvözítő hittel! Isten gondot visel a gonoszokra, az elkárhozókra is a földi élet alatt. „Felhossa az ő napját mind a gonoszokra, mind a jókra, és esőt ad mind az igazaknak, mind a hamisaknak.” (Mt 5,45) Sőt, az elkárhozóknak sokszor jobb dolguk van! „Akit szeret az Úr, megdorgálja, megostoroz mindent, akit fiává fogad... Ha pedig fenytés nélkül valók vagytok, korcsok vagytok, és nem fiak.” (Zsid 12,6.8) Amikor az orvos azt mondja: „Most már adhatnak a betegnek mindent, amit kíván”, [az sokszor] annak a jele szokott lenni, hogy most már minden hiába. Hadd egyen-igyon hát, amit csak akar. Lehet ez így Istennel is, amikor lejárt a kegyelmi idő. A beteg is megkönnyebbül a halál előtt, amikor a szervezet már feladta a harcot, s elhiszi: jobban vagyok! Éppen így hiteti el magát a gondviselés-hitben is nem egyszer az ember.

Gondviselés-hite a mohamedánnak is van, de ez csak a kárhozatra elég. Üdvözítő hite ellenben csak annak van, aki valóban „hiszi, hogy Jézus a Krisztus”. Aki újonnan született.

SRÉTER FERENC

Forrás:
ÉLŐ VÍZ (az Evangélikus Evangelizáció lapja), III. évf. 6. szám, 1947. máj. 25.

Gondolatok a családról a Szent Család ünnepén

Jézus családban nő fel. Emberségében mintákat lát maga előtt: egy férfi és egy nő gondoskodó, aggódó szeretetét tapasztalja meg a gyermekként. „Apád és én bánkódva kerestünk!” – mondják a jeruzsálemi zarándoklaton, amikor nem találják az útítársak között, és visszamennek Jeruzsálembe, hogy megkeressék (Lk 2,41–48).

A Szent Család ünnepe van ma. Figyelmeztet ez az ünnep arra, hogy szent a család. Tudom nagyon jól, hogy a „politikai korrektség” óvatos fogalmazást kívánna meg a családdal kapcsolatban. De engedtessek meg nekem, hogy az eszményről beszéljek. S már jó előre szeretném hangsúlyozni, hogy nem akarok ítéletet mondani senki fölött. De azt is tudom, hogy „vétkesek közt cinkos, aki néma. / Atyjafiáért számot ad a testvér: / nincs mód nem menni, ahova te küldtél” (Babits: *Jónás könyve*).

A Szentírás világosan beszél arról, hogy az Isten az embert férfinak és nőnek teremtette (1Móz 27). A saját képmására. Ebben nincs különbség férfi és nő között. És feladatot kap az ember:

„Szaporodjatok, sokasodjatok, töltsétek be a földet” (1Móz 1,28). A férfi és nő kapcsolata szent. Ettől a szent kapcsolattól függ az emberiség jövője. Egy nemzeté is. Egy kisebb közösségé. Az egyes emberé.

Összszavarodott világunkban nem kevesen vannak, akik megkérdőjelezzik azt, ami tény, ami a természet törvénye. **Hogy valaki férfi-e vagy nő-e, az nem szabad választás kérdése,** hanem egészen egyszerűen biológiai tény. Nem szeretnék biológiaórát tartani ige hirdetés címén, de meg kell említenem, hogy az ember nemiségét meghatározzák a kromoszómák. Van, aki férfinak, van, aki nőnek született.

Egy férfi és egy nő kapcsolatából, két sejt egyesüléséből, két különböző ember sejteiből jön létre az új ember, a gyermek. A két sejt egyesüléséből és osztódásából nem sejtburjánzás jön létre, hanem embrió, magzat, akit az anya kihord, akiben jelen van az apának és az anyának az örökítőanyaga. Nem sejtburjánzás, mint a rák, hanem fejlődés, növekedés, személy, amit, akit védeni, óvni kell.

Nem mindegy a gyermeknek, hogy milyen körülmények között jön világra.

Nem mindegy, hogy már a magzati lét idején biztonságot tapasztal, vagy egy magára hagyott anya szorongását. És amikor megszületik, egyáltalán nem mindegy, milyen módon fogadják. Jövevénynek tekintik-e, vagy várva várt gyermeknek, akiben a szülők a jövőt álmodják.

Minden gyermeknek természet adta joga, hogy felnövekedvén egy férfi és egy nő szeretetkapcsolatát tapasztalja meg. Válságban van ez a kapcsolat. Válságban van a család. A család egy férfi és egy nő kapcsolata. A házasság egy férfi és egy nő között önkéntes elhatározás alapján létrejött életközösség.

A család a társadalom alapsejtje. És azt tapasztaljuk, hogy a család mély válságban van. A család az a hely, ahol a gyermek biztonságot tapasztal. De ha ez a kapcsolat ösztönök kielégítésének a helye csupán, akkor nagy a baj. Ha ez a kapcsolat nem szilárd, ha nem stabil a családszerkezet, akkor bizonytalanná válik a jövő.

A világ, amelyben élünk, olyan életstílust részesít előnyben, amelyben a személy szabadsága fölötté van mindennek. **Amelyben az individuális érdekek felülírnak mindent.** Ez pedig árt az em-

beri kapcsolatok kifejlődésének és megszilárdulásának. Azt is mondhatjuk, hogy családellenes. A házasságot elavult és a személyi szabadságot korlátozó intézménynek tekintik.

Nem szabad szemünk előtt téveszteni, hogy a házasság stabilitásától nagyban függ az egyes személyek sorsa, és összefügg vele az emberi társadalom jóléte és boldogsága.

Az amerikai gazdaságfilozófus, *Fukuyama* meggyőződése, hogy a gazdasági prosperitás szorosan összefügg a bizalommal (lásd: *Bizalom – A társadalmi erények és a jólét megteremtése*, Európa Kiadó, 2007). Ugyanakkor magatartáskutatók, szociológusok arra a megállapításra jutnak, hogy a család az a közeg, amelyben kialakulhat a bizalom képessége. A magatartáskutató orvosprofesszor, *Kopp Mária* kutatásai alapján egyértelműen állíthatjuk, hogy bizalommal élő ember nem képzelhető el megfelelő családi háttér nélkül. Övni kell a családot, fejleszteni kell az egymás iránti bizalmat, a megbízhatóság képességét (*Magyar lelkiállapot 2008*).

Egy olyan világban, amelyben egyre határozottabban hirdetik, hogy a férfi vagy nő nem biológiai adottság, hanem szabadon választott társadalmi szerep, a család eszménye egyre inkább háttérbe szorult.

Óriási a felelőssége a családnak és az iskolának: a kicsi gyermekben meg kell látni a fiút, akiből férfi lesz, majd férj és apa; a kicsi lányban meg kell látni a nőt, aki majd feleség és anya lesz. A felnövekvő gyermeket nem elbizonytalanítani kell a nemi szerep tekintetében, hanem **segíteni kell, hogy valóban azzá tudjon érní, amivé született.** Akik azt hangoztatják, hogy nem az vagy, akinek születtél, hanem ha úgy tetszik, lehetsz más is, rombolja a családot, el lehetetleníti a jövőt.

Bármennyire is jól hangzik, hogy a nemek között nincs különbség, s hogy az ember semleges lénynek születik, és alapvető joga, hogy maga határozza meg a nemét, a szexuális kapcsolatainak formáit, aki ezt hirdeti, az nem vesz tudomást a biológia, a természet törvényszerűségeiről.

Az egészséges házasságokban felnövő gyermekek az otthon megélt modellt próbálják követni. Ha labilissá válik a család, ha magára marad valamelyik szülő a gyermekkel vagy gyermekekkel, nincs a gyermekeknek igazi mintájuk, amelyhez alakíthatnák az életüket.

Ismét hangsúlyozom: az eszményről szeretnék beszélni. Tudom nagyon jól, hogy vannak tragédiák. Tudom, hogy a legtöbb párkapcsolat a hűségre törekszik, de vannak olyan körülmények, amelyek a váláshoz vezetnek. De ismerjük azt a felfogást is, hogy a nőnek – függetlenül attól, hogy párkapcsolatban él-e vagy sem –, joga van a gyermekhez. **S közben nem gondolunk arra, hogy a gyermeknek pedig joga van, hogy családban nőjön fel.**

Mindenképpen el kell gondolkodnunk arról, hogy a közvélemény és a közbeszéd miképpen alakul és miképpen alakítják. Kiveszett társadalunkból a tisztelet a nő, a nőiség, az anyaság iránt. A szexuális forradalom fogyasztási cikké tette a nőt. Reklámlelkévé, amellyel bármit jobban el lehet adni. A feminista mozgalmak, amelyek a női egyenjóságért harcoltak, tulajdonképpen családellenes mozgalmak, amelyekben a gyermek nem ajándék, nem a jövő reménye, hanem az érvényesülés gátja.

Amikor egy kibontakozóban lévő családtámogatási rendszer politikai csatározások ürügyévé válhat, sok ember megkeseredik.

Nem mindegy, hogyan beszélünk vagy írunk az anyaságról. „Tenyésző-asszony”-nak nevezni valakit – még akkor is, ha nem ért vele egyet az újságíró, az ember méltóságba való beegázolás. „Elési minimum”-nak nevezni a nemzet fönnyomlásához szükséges születéseket, elkeserítő. (A kifejezéseket egy internetes véleményportálon találtam.)

De semmivel sem jobb a helyzet a másik oldalon, amikor vitaműsorokban minősíthetetlen stílusban, trágár kifejezésekkel tarkítva beszélnek a másként gondolkodókról magukat igényes véleményformálóknak tekintő személyiségek. Remélem, nem értenek félre: nem a jobb- vagy a baloldaltól beszélek, hanem a stílusról, amely egy egészséges társadalomban senki számára nem lehet közömbös. A stílus: az ember.

Arról meg ne is beszéljünk, miként jelenik meg a szexualitás, amely az ember legitimebb szférájához tartozik, tömegeket vonzó kereskedelmi televízióműsorokban. Nem tudok mást mondani, mint azt, hogy ez kultúrbotrány, és merénylet az ifjúság ellen. Még akkor is, ha ott van a képernyőn az a bizonyos pirossal bekarikázott 18-as

szám. Eszmények sárba tiprása. S tele van a hétköznapi beszéd a legocsmányabb trágárságokkal, úton-útfélen. S amit egyszerűen „anyázás”-nak szoktak nevezni, az a legszelídebb fajtája ennek a lélekölő mocsoknak. S ez a stílus – jelenjen meg a Parlamentben, jelenjen meg a buszmegállóban – lélekgyilkos.

Kiveszett a világunkból az, amit szentnek mondunk. Pedig szent az élet, szent az anyaság, szent az apaság, szent a család. Szent a magzat. Szent a gyermek.

Milyen mintákat látnak a mai gyermekek? Milyen világba nőnek bele?

A Szent Család ünnepe van.

Hadd idézzek Gorkij-tól, az *Éjjeli menedék-hely* című drámából: „Nagyapó, miért élnek az emberek? [...] Hát a jobbért élnek az emberek, kedves fiam!

Mindegyik azt hiszi, hogy magának él, és kiderül, hogy a jobbért él. Mind úgy vannak, a jobbért élnek! Ezért minden embert tisztelni kell. Mert nem tudjuk, hogy milyen, hogy miért született, hogy mi telik ki tőle... Lehet, hogy a mi boldogságunkra született... A mi nagy hasznunkra... Ezért különösen a gyerekeket kell tisztelni, a kis gyermekeket! A gyermekeknek tér kell! A gyermekek életét ne zavarjátok... A gyerekeket tiszteljétek!”

S hadd mondjak néhány sort *Weöres Sándortól*: „Termő ékes ág, te, / jó anya, / életemnek első / asszonya, / nagy meleg virágagy, / párna-hely, / hajnal harmatával / telt kehely, / benned kaptam első / fészkeket, / szívem a szíveddel / lüktetett, / én s nem-én közt nem volt / mesgye-hegy, / benned a világgal / voltam egy. / Álmom öbleidbe újra / visszatér – / álmom öbleidbe újra / visszatér!” (*Anyámnak*, részlet)

Legyen családjainkon az Úr oltalmazó áldása!

KORZENSZKY RICHÁRD
prior emeritus,
Tihanyi Apátság

Forrás: Tál és kendő, XXXII. évfolyam 1. szám, 2021. március

Az ige: életformáló erő

„A helyzet változik körülöt-
tünk, de az alapvető cél
megmarad: Isten ígéjének
eljuttatása minél több ember-
hez” – vallja az Evan-
gélikusok Közössége az
Evangéliumért. Az EKE ve-
zetőjét, Oravecz Andrást,
hatgyermekes édesapát kér-
deztük.

Mikor érezted és értetted meg elő- ször, hogy van köze az életednek Istenhez?

Tízévesen egy januári Aliansz-bibliaórán nyilvánvalóvá vált számomra, hogy nem élhetem helyesen az életem Isten nélkül. Akkor fogadtam be az életembe Jézust. Aztán évek teltek el. Egy istentiszteleten hallottam, hogy ha az ember öt-tíz éve jár Istenrel, akkor biztosan megbízva va-
lami feladattal. Magamra néztem, és el-
gondolkodtam, hogy nálam eltelt ennyi
idő, és hol tartok? Egyre hangsúlyo-
sabbá vált számomra a kérdés, hogy mit
akar velem Isten.

A fiatalok ilyen korban általában még nem törik a fejüket ilyesmin. Komoly gondolkodású voltál már gyerekként is?

Igen, sok csínyből kimaradtam, ezeket
ma sem hiányolom. A családi környe-
zetem is segített ebben. Édesanyám és
édesapám is komolyan hívő emberek.
Sokszor voltam nálam idősebbekkel is
együtt különféle igei alkalmakon. Ezek
is hozzásegíthettek, hogy komolyabban
vegyem Isten ígétjét. A középiskolában
megkérdezték, hogy mi akarok lenni.
Hosszasan gondolkodtam a jó kifejezé-
sen, és azt feleltem, hogy szeretnék Is-
tenhez méltóan élni. Hogy közben
mivel foglalkozom, az kevésbé fontos,
de az életemet vele összekötve éljem.

Ez azt fejezi ki számomra, hogy szí- vedből is kötődöttél már Istenhez. Hol lehet az a pont, ahol a pusztá ismeret a keresztyénségről, annak tanításáról egy személyes, meghatározó él- ményé válik, akármilyen fiatal is az ember?

Igen, kortól függetlenül megtörténhet
ez! Az a pont lehet ez, amikor valaki
meglátja, hogy önmagában elveszett.
Szembesül a saját bűneiből adódó fe-
szültségekkel, amelyeket csak úgy lehet
feloldani, ha elfogadja Jézus ajándékát:
golgotai kereszthalálát és váltságát. Azt,
hogy ő szenvedte el a bűneinek a bün-
tetését. Ha az életemben ezt ésszel és
szívvel is megértem, akkor alakulhat át
az Istennel való viszonyom hálaadássá.
Vágygá, hogy szeretnék vele kapcsolat-
ban lenni.

Ennek fényében hogyan történt a pá- lyaválasztásod?

Egész kis koromban kiderült a műszaki
érdeklődésem, de érettségi előtt felme-
rült, hogy a teológiára menjek. Buzgón
kerestem a Bibliában, hogy Isten hol
bátorít erre. Nem vettem észre, hogy

a magam vágyát akartam igazolva látni,
s tulajdonképpen magamat csaptam be
ezzel. Isten azt igazolta, hogy a műszaki
egyetemre kell mennem.

A párválasztásban nyilvánvalóbb volt számodra, hogy mit szán Neked Isten?

Előbb ismertem meg apósomat, mint
a feleségemet, *Selmeczi Ágnes*t, akivel
egy EKE szervezésű ifjúsági táborban
talákoztunk. Amikor biztossá vált szá-
momra, hogy Isten őt szeretné felesé-
gemül, akkor léptem a lánykérés felé.
Tudom, mai szemmel szokatlannak hat
ez. Huszonhat éve vagyunk házások.
Természetes volt számunkra, hogy
nagy családot szeretnénk – felesége-
mék heten, mi öten vagyunk testvé-
rek. Nekünk pedig – átlagolva – hat
gyermekünk van. Isten döntését látom
e mögött is; teret adtunk az ő döntései-
nek, terveinek.

Persze a párválasztás előbb emlí-
tett módja ellenére a házasságunkért
ugyanúgy meg kell küzdenünk, mint
bárki másnak, mivel különböző háttérrel,
mentálissal rendelkezünk. Az utolsó öt
évünk rendkívüli időszak volt. Egy kisfiút
háromévesen, és másik három gyer-
meket kisebb korukban fogadtunk az
otthonunkba nevelőszülőként. Közülük
Johannát, aki hatnaposan került hoz-
zánk, örökbe fogadtuk. Ő a hatodik
gyermekünk. Most nem veszünk ma-
gunkhoz gyermeket egy időre.

Hogyan jött az ötlet, hogy nevelő- szülőiséget vállaltatok?

Korábban is felmerült mindkettőnkben
ez a gondolat, de akkor sorra születtek
a saját gyermekeink. Végül éppen, ami-
kor Áginak lejárt a főállású anyasága,
akkor vált lehetővé két gyermek be-
fogadása. Akkor lett tizennyolc éves
a legnagyobb gyermekünk, és törvény
is több (5 helyett 6) gyermek nevelését

A képen a hátsó sorban balról jobbra Áron, Jonatán, Dániel és András látható. A jobb szélén a szülők: Ágnes és András. Elöl balról Rebeka, Johanna és az egyik nevelt kisfiú, Dávid.

tette lehetővé. Előzőleg Isten megadta, hogy egy megfelelően tágas házba költözhessünk Ötvenvenen. Rá kellett jönnünk, hogy a gyűrűnkbe írt ige teljesebben: „Azután örvendezz mindannak a jónak, amit Istened, az Úr ad neked és házad népének, örvendezz a lévitával és a közötted lakó jövevényekkel együtt!” (5Móz 26,11) Rádöbentünk, hogy a nevelőszülőségünk is Istennek egy sokkal korábbi elhatározása volt.

Mit adott a gyerekeiteknek, hogy látták az Istennel való kapcsolatokat és az EKE alapítványi és egyéb szolgálataitokat?

Mindebben a szolgálatban motivált az is, hogy a saját gyerekeink és a család számára olyan lehetőségeket adjak, amilyeneket én is átélhettem. 2003-ban, amikor elkezdtem a gyerektáborokat tartani, *Jonatán* és *Dani* volt a legkisebb ezeken. Aztán *Rebeka*, később *Andris* és *Áron* is részt vettek a táborokban, most már *Johanna* is. Idővel *Dani* és *Rebeka* a gyerektáborokban már szolgáltak. Nem erőltettük, hogy

így vagy úgy gondolkodjanak, de ezek számukra is természetessé váltak.

Hogyan tudnád összefoglalni az Evangélikusok Közössége az Evangéliumért küldetését, alapkoncepcióját?

Ez egy szolgáló közösség, tagjaink az evangélikus egyházban különféle helyeken, módokon szolgálnak. Abból a célból alakult meg több mint harminc éve, hogy tudjuk egymást erősíteni, bátorítani Krisztus követésében és a szolgálatban. A '90-es években a közösség gyerekek, fiatalok, felnőttek felé is megkezdte szolgálatát az egyházban. Több mint húsz évvel ezelőtt elindult a bibliaiskolánk is. Fontosnak látjuk az elesett emberek támogatását is, akiket szintén odavezethetünk Krisztushoz.

Melyik ige, amelyen keresztül Isten vezetett Téged mostanában?

A napokban például rácsodálkoztam a Zsidókhöz írt levél 13,15-re: „Általa vigyűnk Isten elé a hálaadás áldozatát ma mindenkori, azaz nevéből vallást tévő ajkaink gyümölcset.” Ez bátorít, hogy vigyűnk Isten nevét a szánkra; nem csupán

emlegetve azt, hanem legyen ennek gyümölcse. Ezt én úgy értem, hogy emberek megerősödhetnek a hitben, odatalálhassanak Jézushoz. Ezek a hálaadás gyümölcsei részünkről. Bátran álljunk ki mellette a mindennapokban.

Mik a terveid a jövőre nézve a családi életedben és az EKE szolgálatának tekintetében?

A családomat tekintve az, hogy szeretnék jó apa, nagypapa, jó após lenni – ehhez még sokat kell fejlődnöm. Az EKE életében vágyam a közösség belső életének megerősödése. Szeretném, hogy a bibliaiskolán keresztül támogathassuk a hallgatókat a Krisztusban való meggyökerezésükben és az igével való kapcsolatukban. Nem könnyű történelmi idők áll előttünk, jó erre felkészülni. Abban szeretnénk segíteni a velünk kapcsolatba kerülőket, hogy életük számára Isten ígését tekintsék alapnak. Isten az, Krisztus az, aki őket vezetni és őrizni tudja és akarja.

ERDÉSZNÉ KÁRPÁTI JUDIT

A csapóajtó előtt állok, ha zörgetnek

Forrás: kozterkep.hu

NÉVJEGY

Ruzicskay György (eredeti neve: Ruzsicska György) 1896-ban Szarvason született, négygyermekes evangélikus parasztcsaládban. Jó tanulmányi előmenetelű, csendes és szorgalmas gimnazista volt, akinek művészet iránti érdeklődése már ekkor megnyilvánult.

1908-ban édesapja váltókezességet vállalt egy később fizetőképtelen rokonáért, így a család teljes vagyonát elveszítette. A szülői házat el kellett hagyniuk, a család a falu szélére költözött a nagyszülőkhöz, így a gimnáziumi éveket nélkülözésben, a nyári szüneteket fizikai munkával töltötte.

Tanulmányai befejezését követően egy helyi ügyvéd irodáját vezette, de festőművészi ambícióit nem adta fel. Katonaként az első világháború alatt Nagyváradon szolgált. A háború befejezését követően egy ottani festőiskolában képezte tovább magát, majd a müncheni festőakadémián tanult. 1925-től több hónapos itáliai és franciaországi tanulmányutat tett. 1929-ben megfestette a szarvasi Luther Árvaház épületében található hármass falfreskót.

Budapesten telepedett le, de gyakran visszatért szülővárosába. Feleségül vette *Horváth Etelkát*, aki élete végéig hű társa volt.

Az 1950-es évek második felétől hosszabb időt töltött külföldön, s több nyugat-európai és észak-amerikai kiállításon díjazták képeit. 1959-ben és 1961-ben Franciaországban elnyerte a Grand Prix international de la Peinture-díj II. és I. fokozatát.

Szarvas városa 1960-ban alkotóházzal, majd 1973-ban életművének helyet adó múzeummal tisztelte meg. A művész 1975 óta Szarvas díszpolgára. Alkotásainak java részét szülővárosának adományozta; volt műterme ma a közönség részére nyitva tartó Ruzicskay György Alkotóház a szarvasi Erzsébet-ligetben. Az alkotóház kertjében áll *Mihály Bernadett* szobrászművész által készített bronz mellszobra.

Munkásságát több állami kitüntető cím ismerte el: 1973-ban Munkácsy Mihály-díjat, 1986-ban a Magyar Népköztársaság Zászlórendjét kapta meg. 1976-tól Erdemes, 1982-től Kiváló Művész. 1993-ban, 97 éves korában hunyt el, végső nyugalmat Szarvason talált.

Horváth Eteleka

Ruzicskay György és felesége Budapesten, a Kmetty utca 19. szám alatti ház negyedik emeleti lakásában laktak 1944. március 19-én. Ezen a napon szállta meg az országot a Német Birodalom hadserege, s kezdődött el a magyar történelem embert próbáló időszaka.

Befutott festőművészként visszavonulhatott volna műtermének falai közé. Mivel gyermekük nem született, egyedül felesége származása miatt kellett aggódnia. Saját sorsuk feletti szorongásukat leküzdve úgy döntöttek, hogy megpróbálnak enyhíteni a kevésbé szerencsés helyzetben lévők sorsán.

Erre az időre két évtized múltán így emlékezett vissza a festőművész: „Láttam, hogy embereket, mint hajszolt állatokat, nyilas suhancok és Gestapo-legények hajtanak, hallottam a vidékről érkező híreket, és úgy éreztem, nem tudnék többet szembenézni önmagammal, ha ez ellen nem tennék valamit.

Azon a napon kezdődött, amikor a náci hadtestek megszállták Budapestet, a hajnali órákban gyűrött ruhás, borostás arcú férfi keresett fel, Révész Imrének hívták, nagyváradai mérnök volt, és három évre zárták be politikai ügyekért. Véletlenül március 19-én szabadult, nem tudta, hová menjen, kihez forduljon, eljött hozzám segítségért. Ő volt az első lakóm. Aztán ahogy erősödött a terror, úgy szaporodtak nálam azok, akik menedéket kértek. Barátaim, azok hozzátartozói és később

Születés

Ecce Homo

már olyanok is, akik valahonnan, valakitől megkapták a címet, **beállítottak ismeretlenül, teli félelemmel, meghajszoltan, és nekem sohasem volt szívem nemet mondani.**"

Először saját műtermében helyezte el a nála menedéket keresőket, majd igénybe vette a szomszédos üres műtermet, végül, mivel sok volt a bűjtatást kérő, addig kopogtatta a műteremlakás falát, amíg meg nem találta az úgynevezett „vak padlástér” helyét. Kibontotta a téglákat, és csapóajtót szerkesztett a falba. Valóságos priccstort szereltek fel a vak padlástéren. Ide bűjtatták az időközben huszonöt főre növekedett csoport egy részét. Szereztek egy létrát is, így ha nem kellett tartani idegenektől, lejöhettek a bűjtatottak. Voltak közöttük politikai menekültek, vallásuk miatt üldözöttek, asszonyok, férfiak. A gyermekeket igyekezett más megbízható helyen elbűjtatni.

A legnehezebb az élelmezés megoldása volt. Eleinte a közeli étkezdéből napi tizenhárom-tizennégy ebédet is elhozott a felesége. Föztek is, olykor még libahús is akadt, később már csak szójabab, üres rántott leves és száraz kenyér.

A ház lakói feltehetőleg sejtettek valamit, hiszen a műteremlakás körüli mozgás nem maradtott észrevétlen. „Soha, senki a házból el nem árukt. Meg kell említenem a ház légóltalmi parancsnoknőjét, aki ugyan nem akart semmiről sem tudni, de látta feleségemet, Etát, cipekedni az élelmiszercso-

magokkal, és behunyta a szemét. Ecker Paulának hívták. Azt, hogy sikerült lebukás nélkül végigcsinálnom az ügyet, neki is, de a ház többi becsületes lakójának is köszönhetem.”

A több hónapi tartó bűjtatás miatt arra is gondolni kellett, hogyan álcázzák a padlástérbe vezető csapóajtót, ha idegen toppanna a műterembe. Ezért a falra felszegezett egy képvázlatot, amely Jézust a kereszten ábrázolta. Így a kereszten függő Jézus kitárt karja védte és takarta el az illetéktelenek elől az üldözötteket. Jézus ismert szavai („Íme, az ajtó előtt állok, és zörgetek”, Jel 3,20) abban a gyászos évben kivételesen így hangzottak: **A csapóajtó előtt állok, ha zörgetnek!**

Ruzicskay Györgyöt embermentő tevékenységéért 1978-ban a Holokauszt Áldozatainak és Hőseinek Izraeli Emlékhatalósága, a Jad Vasem, a Világ Igaza kitüntetésben részesítette.

Az idézetek Zsadányi Oszkár: Huszonöt üldözöttet bűjtatott műteremlakásában Ruzicskay György és felesége című írásból származnak (Új Élet, 1964. január 1.).

ZSUGYEL JÁNOS

Maradjatok énbennem, és én tibennetek

Bozorády Zoltán evangélikus lelkész 2021. március 4-én töltötte be életének nyolcvanadik esztendejét. A mai napig aktív az evangelizációs és a személyes lelkigondozói szolgálatban. Szeverényi Jánossal folytattak a múltba tekintő, a jelent és a végső elmene-telt is érintő beszélgetést.

Mostanában mindenkit érint valami-képpen a világvjárvány. Találkoztál-e a koronavírussal?

Igen, január elsején felment a lázam, és nyolc-tíz napig nagyon rosszul éreztem magam. Nagy kegyelem, hogy viszonylag könnyen átvészelttem a betegséget, mert több olyan bajom van, ami egyenként is kockázati tényezőt jelent. Sok olyan ese-mény történt velem, ami segített, hogy bármikor felkészült legyek az elmene-telre. Most is tudunk erről beszélni a csa-láddal. Hálás vagyok, hogy Isten úgy látta jónak, hogy még itt maradjak.

A lelkészek fokozottan ki voltak téve a megfertőződés veszélyének? Nyír-egyházán többen is megbetegedtek közülük.

Azok a lelkészek mindenképpen, akik bementek a kórházba, hogy úrvacsorát vigyenek. Amikor valaki azt hívja, akivel régóta kapcsolatban van, akkor nem küld-heti maga helyett a kórházlelkészt. Az aktív lelkészek élete az emberek között zajlik.

Nyolcvanévesen még vállalsz igehir-detést és egyéb szolgálatokat.

Korábban mindig úgy éreztem, hogy a személyes beszélgetésre, ami a szol-

gálat egyik legfontosabb része, keve-sebb idő jut, mint szükséges lenne. Ahogy nyugdíjba mentem, a szolgál-atnak ez a része kiszélesedett. Rendszeresen folytatok lelkipásztori beszélgetéseket.

Emellett tartunk hitmélyítő csendes-hétvégéket. Ez *Ittzés István* vezetése alatt működik. Legutóbb ott is volt két igehir-detési szolgálatom, és az úrvacsorai litur-giát vezettem. Legalább húsz éve tartunk együtt tavasszal és ősszel ilyeneket, nyá-ron pedig egy egyhetes alkalmat.

Az evangélikus gyakorlatból hiányzik a rendszeres gyónás, pedig Luther ezt nem törölte el. Örülök, hogy több lelkésztől hallom, hogy van erre igény. Fordulnak hozzád lelkészek is? Mert nagyon nagy szükség lenne a lelkészek lelkigondozására is.

Évtizedek óta vannak lelkészek, akik megkeresnek akár csak egyszer, vagy többször is. Teológus koromtól voltak olyan emberek körülöttem, akik meg-tisztelték azzal, hogy elmondták az életüket. Úgy gondolom, hogy akkor még nem voltam erre felkészülve. Amit Isten eszembe juttatott, azt mondtam, és bizonyára volt áldás ezeken a be-szélgetéseken is.

Nincs világi végzettségem, felkészült-ségem abban, hogy hogyan kell ezt csi-nálni. De feltétel nélkül hiszek Jézus hatalmában, hogy ő mindent megtehet, és ígéket mondok, imádkozom, bátorí-tom azt, akivel beszélgetek.

Vannak olyan kapcsolatok, amelyek több mint egy évig tartanak és rendszer-en találkozunk: ők olyanok, akik nagyon mélyen vannak. Volt köztük pszichiátriai beteg, akiről lemondtak, mégis visszakerült a normális polgári életbe, az iskolába vagy a hivatásába.

A nagy templomban szolgáltam 1993-tól 2005-ig. Ezalatt összegyűlt a kör-nyékről egy kis közösség, így született az Emmaus gyülekezet. Ennek előnye, hogy a kisebb létszám áttekinthetőbb, és több lelkigondozói alkalom adódik.

A te életedben voltak példaképek, igehirdetők, akiket szívesen hallgat-tál vagy szívesen mentél hozzájuk beszélgetni?

A gyerekkoromtól indulva könnyebben tudok erre válaszolni. Osztályidegen polgári családba születtem. Édesapám volt hadifogságban, halálra ítélték a börtönben, aztán internálták. Amikor *Sztá-linnak* vagy *Rákosinak* születésnapja volt, sokan amnesztiát kaptak, és ő is így jött haza. Édesapám katolikus, édes-anyám evangélikus volt. Édesanyámnak volt olyan időszaka, amikor megkér-deztem tőle, hogy van-e Isten, azt mondta, hogy sajnos nincs. Édesapám pedig járt misére.

Sárospatakiak vagyunk, de mivel édes-anyám pedagógus volt, hogy ne kelljen minden nap bejárnia rendőri felügye-letre, elkérte magát a Bodrogközbe. Ott egy valamikori uradalomban, az Erzsé-bet majorban kapott tanítói állást. Édes-apám pedig mezőgazdász-közgazdász volt. Aztán hogy később nyugdíja is leg-yen, elment Miskolcra egy ládagyárba éjjeliőrnek.

Nyolcadik osztályos koromban kon-firmáltam. Ennek különösebb hatása nem volt rám. Az első gimnáziumi évemben Sátoraljaújhelyen azt mond-ták, hogy mindenből megbuktatnak, ha nem visznek el egy másik iskolába. A református gimnáziumba kerültem át Debrecenbe. Hittant is tanultam, de

ezek a dolgok nagyon távol álltak tőlem. Hallgattam nagyon jó református igehirdetéseket. Szabó Gyula bácsi veretes lutheránus teológus volt, és mellette is biztosan ragadt rám valami, de nem igazán érdekelt a dolog.

Egyszer egy rokon jött hozzánk, akinek a fia református teológiára járt, és buzdította édesapámat, hogy küldjenek engem is teológiára, mert oda biztos felvesznek. Semmi kedvem nem volt menni, de édesapám elég határozott volt. Lestem, hogy mikor lesz alkalom, amikor megmondhatom, hogy nem akarom. Amikor pedig mégis a teológiára kerültem, az volt a szándékom, hogy leleplezem a keresztyéneket, hogy csak beszélnek, de nincs mögötte semmi.

Lelkileg leginkább a budahegyvidéki énekkar és néhány ottani szolgálattévő hatott rám. Eljártunk a Deák térre is, ott elsősorban Káldy Zoltán püspök igehirdetéseit jelentettek sokat. Az első teológiai évem végén már éreztem valamit, amikor mentünk szupplikálni gyülekezetekbe. Pintér Károly, Pintér János, Szimon János és Simonfay Ferenc lelkészekhez sokszor elmentem. Éreztem, hogy ők nagyon komolyan veszik a hitet. Szegénységük ellenére boldog emberek voltak.

A második évben már akartam beszélni Jézusról, de még csak annyit tudtam róla, amennyit másoktól hallva elraktároztam a szívemben. Elkezdtem olvasni a Bibliát, úgy, hogy arra figyeltem, hogy személy szerint nekem mit mond Isten.

Az is ajándék volt, hogy bekapcsolódtam a váckisújfalui gyülekezet szolgálatába, ahová évente háromszor ment lelkész istentiszteletet tartani, de ők minden vasárnap igényelték. Olyan is volt, hogy ott töltöttem a karácsonyt és a szilvesztert, hogy legyen, aki igét hirdet. Az is építi a hitünket, amikor azt látjuk, hogy az embereknek jelent valamit, hogy beszélünk az evangéliumról.

Ezek szerint a megtérésed egy folyamat volt? Vagy tudsz említeni időpontot, eseményt, amely fordulópontot jelentett?

Folyamatként éltem meg. Bizonyos voltam abban, hogy Jézus Isten Fia, hogy azért jött a világba, hogy megkeresse az elveszetteket, és hogy én is elveszett voltam és ő megtalált. Abban biztos vagyok, hogy Jézus döntött mellettem, és erre én igent mondtam.

Ha valaki azzal jön, hogy ekkor és ekkor megtért, az jó, de az a fontos, hogy most mi van veled. Minden nap bűnbá-

natra kell jutnunk, nincs olyan, hogy valami rossz ne lenne az életünkben.

A teológiai évek alatt milyen pozitív impulzusok értek? Ki hatott rád?

Összességében a legpozitívabban az hatott rám, hogy a Szentírás nagyon a középpontban volt. Mint talán legtöbbünkre, rám is óriási hatással volt Pröhle Károly professzor. Élő hitű keresztyén volt, aki beszélt is erről.

Dogmatikát és etikát Nagy Gyula tanított. Tudtam róla, hogy a feleségével együtt naponként imádkozik, komoly hívő keresztyén. Amikor püspököm lett, sok komoly beszélgetésem volt vele.

A gyakorlati teológiát Groó Gyula akkor kezdte tanítani, amikor a teológiára kerültem. Jó természetű, vidám ember volt. A tanárim mind fogadtak az otthonukban, ami nagy megtisztelést jelentett.

Luther mit jelent a hitéletedben?

Elsősorban az fontos nála, hogy mindent az ügy mögé tudott helyezni. Neki a bibliafordítás és a reformáció véghezvitele volt az ügye. Nekem azt kell keresnem, hogy mi az én lelkipásztori feladatam, és azt kell minél teljesebben elvégezni.

Számomra az a legfontosabb, hogy az emberek üdvözljenek. Beszélni kell nekik az igazságról. Istennek az az akarata, hogy minden ember üdvözljön és eljusson az igazság ismeretére. Jézus azt mondja: „Keressétek először Isten országát és az ő igazságát” (Mt 6,33).

Megtérésem óta tudom, hogy Jézus élete benne van az én életemben. Idővel nem volt kétséges számomra, hogy végső soron nem édesapám döntése volt az, hogy a teológiára menjek, hanem Istené.

Beszélj kicsit az ifjúsággal való foglalkozásról és a nyíregyházi gyülekezeti szolgálatról, hogy a szocialista időben hogy ment a misszió, az evangelizáció.

A feleségem szintén lelkész. A teológián ismerkedtünk meg. Amikor az első gyermekünk született, neki megszűnt a szolgálati viszonya, és elég hamar Óri-magyaródsra kerültünk. Fontos időszak volt a miskolci káplánság is *Fabiny Tibor* mellett. Ő azt vallotta magáról, hogy pietista. Ez sokat jelentett számunkra, és a példájuk, ahogy ők akkor működtek keresztyén családként. Celldömölkön is voltunk néhány hónapig, ahol *Józsa Márton* pásztori szolgálata egy iskola volt.

Amikor Nyíregyházára kerültünk, mind a kettőnk munkájára szükség volt. *Csizmazia Sándor* lelkész 1984-ben ment Budapestre, ahol a budai szeretetotthon igazgatója lett. Én lettem utána az igazgató lelkész, és a hétfői óra rám maradt. Ahogy *Jutkával* és a négy gyerekünkkel megjelentünk, megindultak az emberek. Több mint nyolcvanan voltak ott hétről hétre. Ez a Szentlélek munkája volt. Nem gyűjtöttük őket, jöttek a fiatalok és a középkorúak is.

A gyermekmunka szolid volt, pedig nagy várakozással voltunk ez iránt. *Csizmazia Sándor* mindig le is osztotta a gyermekmunkát *Jutkának*, nekem pedig, hogy szervezzem meg az ifjúsági órát. Először megjelent három lány, a következő szombaton csak kettő, aztán csak egy a háromból, de hozott magával két újat. Minden este letérdelünk és imádkoztunk a városban élő fiatalokért. Aztán jött egy *Sándor József* nevű fiatalember, aki gitározni is tudott, és egyszerre csak ötvenvalahány nevet tudtunk összeírni, hogy el ne felejtünk értéket személyesen is imádkozni. Ez óriási dolog volt, de Isten nem engedte meg, hogy elbizakodjunk.

A sok ezer környéken élő fiatalhoz képest ez persze semmi nem volt, de Nyíregyházán egy felekezetben sem működött akkor ifjúsági csoport. Minden órán egy fiatal tartott áhítatot. Húsz-huszonötven voltak közöttük, akikre bármikor rá lehetett bízni, hogy hirdessék az igét. A szovjet időben a levegőben éreztünk egy bizonyos nyomást, de tettük a dolgunkat.

Említetted az Emmaus gyülekezet önállósulását, ott szeretetotthont is szerveztél. Esperes voltál, püspökhelyettes, sok komoly megbízatásod volt. Melyik terület állt a legközelebb a szívedhez?

Leginkább az igehirdetés; még a temetési szertartást is szívesen végeztem. Az igehirdetéssel egyenrangú számomra a pásztorolás.

A tanúságtételedből az tűnik ki, hogy Istentől kegyelmi ajándékot kaptál az igehirdetés szolgálatára, a lelkigonozásra, és ezek örömet jelentenek. Mi volt az, ami terhelte?

Az emberek közötti egyenetlenségek. Négyszer választottak igazgató lelkésznek, aztán nem vállaltam tovább.

Csizmazia Sándor idején jól összedolgoztunk, akkor született négy-öt emberből egy ötvenfős gyülekezet, és megépült egy gyülekezeti ház is. Volt, aki befejezte a dohánytermesztést, mondván, hogy az nem Istennek tetsző dolog, és gyermekmunkát vállalt abban a kis gyülekezetben. Amikor ilyen eredményes egy szolgálat, akkor ahhoz nekünk semmi közünk nincs, mert kinek hisznek azok az emberek? Én nem tudom elvégezni, hogy higgyenek.

Ha most meghívnának előadónak a teológiára, mit helyeznél a leendő lelkészek szívére?

A Jézushoz fűződő nagyon erős kapcsolat, a személyes imaélet, az Istenre figyelő élet a legfontosabb. A másik, hogy nincs kis bűn és nagy bűn, de azért nem mindegy, hogy csak gondolkodj rá, vagy engedem, hogy mélyre hatoljon a szívemben.

Nélkülözhetetlennek tartom, hogy egy lelkész felkészüljön abból, hogy milyen irányzatok léteznek a teológiában.

Azt is látom, hogy ha egy hitvalló lelkész „nyitott bicskával” megy be egy közösségbe, akkor nem Jézust képviseli. Sokat láthattam Isten munkáját; ő olyan dolgokat tesz, amelyek gyógyítanak és erőt adnak. Nekem azt kell képviselnem, akitől a békeségem van.

Nyolcvanéves vagy, élénk szolgálatod van, mégis nyilván foglalkoztat az, hogy kilépünk ebből a földi életből. Hogyan gondolsz arra, hogy meg kell majd állni Krisztus előtt?

Soha nem gondoltam, hogy egyszer nyolcvanéves leszek. Tavaly volt szívinfarktuszom, volt hatórás belgyógyászati műtét, korábban egy szív műtét és két stent-beültetésem. Abszolút kész voltam arra, hogy menni kell. A kórházban a szobatársaim látták, hogy mennyire szabad vagyok attól, hogy mi fog történni. Ez csak azért van így, mert Istenre figyelő család vagyunk. A szerettem is imádkoznak, ott vannak minden szolgálat mögött, és a betegségeimben is magam mellett tudom őket. Amikor infarktussal elvittek, nem gondoltam, hogy egyáltalán odaérünk a kórházba.

Jézus ígéretére hagyatkozom: „Maradjatok énbennem, és én tibennetek” (Jn 15,14). Amíg itt élünk, addig is az Úr a mi oltalmunk és erősségünk. Jézus élete van bennünk, és amikor ez befejeződik, akkor színről színre látjuk meg őt. Akkor végleg elmúlik a földi élet minden nyúgja, és marad a boldogság Istennel.

NÉVJEGY

Bozorády Zoltánt 1965-ben szentelték lelkésszé. Segédlelkészi éveit Kővágóörsön, Miskolcon, Diósgyőr–Vasgyárban, Rudabányán és Celldömölkön töltötte. Tíz évig önálló lelkész volt Óri-magyaródsdon, majd 1978-tól Nyíregyházán szolgált szintén lelkész feleségével, Lőrincsik Judittal együtt. 1985–1995-ig igazgató lelkész, 1990 novemberétől az egyházmegye esperese volt. 2000 szeptemberétől D. Szabik Imre mellett az Északi Evangélikus Egyházkerület püspökhelyettesi feladatát látta el. Az általa alapított nyíregyházi Emmaus Evangélikus Szeretotthon 1993-ban jött létre, és itt szerveződött önálló gyülekezetté 2005-re a Nyíregyházi Emmaus Evangélikus Egyházközség, ahonnan 2006-ban, 65 évesen vonult nyugdíjba.

A teljes interjú meghallgatható a misszio.lutheran.hu/Rádió/Interjúk menüpontja alatt:

Múlt és jelen

Martin Niemöller

Otto Dibelius

Dietrich Bonhoeffer

MÚLT

Németországban az 1920-as évek végétől súlyos helyzet alakult ki a keresztyénség körében. Az ún. protestáns Német Keresztyének (Deutsche Christen) mozgalma olyan új egyházszervezetet akart, amelynek élén birodalmi püspök áll. Az egyházak tanításából törölni akarták a zsidókra vonatkozó bibliai tanításokat, fölhasználva az egyházakat a hatalom eszmei támogatására. A náci diktatúra 1933-ban arra kényszerítette a protestáns egyházakat, hogy egyesüljenek a Birodalmi Protestáns Egyházba, amelyet a náci párthoz közeli Német Keresztyének csoportja alkotott, amely elfogadta a náci ideológiát. 1933 őszén *Martin Niemöller* lelkész, *Otto Dibelius* berlini püspök, *Dietrich Bonhoeffer* teológus és sokan mások tiltakoztak ez ellen. Később megalakították a Hitvalló Egyházat, mely a legtovább kitaró nyilvános szervezet volt, amely igyekezett megvalósítani a látható ellenállást a náci hatalommal szemben.

A Hitvalló Egyház tagjai keresztyén hitükkel összeegyeztethetetlennek tartották a náci ideológiát, főként úgy, hogy mindezt hamis keresztyén megalapozással látták el. Sokukat letartóztatták, egyeseket kivégeztek, mint Bonhoeffert is. Martin Niemöllert 1937-ben a sachsenhauseni koncentrációs táborba vitték. Itt is maradt 1945-ig.

Híres szövege, a német antifaszizmus egyik halhatatlan dokumentuma, amely később számos munkájába és prédikációjába beépült:

Mikor a nácik elvitték a kommunistákat,
csendben maradtam,
hisz nem voltam kommunista.

Amikor a szakszervezeti tagokat vitték el,
csendben maradtam,
hiszen nem voltam szakszervezeti tag.

Amikor a szocialistákat bezárták,
csendben maradtam,
hiszen nem voltam szocialista.

Amikor a zsidókat bezárták,
csendben maradtam,
hiszen nem voltam zsidó.

Amikor engem vittek el,
nem maradt senki,
aki tiltakozhatott volna.

JELEN

Az LGBTQ- és genderterror, valamint a migránsoknak való megfelelési kényszer elérte az egyházakat is. A hivatalos egyházak Nyugaton behódolnak. Már megkezdődött nemcsak a Biblia átértelmezése, hanem egyes részek kihagyására is javaslatok születtek. A kereszteteket már nemcsak a tantermek és bíróságok falairól veszik le, hanem a templomokról is. Pozsonyban az evangélikus ótemplomban szírványos zászlóval takarták le az oltártérben lévő asztalt, így jelezve a „nagy nyitottságot”. Nem csak gyermekeket érintő érzékenyítő könyveket adnak ki a könyvkiadók, hanem az egész kultúrát és oktatást az LGBTQ-ra, a genderre és a migrációra vonatkozó érzékenyítés hatja át. Ezt is kezdik átvenni az egyházak, és ez a prédikációkban is megjelenik.

Ugyanakkor Finnországban, Németországban, Angliában és más országokban hitvalló egyházak vagy egyházrészek alakulnak a Biblia és a keresztyénség tanításának védelme és megőrzése érdekében. Az itt szolgáló és megszólaló lelkészek és laikusok közül többeket perbe fogtak vagy perrel fenyegetnek. Többéves börtön vár rájuk azért, mert az „Isten a bűnt szereti, de a bűnt gyűlöli” biblikus tanítást hirdetik, és a bűnt megnevezik, leleplezik.

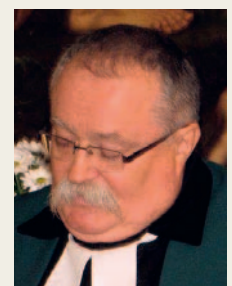
Martin Niemöller után szabadon:

Mikor levették a keresztet a falról,
csendben maradtam,
mert azt gondoltam, Krisztus keresztje a szívemben van.

Amikor az oltárt szírványos zászlóval takarták le,
csendben maradtam,
mert azt gondoltam, nem a külsőség az igazán lényeges.

Amikor érzékenyítő prédikációkat kellett hallgatnom,
csendben maradtam,
mert azt gondoltam, engem úgy sem tudnak megingatni.

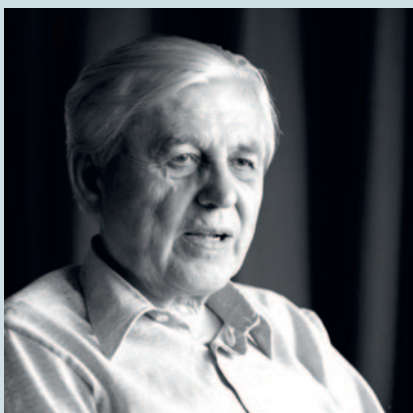
S amikor letartóztattak gyűlöletbeszéd miatt,
mert a Bibliából idéztem,
nem maradt senki, aki tiltakozhatott volna.
Kiürült a templom.

LUPTÁK GYÖRGY

Kitekintés

Összeállította: Ribár János

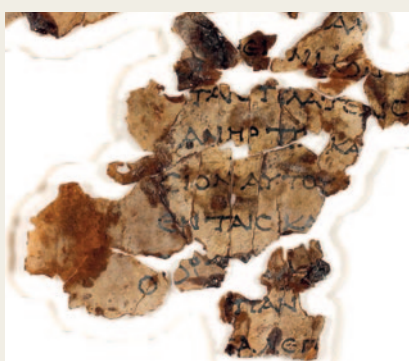
Bálint Sándorra emlékeztek Szegeden halálának évfordulóján

A híres néprajzkutató a kommunizmus legnehezebb idején is mélyen hívő katolikus keresztyénként élt, akit a hite miatt nagyon sokat zaklattak. Gazdag tudományos munkássága és szenvedést is vállaló, élő hite miatt az evangélikusok is bátran tiszteleghetnek előtte. Szegeden élt és alkotott. Az ünnepséget a szegedi fogadalmi templom egyházközsége szervezte. A Bálint Sándor-emléknap az alsóvárosi temetőben kezdődött megemlékezéssel május 10-én a „legszögedibb szögedi” sírhelyénél, majd az egykori szülőháza helyén álló társasháznál avatták fel emléktábláját.

Hittani Kongregáció

Ha nem is iránymutató az evangélikusok számára a katolikus egyház Hittani Kongregációja (tanítóhivatala), akkor is érdemes felfigyelnünk kényesnek tekinthető kérdések kapcsán a megszólalására. Idén március 15-én tette közzé a Hittani Kongregáció azt az állásfoglalását, mely szerint a katolikus egyház papsága nem áldhatja meg az azonos neműek élettársi párkapcsolatát. Ezzel a témával kapcsolatban a katolikus egyház is ragaszkodik a teremtési rendhez és a Jézus Krisztusban adott kinyilatkoztatáshoz. Ha az azonos neműek élettársi kapcsolata nem is áldható meg templomban oltár előtt, akkor is segítő szándékkal kell az olyan homoszexuálisok felé fordulni, akik Istent keresik életük nem könnyű helyzetében.

Érdekes leletekre bukkantak a Júdeai-sivatagban

Hatvan év után ismét bibliai szöveget tartalmazó tekerccsek maradványaira, illetve más jelentős régészeti leletekre is bukkantak Izraelben, a Júdeai-sivatag barlangjaiban, a Holt-tenger közelében – jelentette a *Jediót Ahronót* tel-avivi napilap Ynet című hírportálja március 16-án. A kutatók által feltárt egyik, több tucat apró darabkára szakadozott, csaknem kétezer éves pergamentekercs Zakariás próféta könyvének egyik részletét tartalmazza: „Ezeket tegyétek: Mondjatok igazat egymásnak! Hozzatok igaz és békét szerző ítéletet kapuitokban! Ne tervezetek magatokban egymás ellen semmi rosszat, és ne szeressétek a hamis esküt! Mindezt gyűlölöm én – így szól az Úr.” (Zak 8,16–17) Mivel Isten világában nincsenek véletlenek, igencsak megfontolandó két igeverstről van szó.

A pandémia hőseire is emlékeztek a magyar hősök emlékűnnepén

Felavatták és megáldották a megújult Hősök parcelláját a fővárosi Fiumei úti sírkertben, illetve ökumenikus istentiszteletet tartottak az I. világháborús emlékműnél május 30-án, a magyar hősök emlékűnnepén. Minden évben május utolsó vasárnapján emlékezünk meg azokról a hős katonákról és civilekről, akik életüket áldozták Magyarorszáért, a haza szabadságáért és függetlenségéért. A parcella híven őrzi és hirdeti a magyar katona emlékét, valamint „A hazáért mindhalálig” jelmondatban megfogalmazott hazaszeretetét és áldozatvállalását. Ezen a napon nemcsak azokra a hősökre emlékeztek, akik fegyverrel a kézben adták életüket hazájukért, hanem azokra is, akik a pandémia idején a veszéllyel dacolva, az életük kockáztatásával vagy feláldozásával is felvették a harcot a járvánnyal. Legyen áldott mindazoknak a neve, akiknek küzdelmes hősiessége követendő példa a jelen és a jövő nemzedékek számára.

Támadás Gödöllőn egy templom ellen

Március 15-én este betörték a gödöllői görögkatolikus templomba. A tettes felgyújtott néhány padot, és festékekkel megrongálta az egy évvel ezelőtt elkészült szép ikonosztáziót. A kár milliós nagyságrendű volt. Bár keresztyénellenes gyűlölet vezethette a templomra támadó személyt, de az illetékes parókus lelkész úgy nyilatkozott a vasárnap.hu-nak, hogy „imádkozunk az ilyen emberekért”, és azért is, hogy a gonosz hatalma ne tudjon terjedni. Továbbá megtudhatjuk az interjúból azt is, hogy nem volt előzménye a támadásnak, és nem volt személyes indíttatása. Ezt a gonosz tettet két kamera is rögzítette, valamint egy szemtanú is előkerült. A kamerafelvételek jól látszik, ahogy az illető belerúg a Krisztust ábrázoló ikonba.

Hans Küng

2021. április 6-án, néhány nappal 93. születésnapja után elhunyt *Hans Küng* svájci származású római katolikus teológus, a bázeli egyházmegye papja, számos könyv nemzetközi tekintélyű szerzője. Több mint húsz kötetben, sokezer oldalon fejtette ki teológiai felfogását. A katolikus egyházon belül nagyon vitatott, de mégis gondolkodó keresztyén teológus volt, aki igyekezett a Szentírásról tájékozódni. Híve volt a véleményszabadságnak, de ragaszkodott a megalapozott tudáshoz és hangsúlyozta, hogy annak megalapozott ismereteken kell nyugodnia, nincs helye semmiféle vagdalkozásnak a vitákban. Alaposan ismerte *Karl Barth*ot. 1957-ben megjelent doktori értekezésében vetette össze Barth és a katolikus teológia megigazulással kapcsolatos tételét.

Karl Barth

135 éve született Karl Barth, a 20. század kiemelkedő protestáns teológusa, az *Egyházi dogmatika* (*Kirchliche Dogmatik*) című monumentális mű szerzője. Felismerte a 19. század filozófiai és teológiai csődjét, amely mindkét oldal részéről optimista haladáshit volt, hogy az ember mindenre képes és halad a tökéletes jövő felé. A „nagy háború” lerombolta ezt az idealista hitet, és Barth radikális felszólításának a lényege, hogy ezután Istenre kell figyelni. „A Biblia nem arról szól, hogy nekünk mit kell mondanunk Istenről, hanem hogy ő mit mond nekünk.” Vagyis Barth újra felfedezte Isten kinyilatkoztatását. S így jön létre a krízis (ítélet) teológiája. „Barth Károly nem rendszeres teológus, hanem próféta” – írták róla.

Alapítvány a koronavírus árváiért

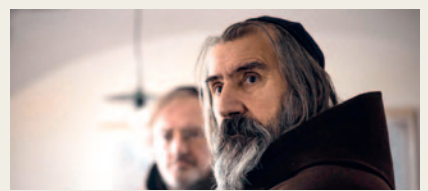
Alapítványt hozott létre *Áder János* köztársasági elnök és felesége, *Herczegh Anita* a koronavírus miatt árván maradt gyermekek megsegítésére. Ezt maga a köztársasági elnök jelentette be a *Kossuth rádió Vasárnapi Újság* című műsorában április 18-án. A koronavírus harmadik hulláma idején fiatal szülők is hunytak el ebben a betegségben, és sok kisgyermek árván maradt. „Több mint hatszáz gyermekről van szó, és több mint négyszáz családról” – mondta a köztársasági elnök.

Az alapítványt *Regőczi István* katolikus papról nevezték el, aki egész életében árva gyermekekről gondoskodott. Háromszáz hadiárva számára szervezett gyermekotthont a II. világháború idején, a kommunista hatalomátvételt azonban ezt megsemmisítette. *Regőczi István*t bebörtönözték, de szabadulása után újra gyermekotthont szervezett. Ismét letartóztatták, összesen hat évet ült a kommunisták börtönében. 2013. február 28-án, életének 98. évében hunyt el.

A magyar társadalom többsége elfogadja az Isten által teremtett rendet

Társadalmi egyetértés van azzal kapcsolatban, hogy tilos a gyermekeken nemi átalkítást végezni. Az Alapjogokért Központ hiánypótló kutatást végzett gender témakörben. Felmérte, hogy jelenleg mennyire vagyunk „genderérzékenyek”. Az ezerfős, reprezentatív mintán készült felmérés szerint a magyarok több mint kétharmada, 68,5 százalékuk egyértelműen kiáll amellett, hogy a férfi és női nemiség veleszületett tulajdonság, és 66 százalék mondja azt, hogy a kétféle nem létezik csak. Mindössze 22 százalék vélekedik úgy, hogy a nemünket az életünk során megváltoztathatjuk, és 24 százalék hisz a „további nemek” létezésében. Ám ha saját gyermekről van szó, akkor elutasítják a nem megváltoztatást. A genderideológiának útját kell állni, és be kell bizonyítani a keresztyén értékrend erejét és értékállóságát.

Film készül a kommunista diktatúra keresztyénüldözéséről

Krisztus inge munkacímrel készülő egész estés filmről van szó. A forgatása idén április közepén kezdődött el Máriaesbnyön, rendezője *Eperjes Károly*. A készülő alkotás az '50-es évek keresztyénüldözésektől vesztérfes időszakát idézi fel. A kommunista diktatúra erőszakszervezete, az ÁVH brutális támadást folytatott a keresztyén-ség ellen is. A valós eseményeken alapuló film ennek az elkerülhetetlen küzdelemnek a fordulataival szembesít. A *Krisztus inge* a Nemzeti Filmintézet háromszázmillió forintos támogatásával készül. A forgatókönyvet *Petrík András*, *Horváth Áron* és *Eperjes Károly* írta. A főszerepeket *Telekes Péter*, *Gál Tamás*, *Pásztor Erzsébet*, *Eperjes Károly*, *Nemcsák Károly*, *Jakab Tamás*, *Tóth János Gergő* alakítja, mellékszerepekben többek között *Derzsi János*, *Koltai János*, *Tordai Teri*, *Császár Angela* és *Tóth Augusztina* lesz látható.

Bibliai verset posztolt a homoszexualitásról, börtönbe is kerülhet a volt finn belügyminiszter

Päivi Räsänen a keresztyéndemokrata frakcióban politizál. Volt elnöke a finn keresztyéndemokratáknak, 2011 és 2015 között az ország belügyminisztere. Férje lelkész, öt felnőtt gyermekük és hat unokájuk van. A képviselőnő még 2019-ben posztolt egy képet a Bibliájáról, mely éppen a Rómaiakhoz írt levél 1,24–27-nél volt kinyitva, amely a homoszexualitást Isten ígéjének a fényében látatja. Ezért vád alá helyezték. Ezt nyilatkozta: „Egy keresztyén hiten alapuló meggyőződés több, mint egy vélemény. A korai keresztyének nem tagadták meg hitüket az oroszánok vermében sem, miért kellene akkor nekem a tárgyalóteremben? Nem fogok visszalépni a meggyőződésemtől, sem az írásaimtól. Nem kérek bocsánatot Pál apostol írásaiért sem. Készen állok a szólás- és vallásszabadság védelmére, ameddig csak szükséges.” A Bibliából vett idézet miatt a volt finn belügyminiszter akár hat év börtönt is kaphat Finnországban.

Világítótornyom

Rend Collective

Fotó: SzJ

VSZ

A D2 A D2 A E4

1. Fel - hők gyül - nek, — vad szél kel, Húz a mély - ség Te nem hagysz el
 2. Két - sé - gek közt — hány - kód - va Í - gére - ted — ha - jóm meg - tart - ja
 3. Nem fél szí - vem a hol - nap - tól (a) Nap ha kél, — da - lom hoz - zád — szól.

5 A D2 A D2 A/Cis E4 A

Ir - gal - mad ve - zet szün - te - len Bé - ké - re lel vi - har - vert szí - vem (ná - lad)

9 D2 A/Cis E4 A

Bé - ké - re lel — vi - har - vert szí - vem.

REFR

12 D2 A fism7 E4 D2 A fism7 E4

Zord ten - ge - ren, éj sö - tét - ben, Vi - lá - gi - tó - tor - nyom ra - gyog e - lőt - tem! Ó - ó - ó..

16 D2 A fism7 E4 D2 A fism7 E4

5 majd par - tot ér szép haj - na - lon, Le - hor - gonyzik ná - lad té - pá - zott ha - jóm, a ha -

20 D2 A E D2 A E

jóm, — a ha - jóm, — a ha -

24 D2 A E A

jóm, — a ha - jóm,

BRIDGE

28 D2 A fism7 E D2 A fism7 E

Tűz - osz - lop - pal, Fény - lő jel - lel, Át - ve - zetsz min - den ör - vé - nyen!

Fordították: Hunyadi Tamás, Szabó András, Kiss Sámson Endre
 A kottát készítette: Sófár Dicsőítő Iskola

Derű „A vidám szív a legjobb orvosság, a bánatos lélek pedig a csontokat is kiszáritja.” (Péld 17,22)

Hittanóra, a pünkösti történet visszakerdezése. Kérdezem:

- Milyen nyelveken kezdtek beszélni az apostolok?
- Egy kisiú majd kiesik a padból, úgy jelentkezik. Így hát felszólítom.
- Így szól frappáns válasza:
- Lángnyelveken!

Rafi unokám (3 éves) bohóckodás közben elesett.

- Elvesztetted az egyensúlyodat? – kérdezte az anyukája.
- Nem, megvan az egyensúlyom, csak nem használtam – jött a válasz.
- Néha így vagyunk a hittel is. Nem veszítettük el, csak nem használjuk.

Beszélő képek

Fotók: SzJ

Mindennapi kenyerünket add meg nekünk.
(Máté evangéliuma 6,11)

Egy hang szól: Kiálts! Én megkérdeztem: Mit kiáltsak? Minden test csak fű, és minden szépsége, mint a mezei virágé. Elszárad a fű, elhervad a virág, ha ráfúj az Úr szele. – Bizony csak fű a nép! Elszárad a fű, elhervad a virág, de Istenünk ígéje örökre megmarad.
(Ézsaiás 40,6–8)

Lelkemet felüdíti, igaz ösvényen vezet az ő nevéért.
(Zsoltár 23,3)

Nemzeti himnuszunk

Zenei enciklopédiák egyöntetű véleménye szerint a nemzeti himnusz olyan dal, ének vagy induló, amely egy nép együtvé tartozását hivatott ünnepélyes formában megjeleníteni. Impériumok és monarchiák himnusai többnyire az uralkodóház iránti hűséget is erőteljesen hangsúlyozzák. Bár a magyar Himnusra – *Kölcsey Ferenc* versére és *Erkel Ferenc* zenéjére – nagyon is illik a meghatározás első mondata, a második azonban nem. Nemzeti himnuszunk nem királyhymnus, hanem néphymnus.

Kölcsey 1823. január 22-én írt versének szellemi gyökerei mélyebbre hatolnak a 18–19. századi nemzeti himnuszok világánál. Figyelemre méltó Kölcsey versének sokatmondó alcíme: *A magyar nép zivataros századaiból*. Értelme akkor világosodik meg előttünk, ha mellé állítjuk a mohácsi vész „zivataros századát” kutató *Schulek Tibor* irodalomtörténész szavait. „Soha akkora hányada a magyar írástudóknak nem foglalkozott versírással sem előbb, sem később, mint a 16. század második és harmadik harmadában. Egyrészt a reformáció évszázados beidegződéseket elsöprő vihara, új életértelmezése, másrészt a török veszedelem feltartóztathatatlan térhódítása, harácsolása, rabszolgaszédése a magyar vallásos líra addig nem tapasztalt virágzásához vezetett.”

Kollektív nemzeti és egyéni bűnbánat, kapaszkodás a Biblia ígéreteibe, a zoltároknak a magyar viszonyokra való alkalmazása ez a líra. A Himnusz költője, mint versének alcíme, de formája is tanúsítja, tudatosan kapcsolódott a 16. századi magyar verselés hagyományához.

Műve vallásos hitből fakadó könyörgés, amelyben a bibliai nép helyére a magyar nép kerül, magyar bűn és magyar panasz, az isteni könyörületbe vetett hitnek magyar kifejezése. Kölcsey bölcsen és tudatosan a múltba helyezi látomásának történelmi színpadát. Korának magyar olvasója úgyis tudta, bárhol, bármikor történik is valamely történelmi mű, az mindig őt érinti személyesen, adott helyzetében. Bár Kölcsey csak rabló mongolt, a töröktől vett rabigát, a magyart pusztító magyart említette, olvasója számára azonban nem volt kétséges, milyen rabigát kell még a leírásokhoz hozzágondolni.

Kölcsey verse – ebben is emlékeztet a *Psalmus Hungaricus* szövegköltőjének, *Kecskeméti Vég Mihálynak* 16. századi zoltárköltésére – Istent szólítja meg, hozzá könyörög áldásért. A második és harmadik versszakot magában foglaló rész Istent jótetteinek felsorolása. Általa hazára talál, ételre és itálra lelt a magyar, naggyá vált a nemzetek között. A harmadik rész (negyediktől hetedik versszakok) a bűnök megvallása: bűn és bűnhődés. A régi dicsőség képe itt azért villan fel, hogy kontrasztjával mélyítse a tragikus jelenkép vigasztalanságát. E mélypontról emelkedik a befejező versszak magasságába, Isten színe elé, „vig esztendőt” könyörögve.

A nemzeti sors és istenhit összekapcsolása ihlette Kölcseyt a Himnusz megírására. E nemzeti imádságunk égette bele a magyar szívbe azt a hitet, hogy Istentől jön a balsors, de ő hozza ránk a vig esztendőt is. **Himnuszunk történelemszemléletében egyedülálló.** Hadd álljon itt *Illyés Gyula* elemzéséből néhány töredék: „Mi tette a Himnuszt egy nép hivatalos hálaénekévé? Első szakasza még küzd a szavakkal, mint az imádkozó, aki Isten elé kerülve megilletődik vállalkozása merészségétől... A második szakasznál kezdi a költő a tér és idő határolta haza ábrázolását: »Őseinket felhozád Kárpát szent bércére...« Azután elborul a láthatár: »Hajh, de bűneink miatt...« Ami azután történik, egyre fokozódó vihar, a mi történelmünk... Amikor már nem lehet tovább fokozni a zivatart, hirtelen csend lesz, ijesztőbb, mint a zivatar, a halál csendje... Olyan, mint az orvos szavaira: ott már csak az Isten segíthet. Ebben a valóban halotti csendben száll fel az utolsó szakasz sóhajtása: reményért,

vigaszért csak az éghez lehet fordulni... Ebben a behuny szemű fohászban oldódik fel a vers. Különös egy Himnusz.”

Nemzeti sorshelyzet, egyéni viszony és a hazáért érzett felelősség szintjéhez mérten énekeljük lélektenülül vagy átélve szövegét és átérzve dallamát. Ez utóbbi esetben azonban sokan fennakadnak már utolsó mondatán: „Megbűnhődte már e nép / A múltat s jövőndőt.” Nos, mi a „teológiája”, mondanivalója e verssornak? Arról lenne szó, hogy Isten már olyan vétkeinkért is büntet külső csapásokkal, amelyeket még el sem követtünk? Bár Isten büntethet minket külső csapásokkal is, de nem minden ilyen csapás Isten büntetése.

Menthetetlen lenne ez a verssor akkor, ha próza lenne és nem vers. De nem próza, hanem vers, hasonlat, metafora, amelyet szimbolikusan szabad és kell értelmezni. Ez jelenti azt is, hogy akik nem istenhívók, vagy csak nagy általánosságban tudják elfogadni a nemzeti sors és az istenhit összekapcsolását, az imént említett metaforikus értelmezésben oldhatják fel a vélt teológiai feszültséget. Tehát a Himnusz kérdéses sora azt az igazi érzésünket fejezi ki, hogy olyan sok szenvedés érte már nemzetünket, mintha Isten nemcsak a múltat tekintené, de a jövőben elkövetett vétkeinkért is megbüntetett volna már – feltéve, de meg nem engedve, hogy minden külső csapás Isten büntetése. A történelmi tapasztalat csak kifejezi érzésünket: **úgy tűnik múltba néző, történelmet idéző szemek előtt, mintha a jövőért is megbűnhődünk volna.** A verssor azonban, mint minden költői, művészi szimbólum, nem elemezhető tudományos értelemmel.

Ahhoz persze, hogy Kölcsey költeménye a szó teljes értelmében néphymnusszá legyen, az kellett, hogy a verssorokat szárnyára vegye a zene. Ehhez csaknem annyi idő kellett, mint a századkezdettől a vers megírásáig. Huszonegy esztendő. Akkor viszont, 1844-ben – nyilvános pályázat lévén – nem kevesebb, mint tizenhárom pályaműve született Kölcsey Himnusának. Tizenkét kísérlet és egy remekmű: Erkel Ferenc kompozíciója. A pályázatra való nagyszámú jelentkezés jele annak, hogy a nemzeti himnusz iránti közóhaj valamiféleképpen már ott lebegett a reformkori ország levegőjében. Nagy volt a várakozás. A bírálóbizottság 1844. június 15-én hozta meg a döntését, mely szerint „a 20 darab arany jutalom egyhangúlag az első szám alatti, a következő jeligés pályaműnek ítélte oda: »Ist az írás forgassátok – Érett ésszel jőzanon. Kölcsey«”. **A bizottság e döntése tette Erkel kompozícióját a magyar himnusszá.** Ilyen értelemben ezt a napot tekinthetjük a Himnusz születésnapjának.

A levert szabadságharc után a Himnusz helyét egy időre erőszakkal elfoglalta az osztrák *Gott erhalte*, mely ettől kezdve a nemzeti elnyomás jelképévé vált magyar földön. 1867-től – tehát a kiegyezés időszakától – történelmi alapdallammá válik, melyet nemegyszer együtt idéznek *Egressy Béni* Szózat-melódiájával. A Kölcsey–Erkel-mű késői történetéhez tartozik, hogy – miután több mint száz éven át élt nemzeti imádságként, utóbb hivatalos állami himnusként – 1949-ben veszélybe került fennmaradása. Az akkori kormányzat jelképeiben is szakítani akart a múlttal, és az új államformához új himnuszt is tervezett. Komponálására *Kodály Zoltán*t kérték fel, míg szövegírója *Illyés Gyula* lett volna. A történelmi távlatban és teljes nemzetben gondolkodó Kodály határozottan visszautasította a felszólítást. „Jó a régi” – válaszolta a megbizási kísérletre. Ez nem kis bátorságot jelentett abban az időben. Végül is a kormányzat hátrált meg. Maradt a „rég” nemzeti imádságunk, a Himnusz.

PÁTKAI RÓBERT

Nyugdíjas evangélikus püspök, Anglia

Forrás: Pátkai Róbert: Nemzeti Himnuszunk (Gondolataim – Balaton Akadémia Kiadó, 2019)

Villáminterjú Végh Szabolccsal

Első gyermekkori emlék

Sajnos ez egy halálesethez kapcsolódik. Anyai nagymamám négyéves koromban hunyt el, és nagyon megmaradt bennem az a kép, hogy a padlóra fektették és a szemére kétforintos érmét tettek. Egy másik ennél vidámabb, amikor az óvodában pusztit adtam *P. Verácska* szájacskájára.

Lelki, szellemi örökség szülőktől, nagyszülőktől

Anyukámnak köszönhetem, hogy a hit útjára léptem. Otthon igazából az esti imádságon kívül nem nagyon került elő beszélgetésben a hit, de ő volt az, aki töretlenül hordott bátyámmal együtt vasárnaponként a gyerekórára és különböző gyülekezeti alkalmakra. Van is valahol egy kép egy karácsonyi énekkari szolgálatról, amelyen kb. ötéves gyermekként az anyukám ölében ülök, és hallgatjuk az akkori Izsóp együttést.

Konfirmáció

A pilisi gyülekezetben százan konfirmáltunk egyszerre. Fiúk és lányok csak külön fényképen fértünk el. A konfirmáció után kezdődött minden.

Fiatalként mikor érezte, hogy a hit már sajátja, nem csupán a családi szokások követése?

Konfirmáció után beiratkoztam a gyülekezeti gitársuliba. A második évben már én taníthattam a kezdőket. A csoportvezetés nemcsak gitározásról szólt, hanem arról is, hogy minden alkalommal áhitattal kezdtük a gitárórát, amit a vezetők tartottak, így nekem is rendszeresen fel kellett készülni. 14-15 évesen a tápiószzelei gyerektáborban vezetőként áhitatra készülni a templom lépcsőjén szintén meghatározó élmény volt. Ezek az alkalmak ölelt magához az Úristen.

Munkán kívüli időtöltés

Család, zenélés, motorozás.

Mit bánt meg, mit tenne másképpen?

Talán törekedhettem volna apámmal jobb kapcsolatra.

Mit gondol egyházunk jövőjéről?

Félek, ha nem találunk ki valamit, és nem jön egy nagy ébredés, akkor marad a csökkenő tendencia, és egyszer csak elfogyunk.

Példakép(ek)

Keveházi Laci bácsi, a keresztelő, konfirmáló lelkészem, akinek nagyon sokat köszönhetek.

Legrosszabb emlék

Bogi lányom születésénél Timit, a feleségemet majdnem elveszítettük.

Legjobb emlék

A bodajki Szélrózsa találkozó.

Halál

Szeretem azt a mondatot a halállal kapcsolatban, hogy az Isten az egyik tenyeréből áttesz a másikba. Megnyugtató. Remélem, amikor eljön az én időm, akkor is erre fogok gondolni, és ez erőt ad majd.

Egyházunk

Szeretem az egyházamat, minden nyűgével együtt.

Erdély

A szívem oda húz. Sokat jártam ott fiatalabb koromban. Zentábort vezettem több alkalommal Apácán és Tatranagon, sok barátom, testvérem él ott. Nagy örömmel megyek a Köz-Ép-Pont találkozóra, amikor csak tehetem. Nagyon várom, hogy megnyisson a brassói repülőtér, az első gépen fent leszek.

Mit szeretne még elérni az életben?

A gyermekeim hitre jutását.

Élete mottója

„Aki tehát tudna jót tenni, de nem teszi: bűne az annak.” (Jak 4,17)
Ez a tanács, figyelmeztetés nagyon sokszor eszembe jut. Ez egyfajta zsinórmérték. Sokszor nyomasztó is, de helyretesz, rendben tart.

Kedvenc

zeneszerző: *Smidéliusz Gábor*

író: *Wass Albert*

regény: *„És köntösömre sorsot vetettek”*

szobor: *Raffay Dávid* szobra *Bársony Mihályról* Tiszaal páron

festmény: *Balázs József* metszetei

templom: a pilisi evangélikus templom

Bibliai könyv: Filippi levél

Bibliai szereplő: Jézuson kívül: Pál

étel: sült csülök

ital: sör

hazánkön kívüli ország: Erdélyország

fa: dió

állat: juh (racka)

madár: vörösbegy

szín: zöld

illat: bodza

NÉVJEGY

Végh Szabolcs (1976) a balatonszárszói Andorka Rudolf Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthon intézményvezetője; a mátrászentistváni Dr. Keken András Evangélikus Menedékház és a kötcsei Kistérségi Hagyományok Háza vezetője. A Nyenyeres játszóházat is ő vezeti, ahol gyermekeknek tart népi hangszeres előadásokat. Három gyermek, Boglárka, Zsombor és János Levente édesapja.

ORSZÁGOS EVANGELIZÁCIÓ

Legyetek irgalmasok, amint a ti Atyátok is irgalmas!

Budapest, Deák téri evangélikus templom
2021. október 9., szombat, 10–13 óra

9.40: Közös éneklés – *Kiskőrösi Gospel Sasok*

10.00: Köszöntés, ima – *Szemerei János püspök*

Igehirdetés – „Legyetek irgalmasok, amint a ti Atyátok is irgalmas!”
(Lk 6,36) – *Lupták György*

11.00: Tanúságtétel – *Mit tett velem az Isten?*
– *Hulej Enikő, Bakondi Gábor*

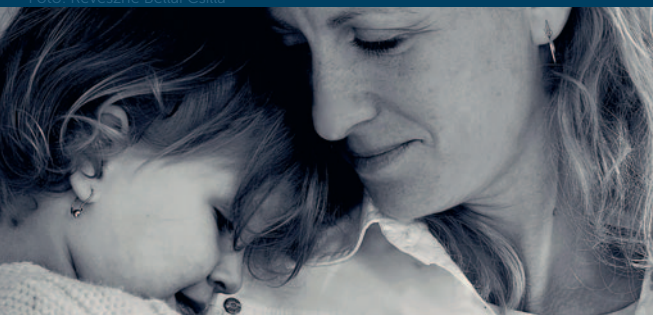
12.00: Igehirdetés – „A Lélek szerint éljetelek...” (Gal 5,16–25) – *Deák László*

A koronavírus-járvány miatt a korábbi találkozóknál rövidebb programot állítottunk össze. Regisztrálni nem szükséges, de kérjük a testvéreket, hogy az októberben aktuális rendelkezéseknek megfelelően érkezzenek a templomba.

Az evangelizációt az interneten élőben is közvetítjük.

A 2021-es év igéje

*Jézus Krisztus mondja:
„Legyetek irgalmasok,
amint a ti Atyátok is irgalmas!”*

(Lk 6,36)